

IN PRAXI

TAPASZTALAT – GYAKORLAT – TUDÁS

TAPASZTALAT – GYAKORLAT – TUDÁS

IN PRAXI

A módszertani kiadvány „A szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztése a Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum tagintézményeiben” (VEKOP-8.6.3-16-2017-00001) című projekt keretében készült;
a publikációk szerzői a projekt fejlesztési tevékenységeiben aktívan részt vevő oktatók, pedagógusok

Szerzők:	Balogh Ervin, Bedő Gertrúd, Bognár Orsolya, Csikós Mária, Földi Krisztina, Gaál Marianna, Ihász Gábor, Illésné Takács Éva, Kákonyi Lucia, Katona Beáta, Képes Józsefné, Kovácsné Nagy Mária, László Ilona, Markolt Zsuzsanna, Nagy Noémi, Pfeiffer Tamás István, Szigetiné Kőhalmi Zita, Orbánné Szalai Tünde, Tarcza Tímea, Tóth Enikő Ilona
Szakmai szerkesztő:	Halász József, Pfeiffer Tamás István
Anyanyelvi lektor:	Pfeiffer Tamás István
Borítóterv, grafika:	Bánszki András
Tördelőszerkesztő:	Bánszki András
Felelős kiadó:	Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum

SZÉCHENYI

VEKOP-8.6.3-16-2017-00001
A szakképzési intézményrendszer átfogó
fejlesztése a Budapesti Gazdasági Szakképzési
Centrum tagintézményeiben

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Előszó	7
Kompetenciafeladatok újragondolva, megfűszerezve	9
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	9
2. Személyes élmény	9
3. A jó gyakorlat leírása.....	9
10 Biztos Észszerű Információ	17
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	17
2. Személyes élmény	17
3. A jó gyakorlat leírása.....	17
Táncoló eladók	21
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	21
2. Személyes élmény	21
3. A jó gyakorlat leírása.....	21
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	23
5. Idézetek.....	23
A TABU nevű társasjáték „továbbfejlesztett” módszerének alkalmazása	24
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	24
2. Személyes élmény	24
3. A jó gyakorlat leírása.....	25
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	25
Nyerj, ha TUDSZ!	27
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	27
2. Személyes élmény rövid ismertetése	27
3. A jó gyakorlat leírása.....	27
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	29
Aktív tanulás, tanulócsoporthoz tanórák	30
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	30
2. Személyes élmény rövid ismertetése	30
3. A jó gyakorlat leírása.....	31
4. Melléklet.....	34
Sok kéz hamar kész	35
1. A tanulócsoporthoz tanóra kihívásairól.....	35
2. Homogén vagy heterogén?	36
3. Hogyan kezeljük a csoportalakítás során felmerült problémákat?	37
4. Kooperáció vagy kollaboráció?	37
5. Tanulók hosszú pórán	38
6. Potyautasok és a társas lógás	38
7. A produktum bemutatása	39
8. Idő, idő, idő	39
9. Összegzés	40
10. Hivatkozások.....	40
Hatékonyan vitahelyzetben!.....	41
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	41
2. Személyes élmény	41
3. A jó gyakorlat leírása.....	41
(pod)Casting	44
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	44
2. Személyes élmény rövid ismertetése	44
3. A jó gyakorlat leírása.....	44
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	46

A Google van, volt, ... lesz?	48
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	48
2. Személyes élmény rövid ismertetése	48
3. A jó gyakorlat leírása	48
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	50
„FUSS, FIGYELJ, ÍRJ!” (alternatív név: SZIVACS)	51
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	51
2. Személyes élmény rövid ismertetése	51
3. A jó gyakorlat leírása	51
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	53
GRAFFITI (alternatív név: NÉMA PÁRBESZÉD)	54
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	54
2. Személyes élmény rövid ismertetése	54
3. A jó gyakorlat leírása	54
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	56
VAKRANDI UTÁN - ÉRZELMEK A KALAPBAN	57
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	57
2. Személyes élmény rövid ismertetése	57
3. A jó gyakorlat leírása	57
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	59
A szavaink legyenek inkább ablakok, mint falak	60
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	60
2. Személyes élmény	60
3. A jó gyakorlat leírása	61
SZÓ-MEMÓRIAJÁTÉK - Szókincsfejlesztés játékos formában	63
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	63
2. Személyes élmény rövid ismertetése	63
3. A jó gyakorlat leírása	63
ÉLMÉNY ÉS TÁRSadalombiztosítás	66
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	66
2. Személyes élmény rövid ismertetése	66
3. A jó gyakorlat leírása	66
4. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	67
Diszkusszió - A kulturált vita gyakorlata	68
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	68
2. Személyes élmény rövid ismertetése	68
3. A jó gyakorlat leírása	68
Hogyan fejlesszünk a középiskolában? Gyakorlati módszerek kis csoportban és a tanórákon	71
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	71
2. Személyes élmény rövid ismertetése	71
3. A jó gyakorlat leírása	71
4. A következő foglalkozási ötleteket javasoljuk egy-egy terület fejlesztésére	72
6. Játékok, amelyeket a foglalkozások során használhatunk	83
A Word oktatása a játékosítás segítségével	85
1. A jó gyakorlat rövid összefoglalása	85
2. Személyes élmény rövid ismertetése	85
3. Adaptálhatóságra vonatkozó javaslatok, tanácsok	85
4. A jó gyakorlat leírása	85
Játék vagy kemény munka? Szórakozás vagy taposómalom a fejlődésért	94
1. A jó gyakorlat leírása	94
2. Személyes élmény rövid ismertetése	94
3. A jó gyakorlat leírása	95

Szakmai tapasztalat megosztása - Korai iskolaelhagyás csökkentése	97
1. Rövid felvezető	97
2. A szakmai tapasztalat kifejtése	97
Szakmai tapasztalat a VEKOP-8.6.3-16-projekt megvalósítása során	99
1. Célunk	99
2. Eszközeink.....	100
Szakmai beszámoló - alapkészségek fejlesztése	102
Szakmai beszámoló - Tapasztalatok és javaslatok a digitális kompetenciafejlesztés kapcsán	105
1. Javasolt témák, alkalmazások.....	105
Szakmai tapasztalat megosztása - Az iskola egy jó hely... ..	110
1. Rövid felvezető	110
2. A szakmai tapasztalat kifejtése	110

ELŐSZÓ

A kiadvány *A szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztése* a BGSZC tagintézményeiben c. projekt (VEKOP-8.6.3-16-2017-00001) tanulócsoporthoz fejlesztései által inspirált jó gyakorlatokat és szakmai tapasztalatléírásokat foglalja magában, a szerzők a Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum projekt tevékenységeiben aktív pedagógusai és vezetői.

A projekt célja a korai iskolaelhagyás mértékének csökkentése, amely a 2018. szeptember 1-től kezdődő kétéves időszakban számos komplex feladat megvalósítását jelentette, de talán ezek közül is kiemelkedtek a hétfős tanulócsoporthoz fejlesztései, hiszen a legtöbb tanulót (700 főt) érintő projekttevékenységet foglalták magukban.

A jó gyakorlatok inspirációját leginkább a matematikai, a szövegértési, valamint a digitális kompetenciák fejlesztését szolgáló foglalkozások képezték, de a bemutatott módszerek alkalmazhatósági köre ennél jóval szélesebb, nem korlátozódik egy-egy tantárgyi vagy kompetenciaterületre, ugyanis a jó gyakorlatok szinte mindegyike transzverzális és tantárgyközi jellegű.

A publikációk műfaj szempontjából két csoportra oszthatók: jó gyakorlatok leírására és a projekt tevékenységeit összefoglaló szakmai beszámolókra. A jó gyakorlatok a projektben alkalmazott módszertanok sokféleségét, a szakmai beszámolók pedig összegző-értékelő céllal a projekt eredményességének egy-egy szegmensét hivatottak bemutatni.

Noha a jó gyakorlatokat a pedagógus kollégák a fejlesztésre szoruló tanulók csoportos foglalkozásaihoz illesztették, a tanítási tapasztalatok a tanulási fázis bármely szakaszában lévő diákoknál, azaz a normál tanulási ütemű és a tehetséggondozást igénylők esetében is használhatók, sőt a kötet jó gyakorlatainak többsége a differenciálást igénylő osztályokban is a siker biztos tudatában alkalmazható. A módszertani kiadvány szerzői gyakorló pedagógusok, akik a technikákat valós tantermi körülmények között alakították egy olyan projekt keretében, amelyben négy féléven keresztül tizennyolc intézmény összesen száz tanulócsoporthoz fejlesztése valósult meg.

Gyakorló pedagógusként úgy vélem, hogy sokunkat jellemez a változtatási szándék, hogy óráinkat még eredményesebbé és élvezetesebbé tegyük, de abban is biztos vagyok, hogy az oktatók nagy többsége a rutin feladatok sokasága mellett az ötleteinek egy részét tudja csak kipróbálni és még ennél is kevesebbet képes tartósan a pedagógiai gyakorlatba ültetni. Ezért szól ez a kiadvány nekünk, pedagógusoknak, hiszen a publikációk gondolat kísérleteink egy részét kész módszertani formába öntik, egyúttal pedig ösztönöznek arra, hogy a mások által még nem megvalósított és egyelőre a csak bennünk megfogalmazódott ötleteket továbbgondoljuk és azokat koherens tantermi tevékenységekké formáljuk.

A kötet nem tartalmaz olyan innovációkat, amelyek alapjaiban változtatnák meg gondolkodásunkat, de nincs is erre szükség, ugyanis a kiadvány deklarált célcsoportja a differenciálást igénylő csoportokkal foglalkozó megannyi pedagógustársunk, akik ezen a területen már számottevő gyakorlattal rendelkeznek. A publikációk döntő részt a kooperatív, tevékenykedtető, valamint a projekt alapú tanulás bázisán születtek, és potenciálisan magukban hordozzák azokat az élményszituációkat, amelyek élvezetes, emlékezetes, de főleg célravezető tanórákat eredményeznek bármelyik pedagógus kolléga számára, aki a kipróbálás mellett dönt.

A jó gyakorlatok sok mindenben különböznek egymástól, de közöttük szoros kapcsolatot teremtenek a szóhasználat és a mögöttes tartalom közös elemei, úgymint az öröm, a tanulás, a jókedv, a siker, a felelősség, az érdeklődés felkeltése, a csapat, a tanulói aktivitás, visszacsatolás stb. A felsorolt kifejezések is azt sugallják, hogy a kiadványban szereplő jó gyakorlatok nem öncélúak, azok a diákok valós igényeire épülnek – és ez még akkor is így van, ha a tanulók többsége ezt korából vagy élethelyzetéből adódóan még nem ismeri fel, vagy nem fogalmazza meg ön maga számára.

A kötet nemcsak módszertani ötleteket tartalmaz, hanem tanulásszervezési és munkaformákra vonatkozó megoldásokat is, de ami még ennél is fontosabb, inspiráló szemléletet közvetít az iskola teljes közössége számára, beleértve a vezetőket is. A 2019. év az új szakképzési törvény megjelenésével sok szempontból vízváltásnak tekinthető, hiszen a rendszerszintű változások az elkövetkező időszakban az iskolai oktatásszervezés szintjén is jelentős átalakítással járnak majd. A képzési és kimeneti követelményekhez kapcsolódó tananyag megismerése és feldolgozása a tantermi tevékenységek módszertanát is befolyásolja majd, ugyanis az eddigiekhez képest még inkább szükségessé válnak a tevékenykedtető, projekt alapú tanulásszervezési megoldások – vagyis olyan módszerek, amelyeket a jelen kiadvány gyűjt csokorba.

A jó gyakorlatokat a hasznosság és nem a szórakoztatás igénye ösztönözte, ennek ellenére élmény volt olvasni a publikációkat, az élménynek pedig fontos velejárója, hogy kedvet csinál az órai megvalósításhoz. A jó gyakorlatok alkalmazhatóságához nem férhet kétség, azonban ehhez olyan oktatók kellenek, akik a jó gyakorlatok befogadását követően azokat újragondolják és saját nevelési-oktatási környezetükhöz igazítják – bízom benne, hogy az olvasók többsége ebbe a csoportba tartozik.

Végezetül a projekt megvalósításában résztvevő kollégáim nevében meg szeretném köszönni a kiadványban publikált szerzők munkáját, valamint a BGSZC vezetésének a teljes futamidő alatt tanúsított támogató közreműködését!

A kiadvány megismeréséhez szakmai élményekben gazdag időtöltést kívánva,

Halász József
szakmai vezető

Kompetenciafeladatok újragondolva, megfűszerezve

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Írásomban a középiskolában a törvényi előírás szerint megírt szövegértési és matematikai tesztfeladatokat és megoldásaikat gondoltam újra úgy, hogy egy-egy feladathoz több típusú kooperatív megoldási lehetőséget kínáló ötletet fűztem, illetve kiegészítettem a digitális kompetencia fejlesztését elősegítő gyakorlatokkal. Így egy-egy feladat a kiscsoportos órán komplexebbé, a foglalkozáson pedig feldolgozhatóvá vált.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY

A sokéves pedagógiai munkám során minden tavasszal találkoztam a kompetenciaméréssel. Érdeklődve olvastam el a feladatokat, és mindig sajnáltam, hogy ezek a jól átgondolt, érdekes feladatok a mérés után az enyészeté lettek. Az évenkénti országos kompetenciamérés feladatsorait adatbázisként használva strukturáltam újra a feladatokat.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Az újragondolt **kompetenciafeladatok** elvégzése hatékony módszer lehet bizonyos intellektuális és szociális tanulmányi célok elérésére, hozzájárulhat a magasabb szintű **fogalmi tanuláshoz**, a kreatív **problémamegoldáshoz** és a tanulmányi nyelvezetben való jártasság fejlesztéséhez. Egy csoporton belül javíthatja a **csoportközi viszonyokat**, segítheti a diákok folyamatos bevonását az órai munkába.

A csoportvezető tanár azzal, hogy feladatokat ad a diáknak, részben átruházza rájuk a hatáskörét, így felelőssé teszi a diákokat munkájuk bizonyos részeiért. A feladatmegoldások során a tanulók között **interakciók alakulnak ki**, amelyek lehetnek verbálisak (kérdés, magyarázat, javaslat, döntés), illetve nonverbálisak is. Ez értékes tapasztalat lehet a diákoknak, mert a szemtől szembeni interakció a csoport többi tagjával választ igényel, illetve figyelmes viselkedést. A közös munka során a **csoportok szocializálják a diákokat a felnőtt szerepre**, megtanítják arra, hogyan tervezzenek meg és hajtsanak végre feladatokat a megbeszéltek alapján. A rutinszerű feladatok mellett a tanulók ún. többdimenziós feladatokat kapnak, amelyek megoldása számos kognitív képességet és szociális készséget igényel a sikeres befejezéshez. A jó gyakorlatok során a tanulók megtapasztalhatják, **hogyan kell csoportos körülmények között eredményesen dolgozni**.

A Z generációnál a gépiesen bemagolt tudás már nem képes megbirkózni a modern társadalmi helyzetekkel, **meg kell tanulniuk, hogyan gondoljanak végig, hogyan oldjanak meg egy problémát**. A feladatoknál alkalmazott digitális kompetenciafejlesztéseknél figyelembe kell vennünk azt is, hogy a tanulók gyorsan kívánnak információt szerezni, kedvelik a több feladattal egyidejűleg való foglalkozást, illetve azt tanulják szívesebben, ami releváns, azonnal hasznosítható.

A jó gyakorlatomat 6-9 fős tanulócsoportos tanórákon alkalmaztam, ahol a fő cél a felzárkóztatás és a lemorzsolódás megszüntetése volt. A csoportba olyan tanulók jelentkeztek, akik a tanulmányi eredményeik miatt évfolyamot ismételtek.

A jó gyakorlatom részben innováció, mert igaz, hogy már meglévő kompetenciafeladatokat használok fel, de az azokhoz kapcsolódó feladatok nem egyeznek a feladatlapon találhatókcal. Lényeges különbség, hogy azok a feladatok egyénileg megoldható írásos feladatok, az általam szerkesztett feladatok pedig személyes interakciókhoz kapcsolható, párban vagy csoportban megoldható gyakorlatok, melyek a kooperatív tanulási módszerekre épülnek. Minden feladatsorhoz külön kapcsolok még egy digitális kompetenciát fejlesztő feladatot is, amelyet a tanulók a pedagógiai céloknak megfelelően az IKT eszközön és lehetőségeken keresztül tudnak megoldani.

A feladatok megoldásához a hagyományos eszközökön kívül szükség lehet wifi elérésre, illetve személyi számítógépre, esetleg tabletre. Az iskolai környezetben használt operációs rendszer és a programok elegendőek a feladatok végrehajtásához.

A feladatok alkalmazását a **15-18 éves korosztálynak** javaslom, főként **tanórán kívüli foglalkozások** keretében. A használhatósága kiscsoportban és egész osztályban is megfelelő. A feladatok a **gyakorlati tevékenység alkalmazását** helyezik a középpontba, tantárgyakhoz nem köthetők, hiszen a megvalósításuk során nem a tananyag elsajátítása volt a cél, hanem egyes kompetenciaterületek fejlesztése.

A feladatok összeállítása csak ötletszerű. Azt akartam vele érzékelteni, hogy az évente a 10. osztályosok mérésében megjelenő **6-7 szövegértési és 40-nél is több matematikai feladat rendkívül sokszínű lehetőséget kínál arra, hogy egy kicsit más szemszögből közelítsünk rá és kicsit „megbolondítsuk” a tanulás tartalmát és folyamatát.**

3.1 Szövegértési feladat

3.1.1 Hortobágyi Vadaspark (Országos kompetenciamérés 2015, 10. évfolyam)

Hortobágyi Vadaspark

1. A Hortobágyi Nemzeti Park természeti adottságaira alapozott Hortobágyi Vadaspark kiválóan alkalmas az ősi puszta vadvilágának bemutatására. A Vadaspark az ember megjelenése előtt ezen a tájon élő, de a civilizáció térhódítása miatt a területről kiszorított, illetve a Nemzeti parkban ma is vadon élő állatfajokat mutatja be. Olyan fajokkal találkozhatunk, amelyek a földtörténeti jelenkorban a Hortobágyon bizonyítottan – vagyis paleontológiai leletek, írásos dokumentumok alapján – előfordultak. A Vadasparkban három nagy testű patás fajjal ismerkedhetnek meg a látogatók: az eurázsiai vadlóval (Przewalski ló), az ún. rekonstruált őstulokkal (Heck-marha), illetve a vadszamárral. Az egykori madárfaunát a területről rég eltűnt PELIKÁN és ritka ragadozó fajok (sasok, keselyűk) képviselik. A ragadozók közül farkassal és sakállal lehet találkozni.
2. A bemutatótermi kiállításon vitrinekben elhelyezett tárgyak, táblákon látható magyarázó szöveg és vetítés segítségével ismerkedhetnek meg a Hortobágyról régen eltűnt fajokkal. A termet elhagyva a szabadban, testközelből figyelhetők meg az állatok. A program show-eleme a látványtetés, amelyet naponta egyszer tartanak meg a farkasoknál és a ritka ragadozó madaraknál. Az etetés a kilátóteraszról kísérhető figyelemmel. **Szakvezetés a helyszínen igényelhető.**
3. A Vadasparkban a nagyvadak testközelből történő bemutatására is van lehetőség egy extra szafari keretében. A túra egy terepi autóval a Vadasparkból indul a vadlovak és őstulok közé, időtartama kb. 30 perc. A részvétel előzetes bejelentkezéshez kötött, s időjárásfüggő.
Ára: vadasparki belépő + 1000 Ft/fő.
A programon egyszerre max. 7 fő vehet részt.
A Hortobágyi Vadaspark kizárólag a nemzeti park járművével közelíthető meg, amely a Hortobágy falu központjában lévő Pásztormúzeum elől indul.
4. **Látogatható:**
április 15–30., május, október 1–15.: hétköznap 9.00 – 16.00; hétvégén 10.00 – 16.00
június: hétköznap 9.00 – 18.00; hétvégén 10.00 – 18.00
július, augusztus: hétköznap 9.00 – 19.00; hétvégén 10.00 – 19.00
szeptember: hétköznap 9.00 – 17.00; hétvégén 10.00 – 17.00
október 16. – április 14.: csoportok részére előzetes bejelentkezéssel
Indulás a Vadasparkba (menetidő kb. 10 perc): minden egész órában
Visszaindulás a Vadasparkból (menetidő kb. 10 perc): minden fél órában
Az utolsó járat zárás előtt 1 órával indul.
5. **Belépőjegy:**
teljes árú: 1500 Ft/fő
diák, nyugdíjas: 700 Ft/fő
szakvezetés: 300 Ft/fő, 600 Ft/család
extra szafari: vadasparki belépőjegy + 1000 Ft/fő

Olvassátok el a fenti ismertetőt a Hortobágyi Vadasparkról!

3.1.2 Párban jobb!

A feladat megoldásának lényege, hogy a tanulók válaszoljanak a tanár kérdéseire, de a **választ közösen a párukkal együtt kell megalkotniuk és képviselniük.**

A megoldás során a következő készségek kerülnek bevonásra:

Interperszonális készségek:	szociális, kommunikációs, döntéshozó
Tanulási készségek:	ismeretszerzés, információfeldolgozás, gondolkodás, információ bemutatása

Feladat leírása:

- A tanulók párt alkotnak és páronként számot kapnak (1, 2).
- A tanár felteszi a szöveggel kapcsolatos kérdését. Mindig egy kérdést, az új kérdéseket egy újabb körben lehet szerepeltetni.
- Milyen nagy testű állatokkal ismerkedhetünk meg a Hortobágyi Nemzeti Parkban?
- Mutasd be az extra szafari lehetőségeit, helyszíneit és az árát!
- Hogyan tudsz eljutni a Hortobágyi Vadasparkba?
- A diákok egyenként felírják a saját válaszaikat, majd páronként megbeszélik a megoldást.
- A tanár bemondja az 1-es vagy a 2-es számot. Ekkor minden párból az ezzel a számmal ellátott tanuló feláll, és átsétál egy másik párhoz, ahol az új párjának elmondja a választ.

3.1.3 Látványshow szabadon

A feladat megoldásakor a csapatok gyakorolják a különböző szövegstílusok jellemzőit.

A megoldás során a következő készségek kerülnek bevonásra:

Interperszonális készségek:	szociális, kommunikációs
Tanulási készségek:	információfeldolgozás, gondolkodás, asszociáció

Feladat leírása:

- A tanulóknak csoportokba rendeződve, megadott sablon alapján, rövid bemutatást kell írniuk a szövegben is bemutatott látványtetésről a megadott írott nyelvi stílusban. Mindegyik szemponthoz csak egy mondatot szabad írni.

LÁTVÁNYTETÉS	STÍLUS	MONDAT
Hol? Mikor?	bizalmas	
Kiket láthatunk?	tudományos	
Honnan tudjuk megnézni?	hivatalos	
Kérhetünk-e vezetést?	hétköznapi (vicces)	

A feladat megoldása után a csoportok egybefüggően felolvassák az elkészült munkákat! (Valószínűleg az utolsó vicces megfogalmazású mondat miatt vidám hangulatú lesz ez a feladatrész.)

3.1.4 Okosabb vagyok!

A feladat megoldása során **igaz-hamis struktúrában** kell állításokat megfogalmazni.

A megoldás során a következő készségek kerülnek bevonásra:

Interperszonális készségek:	csoportépítés, kommunikációs, döntéshozás
Tanulási készségek:	gondolkodás, megfigyelőképesség, emlékezet

Feladat leírása:

- A csoport tagjait alkotó diákok külön-külön leírnak 3 állítást a szöveggel kapcsolatban úgy, hogy az állításaik közül kettő igaz, egy pedig hamis.
- Minden csoportban feláll egy diák és felolvassa állításait a többieknek.
- A csoport konzultáció keretében megbeszéli, hogy melyik állítás volt hamis.

Digitális kompetenciával fűszerezve

3.1.5 Díszítsd az osztályodat!

Alkalmazások használatával képek készítése. A feladat alkalmas arra, hogy a tanulók kipróbálják az online képszerkesztő alkalmazásokat, és fel tudjuk hívni a tanulók figyelmét a **szerzői jogok betartására, a forrás megjelölésére, a képmanipuláció veszélyeire.**

Feladat leírása:

- Készíts hangulatos képeket az osztálytermetek falára a Hortobágyi Vadasparkban található állatok fajairól! Effekteket is használhatsz!
- A megoldás során ügyelj a szerzői jogok betartására!
- A következő elérhetőségeket javaslom:
<https://pixabay.com/hu/>
<https://hu.photofuneditor.com/photofunia/>

3.1.6 Kirándulás a Hortobágyi Vadasparkba!

A komplex feladat alkalmas otthoni, **projekt típusú elvégzésre** is, illetve egy projektfeladat részfeladatként való alkalmazására.

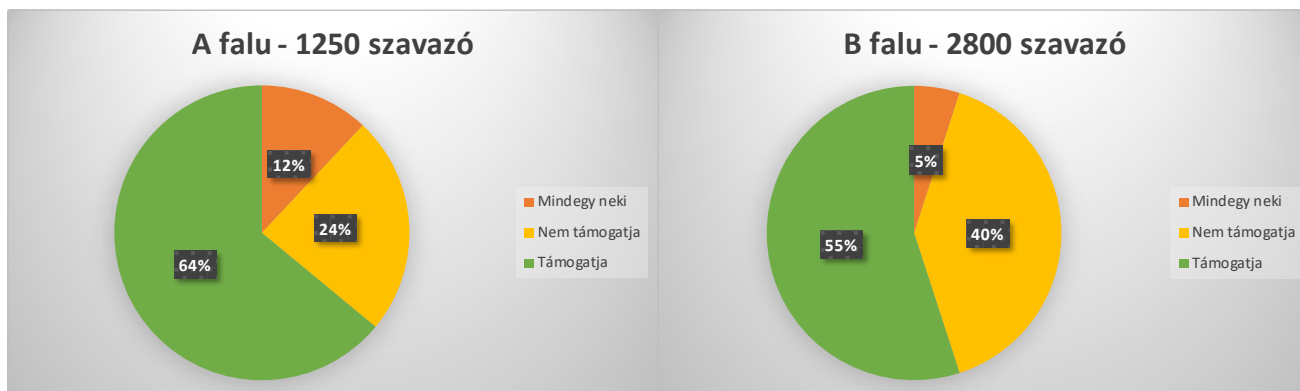
Feladat leírása:

- Csoportonként tervezetek egynapos közös kirándulást a Hortobágyi Vadasparkba!
- A feladat végrehajtása során a következőket dolgozzátok ki:
 - időpont
 - útvonal, közlekedési eszköz
 - időbeosztás
 - költségek
- A megoldásokat ppt-ben készítsétek el! Használjatok képeket, ábrákat, felvételeket, hangeffektusokat is!

3.2 Matematikai feladat

3.2.1 Szemétégető (Országos kompetenciamérés 2012, 10. évfolyam)

Az A falut és B falut összekötő út mellé szemétégetőt szeretnének telepíteni. A szemétégető felépítéséhez azonban a két falu lakóinak beleegyezésére van szükség, ezért szavazást írtak ki. Akkor építik meg a szemétégetőt, ha azt a két falu szavazóinak együttesen több mint 50%-a támogatja. A következő diagramok mutatják a szavazás végeredményét.

Dönts el a rendelkezésedre álló adatok alapján, hogy megépülhet-e a szemétégető vagy sem! Satírozd be a helyes válasz betűjelét! Válaszodat matematikai érvekkel támaszd alá!

3.2.2 Figyellek!

A partnerek váltakozva dolgoznak, egyik a **probléma megoldásán**, a másik pedig a válasz **ellenőrzésén, kijavításán**.

A megoldás során a következő készségek kerülnek bevonásra:

Interperszonális készségek:	szociális, kommunikációs
Tanulási készségek:	eljárás tanulása, információ feldolgozása

Feladat leírása:

- 1. feladat: Számold ki! A faluban és B faluban hány fő nem támogatja a szemétégető megépítését?
- 2. feladat: Dönts el az adatok alapján, hogy megépülhet-e a szemétégető vagy nem! A választ matematikai érvekkel támaszd alá!
- Az „A” partner megoldja az 1. feladatot!
- A „B” néz, figyel, ellenőriz, ha szükséges, akkor javít, majd dicsér.
- Az „B” partner megoldja a 2. feladatot!
- Az „A” néz, figyel, ellenőriz, ha szükséges, akkor javít, majd dicsér.

Digitális kompetenciával fűszerezve

3.2.3 Lerajzoljuk!

A tanulók egy olyan **gondolattérképet készítenek**, amelyben egy konkrét érvrendszert is szerepeltetniük kell.

Feladat leírása:

- Készítsetek közösen internetes alkalmazás segítségével egy olyan gondolattérképet, amelyben a következő kérdésre vagy problémafelvetésre adott válaszokat szemléltetitek. A gondolattérképben kerüljenek feltüntetésre az érveitek vagy az erre utaló kép, piktogram, ábra.

Kérdés vagy problémafelvetés:

Magánemberként nem támogattam a szemétegető megépülését, mégis elfogadták a terveket, a szemétegető meg fog épülni.

3.3 Foglalás (Országos kompetenciamérés 2015, 10. évfolyam)

Egy 6 tagú baráti társaság többnapos kirándulást szervez, egy turistaszállóban szeretnének megszállni. A kirándulást júniusra tervezik, és 5 éjszakára szeretnének szállást foglalni. A következő ábra a turistaház szobáinak foglaltságát mutatja június hónapban.

Szobák	JÚNIUS																													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
2 fős																														
2 fős																														
2 fős																														
4 fős																														
4 fős																														
6 fős																														

☒ Foglalt ☐ Szabad

3.3.4 Mikor indulunk?

A feladat megoldásakor az ábra értelmezése után **lehetőségeket kell megfogalmazni**, majd azokat közösen **megbeszélni** és végül egy közös döntést hozni.

A megoldás során a következő készségek kerülnek bevonásra:

Interperszonális készségek:	csoportépítés, döntéshozás
Tanulási készségek:	információfeldolgozás, gondolkodás

Feladat leírása:

- Melyik 5 egymást követő éjszakára foglaljon szállást a társaság a szállóban, ha bármilyen típusú szobában történő elhelyezés megfelel számukra, és az ott tartózkodásuk esetén, ha szükséges, átköltöznének másik szobába?
- Mindenki 4 perc gondolkodási idő után írja le a papírra, hogy szerintük mikor lehetne indulni és hogyan osztódnának el a szobák.
- Az elkészült ötleteket a csoport tagjai vessék össze, csoportosítsák. A különböző javaslatokat beszéljék meg, ellenőrizték.
- Hozzanak egy közös döntést, hogy pontosan mikorra tervezik a kirándulást!

3.3.5 Megkérdezlek!

A statisztikai adatgyűjtés ismereteit és szabályait felhasználva egy online kérdőívet kell a tanulóknak szerkeszteni és elemezni.

Feladat leírása:

- Páronként készítsetek egy online kérdőívet arról, hogy milyen helyen és milyen módon szeretnék az emberek a nyaralásukat eltölteni.
- Az elkészült kérdőíveket 10-15 fővel töltsék ki, majd az eredményeket és a megállapításokat mutassátok be a többieknek!

Bedő Gertrúd

közgazdász tanár

BGSZC Berzeviczy Gergely Két Tanítási Nyelvű

Közgazdasági Szakgimnáziuma

Bognár Orsolya

10 Biztos Észszerű Információ

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A játék során új ismeretekre tehetünk szert, a régiak pedig rögzülnek, elmélyülnek. A tanulás igazi játékelménnnyel egészül ki. Bár alapvetően egy társasjáték, mégis kevés eszközt igényel, nincs szükség hozzá játéktáblára, így bárhol játszható. Kis helyen elfér, ez szintén hozzájárul ahhoz, hogy bárhol, bármikor elő lehessen venni, akár utazás közben a buszon. Párban, csoportban és egyedül is játszható. Rövid információkat tartalmaz, könnyen megjegyezhetők. A hagyományos tanulókártya bővített, játékos, ismeretterjesztő változata. Hatékonyabbá tehetjük, ha a kártyákat a tanulók készítik el egy projekt keretében.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY

A tanterem egyik sajátossága, hogy több társas- vagy kártyajáték található benne, amit a tanulók szünetekben szívesen használnak. Az egyik nagy kedvenc a Brain Box játék. Ennek mintájára készítettük el a kártyákat közösen a tanulókkal egy projekt során.

Sikerességét látva készítettem más évfolyam más óráira is. Egyaránt alkalmasnak tartottam ismételésre, gyakorlásra és új ismeretszerzésre is.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Tartalma több tantárgy tananyagához, műveltségi területéhez kapcsolódhat.

A téma komplex módon való feldolgozásával a kulcskompetenciák fejlesztése is megtörténhet. A kártyák elkészítése során megvalósul a manuális (fizikai) és a szellemi tevékenység összhangja, ezzel egyidőben fejlődnek a kognitív (értelmi) és az affektív (érzelmi) képességek. A tantárgyak közötti átjárhatóság lehetővé teszi, hogy a különböző helyekről szerzett információk, élmények egy egészszé kapcsolódva építsék a tanulók személyiségét.

Komplexitása révén érinti szinte az összes kulcskompetenciát, de különösen sok lehetőség nyílik a következő területek fejlesztésére: anyanyelvi, digitális, szociális és vállalkozói kompetencia, hatékony önálló tanulás, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, kezdeményezőképesség.

A tanulók saját élményeik alapján és tágabb összefüggésben ismerhetik meg az adott témát.

Alapvető cél az érdeklődés felkeltése és az ismeretek bővítése. További cél, hogy a diákoknak teret biztosítsunk az infokommunikációs tevékenységek kibővítésére és a megszerzett ismeretek alkalmazására.

A projekt során a résztvevő diákok számos olyan gyakorlati tudnivalót sajátítanak el, amelyre szükségük lehet a mindennapi életben. A tanulók járjanak nyitott szemmel! A projekt alkalmas arra, hogy a résztvevők szervezési, együttműködési, problémamegoldó és kommunikációs készségét, képességét fejlessze.

A tanulók feladata, hogy egy informatív, diákközpontú, szórakoztató játékot hozzanak létre az összegyűjtött információk alapján. Ezzel az értékelő rendszerű társasjátékkal bárki könnyen próbára teheti a tudását.

A kártyák feladatait is a diákok állítják össze a projektet facilitáló pedagógussal.

Az általuk összeszedett érdekességeket egy információs bankban gyűjtik össze a fotókkal együtt. A projekt informatikai háttérén is dolgoznak a digitális tartalom létrehozásával és a grafika megálmodásával, ez utóbbiban az ügyesen rajzoló is részt tudnak venni.

A produktum egy tetszőleges számú kártyalapból álló játék, képességfejlesztés szempontjából ugyanilyen értékes maga a folyamat, melyben a tanulók a kártya megvalósításáért dolgoznak.

A kulcskompetenciákra épített fejlesztési feladatok:

- önmegismerés, önkontroll
- önálló ismeretszerzésre való törekvés
- kooperatív munka
- figyelem összpontosítása
- új tanulási lehetőségek alkalmazása
- általánosan elfogadott magatartási szabályok megértése
- tervezés
- szervezés
- irányítás
- elemzés
- kommunikáció, kifejezőképesség
- tapasztalatok értékelése
- kreativitás
- a projektben való együttműködés
- tolerancia, egymás segítése
- megismerő- és befogadóképességek
- manuális készség
- ismeretszerzés
- problémamegoldó képesség
- ábraalkotás
- tárgyi, környezeti, esztétikai élmények, ismeretek

A projekt egyik nagy előnye, hogy kínálja a közös élményhelyzetek lehetőségét. A tevékenység és a környezet ezt együttesen teremti meg. A tanulók közösen gyűjtik az információkat, ismereteket, a produktumhoz felhasználandó eszközöket. A közös munka során mindenki saját tudásának, ismeretének, képességének megfelelően tud bekapcsolódni az általa kiválasztott részfeladatba.

A nem hagyományos teremkialakítással és a csoportban való dolgozással természetesen együtt járhat bizonyos munkazaj. A tanulók bátran elhagyhatják a helyüket, kooperálhatnak a másik csoporttal, információt cserélhetnek, ötletelhetnek.

Semmi sem kötelező, bármelyik részfeladatba be lehet kapcsolódni, kipróbálni, és azt folytatni, amiben kedvét leli a tanuló. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a többi feladatból kimarad. Egyrészt belelát mindenki munkájába, másrészt mivel csoportban dolgoznak, a feladatok a végén egy nagy egészé forrnak össze, ezért nem tud senki teljesen elkülönülni.

Lényeges, hogy minden tanuló adja bele saját személyiségét a közös alkotásba. Nem külső kényszer hatására, hanem a maguk által megteremtett folyamatban érlelődik egyéniségük és fejlődnek társas kompetenciáik.

Fontos, hogy olyan projektről van szó, melynek kézzelfogható eredménye a későbbiekben is használható, reményeink szerint a következő tanévben az alsóbb évfolyam már ismétléshez, vagy új ismeretszerzéshez használja fel az általuk elkészített játékot.

A projekt több szakaszból áll. A többrétű ismeretszerzés után és közben folyamatosan tárolni kell az információkat.

A tartalmi követelményeknek megfelelően a tanulók egy ismeretbankot alakítanak ki, melyből mindenki szabadon használhat fel információkat (erről korábban közös megegyezés születik).

Egy tanuló több mindenben is dolgozhat, ezt az értékelésnél majd figyelembe kell venni.

A tanulók dolgozzanak csoportokban.

A csoport feladatai röviden:

- információk összegyűjtése
- fényképek készítése
- ismeretbank folyamatos karbantartása
- az információk kártyákon történő rögzítése

3.1 A csoport tagjai és feladatai

Csoportvezető feladata:

- a határidők betartása
- részfeladatok összegyűjtése ismeretbank karbantartása
- helyesírás ellenőrzése
- a kártya feladatainak meghatározása

Szerkesztő feladata:

- IKT használat, amennyiben igény van rá, segítséget nyújt ebben másoknak is
- ábrák, képek elhelyezése, a kártya megszerkesztése
- a kártya feladatainak meghatározása

Illusztrátor/grafikus feladata:

- információk gyűjtése, dokumentálása
- fotók készítése
- a kártya feladatainak meghatározása

Az információk gyűjtése:

- tanórákon
- külső helyszínen

3.2 A játék menete

Egy játékos húz egy kártyát és figyelmesen megnézi a rajta lévő információkat a megadott időkeret alatt.

Az idő letelte után dob a dobókockával, a kidobott szám határozza meg a kérdés sorszámát, amire válaszolni kell.

3.3 A játék változatai

Különböző dobókocka használata (6, 8 vagy 10 oldalú) és eltérő időintervallumú homokóra lehetővé teszi a képességek szerinti differenciált tanulást.

Változtathatunk személyre szabottan a rendelkezésre álló időn és a kérdések számán is.

Az időkorlátot meghatározhatjuk úgy is, hogy új ismeretet átadó órán még hosszabb időt határozunk meg, ismétlő órán már rövidebbet.

A módszer a tartalmától függően alkalmas:

- előzetes feladatként a motiváció felkeltésére, a bevonódás elősegítésére
- a témára való hangolódásra
- az előzetes ismeretek felmérésére
- új ismeretek átadására
- az óra végi ismétlésre, visszacsatolásra
- egy-egy témát lezáró ismétlésre
- önálló, otthon végezhető feladatként

A módszer bármely korosztály számára ajánlott tantárgytól függetlenül, akár egymás megismerésére is megfelelő eszköz lehet.

*Bognár Orsolya
mesterpedagógus
mérnök-tanár közlekedés szakon
BGSZC Szász Ferenc Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája*

Földi Krisztina

Táncoló eladók

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

SWOT¹-analízis és tánc? Folyton mozogni egy gazdasági tanórán? Igen! A bennünk rejlő gyermeki én hozzásegít a boldog, játékos tanuláshoz. Ezt a felszabadult érzést kihasználva lehet összekapcsolni az új ismereteket a már meglévőkkel, majd megszerezni és továbbfejleszteni.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY

A jó gyakorlattal először iskolánkban találkoztam. Minden tanévben 2 különböző tantárgyhoz készítünk olyan jól bevált gyakorlatot, amit mások is tudnak adaptálni és sikeresen alkalmazni. Véleményem szerint sokszor elég csak egy szó, vagy egy összefüggés, ami inspirálja a másik kollégát. Ötletet tud méríteni, színesebbé, élménydúsabbá tudja tenni az általa tanítottakat. Nem mindig kell a teljes módszert átvenni. Bár örülök, ha más csoportoknál is eredményt lehet elérni.

A tanárnak is szüksége van a megújulásra és a sikerre. Ha látja rajtunk a diák, hogy csillog a szemünk, és élvezzük a tanítást, akkor szívesen jön az óránkra.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

- 1) Diákjaink jellemzően alacsony **szociokulturális háttérrel** rendelkeznek, így nincs minta a környezetükben a **tanulás formáira**. Nehezítő tényező, hogy a **diákok rosszkedvűek**, haragszanak a világra, nem szeretik magukat. Elvárás sincs szüleiktől arra vonatkozóan, hogy képezzék magukat. Ennek hiányában csak az iskolában tudjuk ezt a szemléletet megváltoztatni. A **tanulást** ne valami kényszeres, szükségszerűen rossznak, hanem élményként éljék meg. Jöjjenek rá arra, hogy ők is képesek tanulni, fejlődni, és rendelkeznek értékekkel. Ezeket azonban elő kell csalogatni. Tehát észrevétlenül, a saját kultúrájukat, szokásaikat bevonva törekedtem arra, hogy **motiváljam** őket. Rövid időn belül **jókedvűen**, egymást segítve érezzék a már meglévő és megszerzett tudás jótékony hatását. Örüljenek saját és mások **sikereinek**. Tanuljanak meg alkalmazkodni, **csapatban** dolgozni. Vállaljanak **felelősséget** önmagukért és egymásért.
- 2) A VEKOP-8.6.3-16-projekt keretén belül létrehozott tanulócsoporthal alkalmaztam ezt a jó gyakorlatot tanórai keretek között. A feladatokat a projekt elejére időzítettem, mert fel akartam kelteni az érdeklődésüket. Azt akartam, hogy várják a folytatást.
- 3) A jó gyakorlatot már korábban kifejlesztett és mások által sikeresen alkalmazott gyakorlatok kombinálásával hoztam létre. Különlegessége újtásként, hogy a gazdaságban alkalmazott SWOT-analízist párosítottam mozgással és zenével.
- 4) 3 db színes képet nyomtattam. SWOT-analízishez sablont készítettem. Színes filcek a sablon kitöltéséhez kellenek. Végül 2-3, eltérő stílusú zenét válogattam.
- 5) Okostelefon, hangszóró.

1 <https://www.usernet.hu/blog/mi-az-a-swot-elemzes-es-hogyan-csinald-jol> 2019. 11. 22.

- 6) Csoportfoglalkozásnak megfelelően az asztalt körbeülték a diákok, melyen már elő voltak készítve a kisvödrök (benne színes filctollak, számológép, vonalzó) és a lapok a **SWOT-analízis** felosztásával.

Forrás: <https://www.klikkmania.hu/hogyan-vegezzunk-swot-analizist-kis-cegunk-szamara/>

A diákok köszöntése után vázoltam a feladatot. Írjanak minden rubrikába 3 jellemzőt magukról (kompetenciákat). Időkorlát 5 perc. Majd fel kellett állniuk és a kiragasztott 3 ábra közül kellett választaniuk². Időkorlát 5 perc. **Pacsi, ölelés, tánc.** – **Absztrakció** – Majd helyet foglalnak, és ismét 3 jellemzőt írnak, de már zenei aláfestéssel. Ábraválasztás és **cselekvés**. A harmadik ismétlésnél már okostelefont – **digitális kompetencia** – is használhatnak. Utolsó ábraválasztás és cselekvés. Időkorlát 5 perc.

Forrás: Internet

Zárásként a felsoroltakból ki kell választaniuk, hogy a feladat végrehajtásával milyen kompetenciákat alkalmaztak. Végül 1-3 mondatban beszámolnak róla, hogy hogyan érezték magukat.

A foglalkozások ismétlésével a **fejlődés** nagyon **gyors**, hatékony és látványos. Saját maguktól jöttek rá, hogy milyen sok jó tulajdonsággal rendelkeznek, és milyen sok kompetenciát alkalmaznak. A színek, a zene, a mozgás, a nevetés, az önértékelés és a **célok** meghatározása önmagukra is, és egymásra is jó hatással van.

² <https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/mar-nemcsak-reggel-minden-szunetben-megolelik-a-gyerekeket-a-szollosgyoroki-iskolaban/> 2019. 11. 22.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

Ezt a jó gyakorlatot a középiskolás korosztálynak kifejezetten javaslom. Lehet tanórai kereteken belül, de azon kívüli foglalkozásokon is alkalmazni. A diákok valós tudásukkal nincsenek tisztában, önértékelésük alacsony.

Eleinte inkább kiscsoportos foglalkozáson javaslom, mert nehezen oldódnak. A SWOT-analízis viszont szinte minden tantárgynál fejleszti a **rendszerben** való **gondolkodást**, és az **elemző** képességet. A szín- és a zene pozitívan hat a **kedélyállapotra**, a filmek használatával javul a grafomotorika, a vonalvezetés és az esztétikai érzék.

5. IDÉZETEK

„Újra érezhettem a gyerekkorom csodáját.” „Visszahozta az ovis emlékeimet az óra.” „Jól éreztem magam, játékos óra volt.” „Rájöttem a jövőbeni céljaimra.” „Csapatszellem és játék.” „Rájöttem arra, hogy nem mutatom ki a bennem rejlő tudást.” „Sokkal nyitottabb lettem, továbbra is szeretnék járni.” „A múlt heti foglalkozás óta sokkal jobban érzem magam.”

Földi Krisztina

Gyakorlati oktatásvezető, közgazdászstanár

BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

A TABU nevű társasjáték „továbbfejlesztett” módszerének alkalmazása az ágazati szakmai érettségi vizsgára történő felkészítésben

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A közgazdasági szakgimnáziumok tanulóinak 2017-től kezdve kötelező közgazdaság ismeretekből érettségi vizsgát tenni. Ez egy „komplex” vizsga, mely a számvitel, pénzügy, statisztika, adózás, valamint gazdasági és jogi alapismeretek tantárgyak tananyagtartalmára épül. A feladatsor – többek között – az alábbi kompetenciák meglétét vizsgálja:

- olvasott és hallott szakmai szöveg megértése (fogalmak felismerése, definiálása, fogalmak lényegi sajátosságainak ismerete, adott témához kapcsolódó fogalmak kiválasztása, összetartozó fogalmak együttes használata a szövegalkotásban)
- lényegkiemelés és szabálykövetés (lényeges és kevésbé lényeges információk kiválasztása, információk csoportosítása irányított szempontok szerint, utasítások megértése és az alapján feladatvégzés)
- kapcsolatteremtő képesség (szakmai fogalmak helyes használata, másokkal való együttműködés, szakmai és személyes nézeteltérések kezelése, építő kritika meghallgatása és megfogalmazása)

Aki a modern, felgyorsult világban lépést akar tartani a technikai haladással, a folyamatosan megújuló ismeretekkel, annak képesnek kell lennie az önálló ismeretszerzésre. A „tudás” megszerzésének alapfeltétele a hatékony tanulás, amelyhez nélkülözhetetlen a szövegértési képességek megléte, valamint a kommunikációs eszköztár – minőségben és mennyiségben – megfelelő szintre történő fejlesztése. Gondoljunk akár csak egy állásinterjúra, ahol el kell tudni adni magunkat; egy vállalati prezentációra, ahol érvelni kell bizonyos alternatívák közötti választás mellett; és akkor egy komolyabb szakmai tanulmány értelmezéséről/megírásáról még nem is beszéltünk. Természetesen az érettségi szóbeli vizsgarészén is nélkülözhetetlenek ezek a kompetenciák. Szokatlan környezetben, akár idegen emberek előtt kell viszonylag folyékonyan beszélni adott témáról a megadott időkeretben.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY

Középiskolai tanárként sajnos rendszeresen – és egyre gyakrabban – tapasztalom, hogy a tanulók az értő olvasás képességének hiányosságaival kezdik meg középfokú tanulmányaikat. Relatíve hosszabb szöveges feladatok megoldásakor azzal találkozom, hogy bizonyos tanulóknak nehézséget okoz, hogy visszaadják az olvasott szöveg lényegét, az olvasottakkal kapcsolatos kérdésekre válaszoljanak, következtetéseket vonjanak le abból, míg mások nem képesek a szövegből alapadatok kiemelésére, vagy igaz-hamis állítások megválaszolására sem. Sok esetben nem sikerül az események időbeli sorrendbe tétele vagy az összefüggések értelmezése sem.

Ahhoz, hogy ezeket a kompetenciákat fejleszteni tudjuk, el kell szakadni a frontális oktatási módszertől. A tanulókat páros-, illetve csoportmunkában dolgoztatva, a modern digitális eszköztár elemeit felhasználva, a tanulást élménnyé téve könnyebb dolgunk van. Már a 9. évfolyamon „elvehetjük” a diákok kedvét a tanulástól a definíciók száraz visszakérdezésével, hagyományos papír alapú dolgozatok íratásával.

Nem kérdés, hogy szívesebben ül be a tanuló egy olyan tanórára, ahol társaival együttműködve, oldott környezetben „dolgozhat”.

József Attila szavaival élve azt kell szem előtt tartanunk, hogy „a tanulás ne lecke legyen a gyermeknek, hanem szívdobogtató élmény”. Bemutatok egy olyan módszert, mely lehetővé teszi a fogalmak, definíciók játékos környezetben történő elsajátítását, illetve fejleszti a tanulók kommunikációs képességét, és a fent felsorolt valamennyi kompetencia fejlesztéséhez is hozzájárul.

Mindenkor fontosnak tartom az alábbi didaktikai alapelvek érvényesítését: aktivizálás, életközeliség, differenciálás, visszacsatolás, szemléletesség. Ebben a feladatban ezek könnyen megvalósíthatók.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

3.4 Előkészületek

Az osztály tanulóit (minimum 2 fős) csoportokba rendezzük. A termet ennek megfelelően szükséges berendezni.

A csoportok kialakításánál a szaktudás szintjét és a tanulási stílust érdemes alapul vennünk annak érdekében, hogy a csapattagok kapjanak valami pluszt egymás erősségeiből. Ha mégis véletlenszerűen rendeljük az osztály tagjait a csoportokhoz, akkor a „sorsoláshoz” is rendelkezésre állnak online programok (pl. ClassDojo, Socrative, stb).

3.5 A játék menete

A csoportokból 1-1 tanuló kihúz egy szókártát. A játék lényege, hogy a csapattagok kitalálják a kártyán szereplő kifejezést, mindezt úgy, hogy a húzó játékos bármit kimondhat, kivéve a kártyán szereplő feladvány kifejezést, és az alatta felsorolt 4-5 db tabuszót. A játék során a szemben álló csapatok tagjai mögötte állnak, és figyelik őt, hogy kimondja-e a tabuszavakat. Alternatív megoldásként javasolható egy tanuló játékmesterré való kinevezése, akinek az a feladata, hogy figyelje a tabukifejezések „el nem hangzását”. Ha a csapattag kitalálja a szót, a csapat megkapja a pontot és előreléphet a táblán. Ha az idő lejártával nem sikerült megfejtetni a kifejezést, akkor a többi csapat elrabolhatja a feladványt.

A tabukifejezéseket úgy érdemes összeállítani, hogy az adott kifejezéshez tartozó legfontosabb fogalmakat írjuk fel. Vagyis azokat, amelyek először az ember eszébe jutnak, ha körül szeretné írni az adott fogalmat. Figyeljünk arra is, hogy ne tegyük lehetetlenné a feladatot, de gondolkodásra, reflexióra készítse a diákokat.

A kártyák megalkotására két lehetőség van. Az egyik természetesen az, hogy a tantárgyat oktató pedagógus állítja össze azokat. Én azonban egy másik alternatívát szoktam választani: a tanulókat csoportokba rendezve (leginkább páros munkában) kérem arra, hogy alkossanak az addig áttekintett anyagrészekhez kapcsolódó fogalmakból 10 db szókártát, minimum 4, maximum 5 db tabuszóval. Ehhez használhatják a jegyzetüket, a tankönyvet, vagy akár az internetet is. A szókártákat beszédem és ellenőrzöm azok megfelelőségét, elvégzem a szükséges javításokat, kiegészítéseket, és néhány saját kártyával kiegészítem a kártyacsomagot. Az ezt követő tanóra(ko)n a fent ismertetett szabályok alapján „játszunk”.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

Ha a tanulókat kérem fel a szókárták összeállítására, akkor ez lehetőséget teremt arra, hogy a korábban tanultak átismétlésre kerüljenek. Emellett fejleszti logikus gondolkodásukat, rendszerező képességüket, javul lényegkiemelésük. Rendszeresen tapasztalom azt, hogy kisebb viták alakulnak ki arról, hogy mik legyenek a feladványok és tabuszavak. Így képessé válnak a kritikák meghallgatására, valamint érvek és ellenérvek megfogalmazására.

A feladványok elmagyarázása és kitalálása során fejlődik kifejezőképességük, bővül szókincsük, és az időmenedzsment területén is gyakorlottabbá válnak. Biztatom őket metakognitív képességeik használatára (engedjük a reflektálást, a másokkal való kollaborációt).

Miután lejátszunk relatíve sok fordulót és elfogynak a szókétyák, szoktam íratni egy olyan érettségi jellegű feladatból számonkérést, melyben „tesztelek”, hogy a nevezett kompetenciák területén milyen fejlődés ment végbe. Tapasztalataim szerint a gyakorlat elején felsorolt kompetenciaterületek többségében fejlődés mutatkozik a tanulók nagy részénél. A szakmai kompetenciák mellett az összetartozás, egy csapatba tartozás érzése is felerősödik bennük, és nagyobb kedvvel vesznek részt további foglalkozásokon. Olyan területeken is megerősödhetnek, mint önbizalom, döntésképeség, problémamegoldás, elfogadás.

A tanuló az egyszerűbb, kevésbé elvont tudás elsajátítása során szerzett tapasztalatait fel tudja használni a komplexebb, általánosabb esetek feldolgozásakor, akár kérdések megfogalmazásakor, akár az ismeretek gyakorlatba történő átültetésekor. Azt hiszem, ennél fontosabb nincs is.

4.1 Grafikai leírás, szemléltető anyag:

Az alábbiakban szemléltetésként bemutatok néhány szókétyát.

mérleg	vállalkozás	bank
- vagyon - eszközök - források - kimutatás	- bevétel, ráfordítás - nyereség - üzletszerű - gazdasági tevékenység	- hitel - betét - intézmény - pénzügy

Ihász Gábor

közzgazdász-tanár

BGSZC Szent István Közzgazdasági Szakgimnáziuma és Kollégiuma

Illésné Takács Éva

Nyerj, ha TUDSZ!

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Diákjaink alapvető igénye a játékos, élményszerű oktatási módszerek előtérbe helyezése. A jó gyakorlat elsősorban a tanulók versenyszellemére, játék iránti igényére épít. Segítségével az ismeretek átadása, ismételése, rendszerezése játékos, élményszerűvé tehető. A módszer erőssége, hogy bármely tantárgy bármely témaköréhez kapcsolódóan alkalmazható, projektfeladatként akár a tanulók is készíthetnek kvíztablát egymásnak.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Tapasztalatom szerint a diákok nagyon szeretik a kvízzjátékokat és az ehhez kapcsolt versenyhelyeztetket az iskolában is. A jó gyakorlat/módszer alapja a 90-es évek népszerű kvízzjátéka, a „Mindent vagy semmit” televíziós műveltségi vetélkedő. A játék fő elemét képező játéktábla könnyen elkészíthető, a feladatok testre szabhatók a tanulók tudásszintjének, igényeinek megfelelően. A módszert több éve sikerrel alkalmazom tanulócsoporthajmban a különböző tantárgyak témaköreinek rendszerezésére, ismétlésére.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A mai középiskolás korosztály – az ún. Z generáció – figyelmét már nem köti le a hagyományos frontális oktatás, tanulási szokásaik megváltoztak, gyorsan akarnak információhoz jutni, azonnali visszajelzést várnak a teljesítményükről. A módszer egy korábbi műveltségi vetélkedő átdolgozott, iskolai foglalkozásra adaptált, kivitelezésében egyszerűsített változata. A névválasztás utal a versenyzésre, nyelési lehetőségre a tudás által.

A „Nyerj, ha TUDSZ” módszer lényege, hogy az előre kivetített játéktáblán kezdetben a tanulók csak a feladatok kategóriáját és az egyes kérdésekhez tartozó pontértéket láthatják. A pontokhoz tartozó kérdéseket csak kiválasztás után ismerhetik meg. A pontértékek egyenletes vagy változó növekedésével a hozzájuk tartozó kérdések nehézsége is növekszik. Ezt előre közöljük a tanulókkal. Célszerű a tanulókból kis csoportokat alkotni, ők együtt versenyeznek a többi csapat ellen, így fejleszthető a kooperativitás, az együttműködési képesség is. Az egyes csapatok előre meghatározott/kisorsolt sorrend szerint választanak kérdést a pontszámok, a kérdéskategóriák és a kockázatvállalási hajlandóságuk alapján.

Rövid gondolkodás, egyeztetés után a csapat szószólója ismerteti a csapat megoldását, választát.

Helyes válasz esetén a választott pontszámot kapja meg a csapat.

Helytelen válasz esetén előre megbeszélrt szabály szerint vagy nem jár pont, és egy másik csapat kapja meg a válaszadás és a pontszerzés lehetőségét, vagy a pontértékkel megegyezően pontlevonás jár – így akár mínuszba is kerülhetnek a csapatok. Ez a lehetőség óvatosságra intheti a csapatokat, hogy megfontoltan döntsenek, ne csak a legmagasabb pontszámú kérdéseket válasszák ki az első körökben.

A játéknak akkor van vége, ha elfogytak a kérdések, majd összesítés után a nyertes a legtöbb pontot szerző csapat. A pontokat célszerű folyamatosan vezetni a táblán, így mindenki láthatja az aktuális pontokat, vagy a helyes választ adó csapat kártyát kap, rajta a szerzett pontszámmal. A nyertes csapat tagjai számára a célnak megfelelően állapítsuk meg a jutalmakat, a gamifikációs jelvényeket.

3.1 Tanácsok a játék levezetésével kapcsolatban:

A tanulók a feladat során létszámtól függően versenyezhetnek egyénileg és csapatban is.

Ügyeljünk az **esélyegyenlőségre**, egyik csapat se kapjon több lehetőséget a kérdésválasztásra a többiekénél.

A gondolkodásra, válaszadásra minden csapatnak ugyanannyi idő álljon rendelkezésére.

3.2 Fejlesztési célok, lehetőségek

A csoportban végzett tevékenység, feladatmegoldás kiválóan fejleszti a tanulók kooperációját, együttműködési készségeit, kockázatvállalási hajlandóságát.

Az eltérő nehézségű kérdések lehetőséget nyújtanak a differenciálásra.

A játék során feltett kérdések, felvetett problémák függvényében a jó gyakorlat alkalmas lehet a problémamegoldás, szövegértés fejlesztésére is.

A gyors válaszadás fejleszti a figyelmet, a koncentrációt.

A szabályok megértéséhez kapcsolódóan a szabálykövetés, a válaszadás során a kommunikációs készségek is fejleszthetők.

Ha a tanulók maguk készítik el a kvíztáblát, lehetőség nyílik a digitális kompetenciák fejlesztésére is.

A gyakorlat során a tudásszint, az elsajátított ismeretanyag mellett rengeteg egyéb információt kaphatunk a csoportról, a tanulókról: milyen a csoportban elfoglalt helye, kockázatvállalási hajlandósága, reakcióideje, képes-e konszenzusra a csapat többi tagjával, hogyan viseli az esetleges kudarcokat, segíti vagy nehezíti a közös munkát, a csapat nyerési esélyeit.

A kvíztábla digitális eszközök hiányában nagy méretű csomagolópapíron akár kézzel is elkészíthető, de a mai kor követelményeit és a fenntarthatóságot is figyelembe véve célszerű a digitális eszközök adta lehetőségekkel élni.

Például egyszerű PowerPoint dián könnyen megszerkeszthető és kivetíthető a táblázat a kategóriákkal, a kérdések pedig a pontszámmal ellátott szövegdobozzal eltakarhatók, és könnyen mozgathatók. Ehhez mindössze számítógép és projektor szükséges a tanteremben.

Az alábbi angol nyelvű internetes oldalon pedig ingyenesen lehet a jó gyakorlathoz kapcsolódó játék-táblát generálni. A kvíztábla pontértékei alá beírható a kérdés, beállítható a válaszadásra fordítható idő, majd az idő elteltével vagy gombnyomásra megjeleníthető a helyes válasz. A játékvezető dönt a válasz elfogadásáról és lehetősége van a pontok csapatokhoz való hozzárendelésére. Így folyamatosan nyomon követhető a játék állása a tanulók/csapatok számára. A program alkalmazásához a számítógép és projektor mellett a tanteremben internetkapcsolat is szükséges. <https://www.playfactile.com/>

Az utóbbi két módszerrel a kvíztábla könnyen és gyorsan a tanulói igényekre szabható, aktualizálható és nem utolsósorban maradandóbb, tartósabb lesz.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

A bemutatott jó gyakorlat sikeresen alkalmazható a középiskola **bármely évfolyamán, bármely tantárgyához, témájához kapcsolódóan**.

A módszer a tartalomtól függően alkalmas a témára való hangolódásra, a motiváció felkeltésére, az előzetes tudás felmérésére, de a tanult ismeretek ismételtesére, rendszerezésére egyaránt.

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon is bevezethető.

Létszám tekintetében hatékonyabb maximum 20 fős csoportokban játszani, de nagyobb osztályokban is kivitelezhető, bár ilyenkor számolnunk kell a hosszú várakozás miatt az érdeklődés csökkenésére. Kis csoport esetén a válaszadás egyénileg is történhet, nagyobb csoport esetén csoportmunka ajánlott.

„Játszva átismételtük a teljes témakört.”

„Jó volt csapatban dolgozni, jól kiegészítettük egymást.”

„Aki mer, az nyer!”

A kvíztábla egy lehetséges, egyszerű megjelenési formája.

Mit jelent?	Sorold fel!	Piktogram	Mit teszel ha...?	Definíció
100	100	100	100	100
200	200	200	200	200
300	300	300	300	300
400	400	400	400	400
500	500	500	500	500

Forrás: saját anyag

Illésné Takács Éva

közgazdász tanár, szakmai munkaközösség-vezető

BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

Aktív tanulás, tanulócsoporthos tanórák

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Hogyan formálhatjuk az iskola világában tanulóink kompetenciáit, hogy felnőtt életükben képesek legyenek alkalmazkodni a folyamatos változásokhoz? Hogyan fejleszthetjük a transzverzális készségeiket, a kritikai gondolkodást, kezdeményező-készséget, problémafelismerést és megoldást, a kommunikációt valamint a szociális készségeket a központi tantervek és a tanítási órák zárt világában? Ehhez nyújthat segítséget az aktív, tanulócsoporthos tanulás megszervezése, ahol a diákok tevékeny szerepet vállalnak a célok kitűzésében, saját tanulási folyamatuk megtervezésében, megvalósításában és az értékelésében.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Több évtizedes idegennyelv-tanári pályafutásom alatt tanítványaim folyamatosan párban és csoportban dolgoztak. A projekt alapú oktatás elterjedésével egyre gyakrabban kaptak kis csoportos projektfeladatokat, a projekt módszer az angol és célnyelvi civilizációs óráim szerves részévé lett. A tanulócsoporthos tanórákon gyakran találkozom azzal a jelenséggel, hogy a tanulók egy része nem szívesen dolgozik tanulócsoporthokban, mert *általában aránytalan* a munkamegosztás, egy ember végzi el a feladatot, a többi meg nézi, a végeredmény meg a boldogító, közös ötös, amit természetesen a csoport minden tagja megkap, valójában meg egy ember érdeme a siker. Elkésérített, hogy így *vélekednek tanítványaim a csoportmunkáról, ami a tanulóközpontú oktatás elengedhetetlen kelléke. Az írországi Focus on Learning³ program, a Student Voice Bridge to Learning⁴, az Erasmus+-projekt és Kagan⁵ kooperatív tanulási technikáinak felhasználásával újraterveztem a csoportmunka folyamatát az angol nyelv és angol nyelvű civilizáció óráimon.*

A projekt alapú tanulócsoporthos oktatásban a tanulók tevékenyen részt vesznek a tanulásban, felelősnek érzik magukat a saját sikereikért és a tanulás élményt jelent számukra. A tanulócsoporthos tanóra akkor működőképes, ha a diákok értik a céljaikat, és világosan látják a sikerkritériumokat, azaz a tanulási eredményeket, és saját maguk megtervezhetik az odavezető utat. Az értékelés nem válik el a tanulás folyamatától, hanem az ön- és társértékelés révén a tanulási folyamat szerves része lesz és a témát lezáró dolgot is közösen készítik el a tanulók. Kutatást folytatnak, rendszereznek, elemeznek, majd egy produktumot hoznak létre, amelyet bemutatnak társaiknak, majd értékelik a munkafolyamatot és a produktumot is. A tevékenység öt-hét tanítási órát igényel kezdetben, majd a rutin kialakulásával a ráfordított idő csökken, akár három-négy órában is komoly eredmények szülehetnek.

³ <https://www.ncca.ie/en/junior-cycle/assessment-and-reporting/focus-on-learning>

⁴ <http://voiceofstudents.eu/>

⁵ S. Kagan (2009) *Kooperatív tanulás Budapest: Önkonet*

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

3.1 Hogyan szervezzük meg a tanulócsoporthos tanórát?⁶

Csoportalakítás, szerepek kiosztása, feladatok megbeszélése

A leghatékonyabb három-, esetleg négyfős csoportokban dolgozni. A csoportok kialakítása történhet tanuló preferenciák mentén, véletlenszerűen, sorsolás útján vagy a képességek alapján (a tanár jelöli ki). A szerepek kialakítása a csoport belügye.

„Mi úgy választottuk ki a szerepeket, hogy a többiek megmondták, hogy neked melyik szerep állna a legjobban. Voltak olyanok is, akik azonnal megmondták, hogy nekik (saját maguknak) melyik szerep állna a legjobban.”⁷

A szerepek lehetnek:

- A vezérigazgató (CEO): feladata a tanulási folyamat megtervezése, kutatómunka irányítása, határidők betartása, az ő feladata, hogy megbizonyosodjon arról, hogy mindenki érti és elvégzi a feladatát, valamint a csoporton belüli értékelés;
- A kommunikációs és marketingvezető (PR): beszámol a részeredményekről, a folyamatokról, feladata a munka végeztével az osztály tájékoztatása a csoport munkájáról, ő a kapcsolattartó a tanárral és a többi csoporttal;
- A művészeti vezető (Art Designer): a végső produktum kivitelezéséért felelős;
- Titkár: a munkanaplót vezeti a megtervezett és megvalósított tevékenységekről. (Háromfős csoportokban ezt a feladatot a PR is elvégezheti.)

A kutatómunkában és a bemutatásban a csoport minden egyes tagja részt vesz. A szerepek az egymást követő csoportmunkák alkalmával cserélődnek. Természetesen a szerepek életkortól és tevékenységtől függően változhatnak.

3.2 Témaválasztás, a probléma meghatározása

Az idegen nyelvi és a célnyelvi civilizációs tantervek tág és rugalmas témakörei segítik a szabad témaválasztást. Például az iskola témakörben a tanulók a *Hogyan éljük túl a Hunfalvyt?* címmel mutatták be a mindennapi életüket és adtak tanácsot az iskolai nehézségekkel kapcsolatban. A téma közel állt a tanulókhöz. Könnyen azonosították a mindennapi életükhöz kapcsolódó problémákat (stressz, tanár-diák, diák-diák kapcsolat, túlterheltség, halmozott feladatok stb.) és képesek voltak a meglévő tudásukat aktivizálni. A csoportok szabadon dönthették el, hogy az iskolai élet melyik szeletkéjéről készítenek posztert vagy társasjátékot és mutatják be a tárlatvezetés módszerével. A célnyelvi civilizáció témaköreinek (például az Egyesült Államok vagy az Egyesült Királyság földrajza, történelme, gazdasága stb.) köszönhetően a témaválasztás rugalmas. Például a tanulócsoporthos a következő témák közül választhattak a 10. évfolyamon a projektmunkájukhoz: 1. Lesz még New Orleans 2050-ben? 2. Mit taníthat Hawaii Amerikának a magasabb életminőségről? 3. A mesterséges intelligencia megmenti az USA mezőgazdaságát? 4. Miért hagyják ott a diplomás fiatalok a fehér galléros munkájukat és költöznek vidékre, hogy gazdálkodjanak? 5. Milyen az élet Alaszkában? 6. Kalifornia pokol vagy paradicsom? Valóban élehetetlené válik? 7. New York múltja, jelene, jövője?

⁶ http://www.cidree.org/wp-content/uploads/2019/11/cidree_yearbook_2019.pdf

⁷ <http://tantrend.hu/hir/hogyan-alakitjak-tanulasi-folyamataikat-egy-budapesti-szakgimnazium-diakjai>

3.3 Célok, tanulási eredmények azonosítása

A megoldásra váró feladatok akkor sikeresek, ha összetettek, nyitott végűek; több megoldást kínálnak és csoportonként különböznek. A diákok megfogalmazzák céljaikat, mit akarnak a probléma megoldásával elérni, miért fontos ez számukra, mit fognak megtanulni, milyen tevékenységek elvégzésére lesznek képesek, és mikor gondolják sikeresnek a munkájukat. Fontos, hogy minden célkitűzéshez tartozzon egy sikerkritérium. Például tudok angol nyelven tanácsot adni a társaimnak az iskolai élettel kapcsolatban, vagy elvégzem a csoportban rám bízott feladatot határidőre, be tudom mutatni a csoport eredményeit egy kisebb közösségnek stb.

3.4 A tanulás folyamatának megtervezése

A tanulók ötletelnek a témával kapcsolatban, felidéznek tapasztalataikat, élményeiket; összevetik gondolataikat, érzéseiket, gondolatértéket készítenek, meghatározzák a részfeladatokat, kiválasztják azokat a tanulási módszereket, amelyek a legeredményesebbek lehetnek a céljuk elérésében és meghatározzák a végső produktumok formáját. Ez lehet poszter, prezentáció, interjú, rövid videó, jelenet stb. A feladatokat a diákok osztják fel egymás között.

3.5 A tanulás folyamata

A tanulók a résztémájukban kutatómunkát folytatnak, anyagot gyűjtenek, összehasonlítanak, elemeznek, fontossági sorrendbe állítanak információkat, érvelnek, indokolnak. A feladat megoldása során bármilyen rendelkezésre álló segédeszközt használhatnak (szótárakat, fotókat, videókat, internetet, telefonos alkalmazásokat stb.). A feladatok, célok, módszerek meghatározásában a tanulók élhetnek autonómiájukkal, önállóan dönthetnek arról, hogyan szeretnének tanulni. Szabadon választhatják meg, hogy mit, miért és hogyan tanuljanak. A meglévő ismereteikből kiindulva bővítik és mélyítik a tudásukat, személyes élményeiknek köszönhetően a feladat fontossá válik számukra. A részfeladatok elvégzésével megosztják a megszerzett tudást és a közös produktumba integrálják. A tanulók egymástól tanulnak.

„Volt a csoportunkban egy lány, aki ugye a másik osztályból volt, és én őt nem igazán ismertem, előtte még sohasem beszélgettünk. Mi az ázsiai és az európai színház összehasonlítását választottuk, és mivel ő japánt tanul, nagyon sokat tudott erről a témáról. Igazából mi ezt nélküle nem tudtuk volna megcsinálni. Tehát abszolút kulcsszerepet vállalt az egészben. Nagyon sok érdekes és új dolgot tudtunk meg tőle, olyan dolgokat, amiket amúgy szerintem soha és sehonnan máshonnan nem tanultunk volna meg, mert ez egy olyan téma, aminek én külön valószínűleg soha nem néznék utána.”⁸

A tanár feladata a méltányos és egyenlő munkavégzés tapintatos támogatása, az esetleg perifériára szoruló tanulók észrevétlen bevonása a folyamatba. Egy csoporton belül adódhat egy-egy tanuló, aki nem tudja felvenni a csoport ritmusát és szükséges a tanári támogatás.

3.6 A produktum és a munkafolyamat prezentálása

A csoportok bemutatják az elkészült munkáikat, a CEO-k beszámolnak a munkafolyamatokról, visszajelzést adnak a tanulók egymásnak a prezentációkról. A félénkebb tanulók rádöbbennek arra, hogy képesek kisebb közösség előtt angolul kommunikálni, gátlásuk oldódik, mindenki megnyilvánul, felismerik, hogy még mennyi minden szunnyad bennük, amiről nem is tudtak. A bemutató sikeres volt, a gyerekek nagy érdeklődéssel figyelték egymás produkcióit.

⁸ <http://tantrend.hu/hir/hogyan-alakitjak-tanulasi-folyamataikat-egy-budapesti-szakgimnazium-diakjai>

3.7 Értékelés

A tanulási célok és a tanulási eredmények megvalósulását vizsgálja. Értékeljük a produktumot és a tanulási folyamatot. A csoportok értékelik a prezentációk tartalmát, előadásmódját és kivitelezését, a tanulók visszajelzést adnak egymás teljesítményéről. A CEO-k visszajelzést adnak a csoporttagok tevékenységéről, mennyire vették ki részüket a munkából. A csoporttagok reflektálnak a CEO tevékenységéről, mennyire jól tervezte meg, szervezte meg a munkafolyamatokat, fogta össze a csoportot.

Részlet az egyik csoport értékeléséből a 10. évfolyamon

T1: „Úgy érzem, elszigetelten dolgoztunk a projekt első szakaszában. Szétosztottuk a feladatokat, és mindenki önállóan kutatta a saját résztémáját. Amikor mindenki kész lett, akkor megbeszéltük, mi kerüljön be a prezentációba. Összejött az együttműködés, a részek összeálltak.”

T2: „Könnyű volt együtt dolgozni, betartottuk a határidőket, jól elvégeztük a feladatot. T3-t nehéz volt munkára bírni, végül sikerült. Élveztem a projektet. Nagyon sokat megtudtam New Yorkról, élveztem a ppt összeállítását is.”

T3: „Ahogy a többiek mondták, nem igazán dolgoztam velük, bár ugyanúgy időre elkészültem, mint ők. Először azt hittem, hogy jó mulatság lesz, New York múltja és jelene jó téma, jártam ott, érdekelt a város története. Aztán már nem élveztem. New York múltja sokkal gazdagabb, mint azt én gondoltam, nehéz volt kiválasztani, hogy melyik a fontos és érdekes, melyik nem. Idővonalon dolgoztam, de nagyon lassan, és a többiek annyit aggódtak, hogy nem leszek készen.”

Tanári visszajelzés zárja a folyamatot. A tanár szóban értékeli a csoportok munkáját, szükség esetén korrigálja a tanulók által javasolt érdemjegyeket. A projektekre a tanulók két osztályzatot kapnak: egyet a munkafolyamatra, amit a csoportvezető javasol. Az eddigi tapasztalatok alapján néhányszor kellett módosítani a tanulók által javasolt érdemjegyet, amikor a csoportvezető nagyon elnéző volt valamelyik csoporttaggal szemben. A tanulók többsége reálisan értékelte társai teljesítményét, nem számítottak a baráti kapcsolatok sem. A produktumra az ön- és társreflexiókat figyelembe véve a pedagógus által javasolt osztályzatot kapják a tanulók.

3.8 Összegzés

A tanulók aktív részvételére épülő, tanulócsoporthoz tartozó módszer akár közismereti, akár szakmai tananyagokhoz is jól illeszthető, alkalmazására lehetőség van az új anyagrész előkészítésénél, feldolgozásánál vagy egy anyagrész összefoglalásánál is. Senkit se riasszon el a példában említett témakörök összetettsége. A projekt alapú, tanulócsoporthoz tartozó tanulás egyszerűbb témafelvetéssel ugyanolyan sikeresen megvalósítható. A munkafolyamat időigényes, és valóban több felkészülést és türelmet igényel a pedagógus részéről, mint egy frontális óra. A kezdeti kudarcok ne keserítsenek el senkit se, hiszen a tanulóknak meg kell tanulni, hogy a csoport minden egyes tagja felelős a sikerért, felelős saját eredményességéért. Konfliktusok is adódhatnak, amelyeket kezelni kell, de hosszútávon megéri. A tanulók „önjárók” lesznek, a tanulás örömforrássá válik. A pedagógus a folyamat szervezője, energiáit átcsoporthozosíthatja a felkészülésre, és a tanórán a rá nehezedő nyomás csökken, mivel a tanulói részvétel erősödik, a diákok önállósága növekszik, a tanulók együttműködése mind a tanárjukkal, mind társaikkal javul. A felelősség megoszlik a tanulók és a pedagógus között, partnerség jellemzi kapcsolatukat. A csoportmunka a tevékenység magja. A csoportvezetői szerep pozitív hatást jelent az alacsony önértékelésű diákok számára. Azzal, hogy a diákok figyelemmel kísérik a munkafolyamatot, hogy mindenki a rábízott feladattal foglalkozik-e, növeli a csoporton belül a diákok felelősségét a közös munka eredményességéért, miközben a tárgyi tudásuk bővülése és mélyülése mellett a verbális és interperszonális kapcsolatuk is fejlődik.

4. REFERENCIA

- Focus on Learning. (2015). Learning Intentions & Success Criteria. NCCA, Dublin. Retrieved from www.ncca.ie/media/1927/assessment-workshop-1_en.pdf
- Ijjas Tamás (2018) Hogyan alakítják a tanulási folyamataikat egy budapesti szakgimnázium diákjai?
- <http://tantrend.hu/hir/hogyan-alakitjak-tanulasi-folyamataikat-egy-budapesti-szakgimnazium-diakjai>
- S. Kagan (2009) Kooperatív tanulás Budapest: Önkonet
- Student Voice Bridge to Learning <http://voiceofstudents.eu/>
- Szabó Mária, Kákonyi Lucia, Eőri János (2019) Does Student Voice Comply with the Centralised National Core Curriculum at the Classroom Level? Ljubljana: National Education Institute Slovenia
- http://www.cidree.org/wp-content/uploads/2019/11/cidree_yearbook_2019.pdf

5. MELLÉKLET

	1970	2015	2020
1	Íráskészség (Writing)	Csapatmunka (Teamwork)	Adatgyűjtés, adatírástudás (Data literacy)
2	Adatfeldolgozás (Computation)	Problémamegoldás (Problem Solving)	Kritikai gondolkodás (Critical thinking)
3	Olvasás (Reading)	Interperszonális kapcsolatok (Interpersonal)	Technikai hozzáértés (mesterséges intelligencia, robotika stb.) (Tech Savviness)
4	Szóbeli kommunikáció (Oral communication)	Szóbeli kommunikáció (Oral communication)	Alkalmazkodóképesség, rugalmasság (Adaptability and Flexibility)
5	Hallott szövegértés (Listening)	Hallott szövegértés (Listening)	Kreativitás (Creativity)
6	Egyéni szakmai fejlődés (Personal Career Development)	Egyéni szakmai fejlődés (Personal Career Development)	Érzelmi intelligencia (Emotional intelligence)
7	Kreatív gondolkodás (Creative thinking)	Kreatív gondolkodás (Creative thinking)	Kulturális intelligencia (Cultural Intelligence and Diversity)
8	Vezetői készségek (Leadership)	Vezetői készségek (Leadership)	Vezetői készségek (Leadership)
9	Célkitűzés/Motiváció (Goal Setting/ Motivation)	Célkitűzés/Motiváció (Goal Setting/ Motivation)	Ítéloképesség és komplex döntéshozás (Judgment and Complex Decision Making)
10	Csapatmunka (Teamwork)	Íráskészség (Writing)	Együttműködés (Collaboration)
11	Szervezés (Organization)	Szervezés (Organization)	Belső motiváció, prioritizáció (self-motivation, prioritization)
12	Problémamegoldás (Problem Solving)	Adatfeldolgozás (Computation)	Időgazdálkodás, stresszkezelés (time management, stress management)
13	Interperszonális kapcsolatok (Interpersonal)	Olvasás (Reading)	A változás elfogadása (the ability to embrace and celebrate change)

A legkeresettebb munkavállalói készségek

Forrás: <https://www.gettingsmart.com/2018/02/3-ways-to-model-collaboration-and-partnership-in-schools-and-classrooms/>

Kákonyi Lucia, angoltanár

BGSZC Hunfalvy János Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági és

Kereskedelmi Szakgimnáziuma

Kákonyi Lucia

Sok kéz hamar kész

1. A TANULÓCSOPORTOS TANÓRA KIHÍVÁSAIRÓL

Sok kéz hamar kész, mondja a közmondás, de tényleg így van ez az iskolák zárt világában is? Könnyebb csoportban tanulni, mint egyénileg? A társas tanulási modell alkalmazkodik a tanulókhoz, nem kényszeríti passzivitásba őket, stresszmentes környezetben szerepelhetnek, önállóan tervezhetnek, dönthetnek a munkaformákról, egymástól tanulhatnak stb., mégis a tanárok egy része ritkán vagy egyáltalán nem alkalmazza, mivel az számos kockázatot is rejt. Pedig a Forbes magazin⁹ besorolása szerint 2015-ben az üzleti világban a tíz legkeresettebb készség között az első helyen a csapatmunka állt, 2020-ban is benne van az első tízben, és a leggyakoribb indok, ami miatt a munkaadók megválnak alkalmazottaiktól az, hogy nem tudnak hatékonyan csapatban dolgozni.

Milyen kockázatokat rejt a társas tanulási modell, miért kerüljük az alkalmazását a tanítási órákon? Milyen nehézségekre kell felkészülnünk a tanulócsoporthoz tanóra megszervezésekor?

	1970	2015	2020
1	Íráskészség (Writing)	Csapatmunka (Teamwork)	Adatgyűjtés, adatírástudás (Data literacy)
2	Adatfeldolgozás (Computation)	Problémamegoldás (Problem Solving)	Kritikai gondolkodás (Critical thinking)
3	Olvasás (Reading)	Interperszonális kapcsolatok (Interpersonal)	Technikai hozzáértés (mesterséges intelligencia, robotika stb.) (Tech Savviness)
4	Szóbeli kommunikáció (Oral communication)	Szóbeli kommunikáció (Oral communication)	Alkalmazkodóképesség, rugalmasság (Adaptability and Flexibility)
5	Hallott szövegértés (Listening)	Hallott szövegértés (Listening)	Kreativitás (Creativity)
6	Egyéni szakmai fejlődés (Personal Career Development)	Egyéni szakmai fejlődés (Personal Career Development)	Érzelmi intelligencia (Emotional intelligence)
7	Kreatív gondolkodás (Creative thinking)	Kreatív gondolkodás (Creative thinking)	Kulturális intelligencia (Cultural Intelligence and Diversity)
8	Vezetői készségek (Leadership)	Vezetői készségek (Leadership)	Vezetői készségek (Leadership)
9	Célkitűzés/Motiváció (Goal Setting/ Motivation)	Célkitűzés/Motiváció (Goal Setting/ Motivation)	Ítélnőképesség és komplex döntéshozás (Judgment and Complex Decision Making)
10	Csapatmunka (Teamwork)	Íráskészség (Writing)	Együttműködés (Collaboration)
11	Szervezés (Organization)	Szervezés (Organization)	Belső motiváció, prioritizáció (self-motivation, prioritization)
12	Problémamegoldás (Problem Solving)	Adatfeldolgozás (Computation)	Időgazdálkodás, stresszkezelés (time management, stress management)
13	Interperszonális kapcsolatok (Interpersonal)	Olvasás (Reading)	A változás elfogadása (the ability to embrace and celebrate change)

A legkeresettebb munkavállalói készségek

⁹ Adams, 2014

2. HOMOGÉN VAGY HETEROGÉN?

Kik kerüljenek egy csapatba? Homogén vagy heterogén csoportokat alkossunk? Mi alkossuk meg a csoportokat, vagy bízzuk a tanulókra? Szimpátiacsoportokban dolgozzunk, vagy véletlenszerűen, sorsolással történjen a csoportalakítás? A középiskolai gyakorlatban a tanulók a **szimpátiacsoportokat** kedvelik legjobban, ha rajtuk múlna, mindig ebben a felállásban dolgoznának. A szimpátiacsoportok kialakulása során azt tapasztaltam, hogy a magas státuszú „jó tanulók” kiválnak, gyakorlatilag homogén csoportokat hoznak létre, míg a kevésbé szorgalmasok maradnak együtt. Ez nem feltétlenül a saját választásuk, így alakul, hiszen a jó tanulók már megalkották csoportjaikat. A jó tanuló csoportok szárnyalnak, motiváltak, élvezik a munkát. Mi a helyzet az alacsonyabb státuszú csoportokkal? Első érzésük a döbbenet – „nem kellettünk nekik” – gyakran keserű gúnyral reagálnak. Magukra maradtak, mi lesz most? Óvatosak, halogatják a kezdést, kell a tanár bátorítása, semmiképpen sem elmarasztalása, hogy hozzáfogjanak. Lassan indulnak meg, de aztán beleássák magukat az anyagba. Az ő motivációjuk más törő fakad, elkapja őket a „megmutatjuk, mi is meg tudjuk csinálni” érzése. Megtapasztalhatják „a tudás örömforrás” állapotát. Míg a jó tanulók hozzák szokásos formájukat, nem egyszer az alacsonyabb státuszú tanulók csapata kreatívabb produktumot alkot, de ha ez nem is történik meg, létrejön egy produktum, ami a saját alkotásuk, kiállhatnak vele az osztály elé és bemutathatják. „Sokkal könnyebb volt, mint azt gondoltam.” – jegyezte meg az angolul ritkán megszólaló tanuló az elkészült poszter bemutatása után.

A csoportok megszervezése történhet **választásos alapon**. Az osztály megszavaz létszámtól függően öt-hat csoportvezetőt, ők nem feltétlenül az osztály jó tanulói, hanem inkább népszerű arcai, majd a csoportvezetők választják ki több körben, hogy kivel szeretnének egy csapatban dolgozni. A tanulók szerint ez egy „kegyetlen” módja a csoportalkotásnak, bár a tanár számára kiválóan megmutatja, hogy kik vannak a periférián, noha valószínűleg a pedagógus ezzel egyébként is tisztában van. A választásos módszer során heterogén csoportok jönnek létre, nehezebben alakulnak ki jó tanuló szigetek. Hátránya a módszernek, hogy azok, akik az utolsó körökben kelnek el, kínosan érzik magukat. Ezért jellemezték kegyetlennek a tanulók. A tapasztalatok azt mutatják, hogy azok a tanulók maradnak az utolsó körben, akikkel nehéz csapatban dolgozni, önbizalom hiányosak, rosszul kommunikálnak, és nem viszik előre a csapatmunkát. Ebben a rendszerben kevésbé érvényesül a tanulói szimpátia, a választási szempontoknál a hatékonyság jobban dominál. A nem választott tanulók között volt olyan, akire számítottam, tudtam, hogy nem tartja be a határidőket, lényeglátása is problematikus, nehezen kommunikál, de volt olyan, aki meglepett. A szünetben megkérdeztem a barátait, miért nem választották, hiszen több csoportba is bekerülhetett volna a korábbi körökben. A válasz a látszatbarátság problémájára világított rá. A baráti körének terhes a jelenléte, keveset tud, nem veszi észre a hiányosságait, de okoskodik, nem fogadja el a csoport kritikai észrevételeit, meg van győződve saját igazáról, akadályozza a munka előrehaladását. Komoly kihívást jelent a tanuló integrálása a csoportos feladatokba.

A tanár döntésén alapuló heterogén tanulócsoporthoz tanórák során a pedagógus jelöli ki a csoportokat a tanulók készségei, fejlesztendő területei alapján. A csoportban lesz jó szervező, erős digitális tudással rendelkező, művészi készségekkel megáldott, jól kommunikáló tanuló. Minden tanuló húzóerőt jelenthet a csoport számára a maga szakterületén, így hasonló súllyal, aktívan vehet részt a feladatok megoldásában.

Én személy szerint a **heterogén** és a **véletlenszerű csoportalakításnak** vagyok a híve, színes kártyákkal, sorsolással vagy tematikus választás alapján (bár itt a szimpátia elnyomhatja a téma iránti elkötelezettséget) alkotjuk meg a csoportokat. Ebben az esetben senki sem érzi kirekesztettnek magát, ugyanakkor a tanulóknak kihívást jelent, hogy esetleg olyan társal kell együtt dolgozniuk, akit nem kedvelnek annyira, vagy nem egyszerű vele együttműködni, esetleg kevésbé szorgalmas, de a munka világában sem válogathatjuk meg kollégáinkat.

3. HOGYAN KEZELJÜK A CSOPORTALAKÍTÁS SORÁN FELMERÜLT PROBLÉMÁKAT?

A szimpátiacsoportok esetén fogadjuk el a tanulók döntését, engedjük, hogy együtt dolgozzanak, találjuk meg minden csoport munkájában a pozitívumot és a fejlesztendő területeket, majd legközelebb a tanár irányításával heterogén csoportokat hozunk létre, összekeverve a különböző képességű, érdeklődési körű tanulókat. A korábbi, szimpátiacsoportokban sikeresen elvégzett feladatok megmutatták, hogy az alacsonyabb státuszú tanulók is képesek a feladatok elvégzésére, a pozitív tapasztalatok alapján a tanulók már jobban bíznak egymásban, könnyebb az együttműködés, nyitottabbak az alacsonyabb státuszú tanulók felé is.

A csoportmunkába nehezebben integrálható tanulók esetében a felelősségünk – mind a csoporté, mind a pedagógusé – megsokszorozódik. A feldolgozandó anyag mellett támogatnunk kell a tanulókat az együttműködésben, azokat is, akik erre kevésbé fogékonyak. Például projekt munkát előkészítő szakaszban készíthetünk posztot, hogyan legyünk csapatjátékosok a tanórán vagy illemkódexet a csapatmunkához. A csoportok kialakíthatják saját kódexüket is. Elég év elején egyszer elkészíteni és jól látható helyre kitenni. Hívjuk fel mind az egyén, mind a csoport figyelmét a nehezebben beilleszkedő tanuló erősségeire. A projektórák eddigi gyakorlata azt mutatja, amikor a nehezen beilleszkedő tanuló csoportvezető lesz, megváltozik a hozzáállása, teljes odaadással támogatja a csapatát és csapatjátékosává válik.

A **csoport kommunikációjának** fejlesztésével lehet segíteni a nehezen beilleszkedő tanulókat. Az aktív hallgatás a kommunikáció alapvető eszköze. Hívjuk fel tanulóink figyelmét az aktív hallgatás fontosságára a csapatmunka folyamatában. Ne csak hallgassák, hanem hallják is meg, amit a másik mond. Figyeljenek a beszélőre, nézzenek a szemébe, figyeljék a testbeszédét is, mutassanak érdeklődést. Rövid összefoglalásokkal adjanak visszajelzést és győződjenek meg arról, hogy valóban értik, amiről a másik beszél. Ne szakítsák félbe a beszélőt, válaszoljanak illően, akkor is, ha nem értenek egyet azzal, amit mond. Inkább célzott kérdésekkel mutassunk rá a tévedésekre, mintsem arrogáns megjegyzésekkel, hogy maga vegye észre a hibáját és korrigálhassa. Fűzzünk kiegészítéseket egymás munkájához, vitás kérdések esetén átgondolt, jól alátámasztott érvekkel próbálják meggyőzni egymást az igazukról.

4. KOOPERÁCIÓ VAGY KOLLABORÁCIÓ?

Sokan szinonimaként használják a fogalmakat, de érdemes árnyalni a jelentésüket. A kooperáció során egy közös cél érdekében a csoport felosztja a munkát, a részfeladatokat a csapattagok egyénileg végzik el, a végén összerakják a részeket és összeáll az egész. A kollaboráció során a közös cél érdekében a megosztott elképzelések alapján valami újat hoznak létre a csapattagok. Itt a hangsúly a csoporttal megosztott ötleteken, elképzeléseken van, és a folyamat során valami új születik meg. A célok, illetve a feladat jellege határozza meg, melyik együttműködési forma dominál. Például egy téma kutatása során a kooperáció érvényesül, a tanulók felosztják a feladatokat, kijelölik, hogy ki melyik résztémát dolgozza fel, mindenki egyénileg elvégzi azt, majd a megszerzett tudást megosztják és integrálják egy közös produktumba. Míg egy csoportos kreatív írás feladat, egy videofilm vagy egy jelenet elkészítése esetében a kollaboráció a jellemző. A tevékenységek összehangolása a sikeres csapatmunka kulcsfontosságú eleme. A csoportos tanulási folyamat a tanulók partnerségén alapul.

A tanórai gyakorlat azt mutatja, hogy a tanulók többsége képes partnerségben dolgozni, mind a kooperáció, mind a kollaboráció megjelenik a folyamatban, nehézségek inkább az utóbbinál adódnak. Például a „Kalifornia pokol vagy mennyország?” (angol célnyelvi civilizáció) témát projekt feladatban dolgozták fel a tanulók. Az egyik csoport egy kávéházi beszélgetést szimulált, egyikőjük Kaliforniába érkezett turista volt, aki minél többet szeretett volna megtudni az államról. A csoporttagok közül volt, aki az időjárást személyesítette meg, beszélt az időjárási viszonyokról, a globális felmelegedésről, az erdőtüzekről; a másik a Szórakozás témát jelenítette meg, és bemutatta Kalifornia híres fesztiválját, a Choacella-t; a harmadik beszélgetőpartner pedig a gasztronómiával foglalkozott. Az ötlet kiváló volt, a tanulók a részfeladataikat elvégezték, tehát a kooperációban sikeresek voltak, azonban a projektjük harmadik

szakasza kollaborációt igényelt volna, a szöveget még összerakták, de a szerepjátékot nem gyakorolták, elpazarolták azt a tanórát, amit az előadás gyakorlására kaptak. Így a bemutatójuk kevésbé volt sikeres, hiányzott az összhang. A kollaboráció fejlesztése súlyozott feladat, mivel a 2020-as munkavállalói elvárások között már nem elég csapatjátékosnak lenni, hanem azon belül a kollaboráció kiemelt helyen szerepel.

Hogyan orvosolhatjuk a problémát? A kollaboráció a munkaerőpiac által leginkább elvárt készségek egyike, és ha a gyakorlatban a tanulóink még nem elég felkészültek rá, akkor meg kell tanítanunk nekik, milyen a hatékony kollaboráció. Legegyszerűbb módja a hatékony kollaboráció elsajátításának, ha azt az értékelés felől közelítjük meg. Készítsünk egy értékelő skálát, ami alapján a tanulók értékelik saját és csapattársaik munkáját. Így minden egyes tanuló értékeli saját teljesítményét és visszajelzést kap a társaitól is. A Buck Institute által készített értékelő táblázat alapján elkészíthetjük saját értékelési táblánkat. Az értékelés szempontjait a projekt kezdetekor tisztázni kell a tanulókkal. Nem elég azt mondani, hogy most projektfeladatot kaptok, és csoportokban dolgozunk, hanem tisztázni kell a célokat és az elvárásokat. A legegyszerűbb kezükbe adni az értékelési skálát, és tisztázni az elvárásokat, nemcsak a munka tartalmi elemeire vonatkozóan, hanem a csoporttevékenységgel kapcsolatban is.

5. TANULÓK HOSSZÚ PÓRÁZON

A tanulócsoporthoz tanulás a bizalomra épül, a tanár és a tanuló partnerségén alapul. El kell hinnem, hogy a témával foglalkozik, hogy képes megtervezni a munkafolyamatot az én segítségem nélkül is. Sokszor bizalmatlan vagyok. A feladatokat a tanulók a mobiltelefonjaik nélkül nem tudják elvégezni, és bizony előfordulhat, hogy elkalandoznak a közösségi oldalakra vagy kedvenc játékaiktól nem tudnak elszakadni becsöngetés után sem. Ha folyamatosan figyelemmel kísérjük a csoportok munkáját, odaülünk hozzájuk, érdeklődünk a munkafolyamatról, akkor a mással foglalkozás aránya csökken, akár teljesen el is tűnhet. Az óra elején hajlamosabbak az elkalandozásra, zajosabbak, ezért körbejárok és finoman figyelmeztetem őket, hogy ideje munkához látni. Hozzálátnak a feladathoz, és ahogy a téma megérinti őket, úgy nő a csönd a tanteremben. Van az órának egy olyan 15-20 perce, amikor a tanulók olyan mértékben elmerülnek a tananyag feldolgozásában, hogy hallani lehet a csendet. A kutatás befejeztével a tanóra zajossá válik, hiszen megbeszélik a kutatott területeket, összerakják az anyagot.

6. POTYAUTASOK ÉS A TÁRSAS LÓGÁS

A potyautasok (free rider) jól eleveznek a csoport farvizén, így egy vagy két tanuló végzi el a munka nagy részét, a siker pedig mindenkié. Másik gyakori gond a csoportos lógás (social loafers), az egyének kisebb erőfeszítéssel dolgoznak, ha együtt végzik a feladatot, mint egyénileg, hiszen megoszlik a felelősség. A potyautasok és a csoportos lógók csökkentik a csapat hatékonyságát. Az együttes felelősség hajlamosá teszi a tagokat a ráérős munkavégzésre, az idő múlik, ők nem haladnak, elmulasztják a határidőt vagy alacsony színvonalú produktum keletkezik. A lógás és a potyázás morális konfliktusokat okozhat a csoportban, ami esetleg szakítással is végződhet, ha elmarad a konfliktuskezelés. A több éves társas tanulási stratégia alkalmazása során egy esetben nem sikerült a konfliktust megfelelően kezelni és a tanuló kivált a csoportból. Nem tudta tartani a határidőt, jelezte ugyan társainak a csúszást, de ők úgy érezték, hogy akadályozza őket a munkában, és nem fogadták el a kifogásokat, nem módosították a tervet a tanuló kérésének megfelelően, mondván, hogy a határidő az határidő, be kell tartani. A tanuló nem érezte igazságosnak a csapat döntését és kivált. A csoport hatékonysága és eredményessége visszaesett, az integráció elmaradt, nem tudták lefedni a tanuló eltávoztával keletkező űrt, a prezentáció szétesett, nem állt össze egy szerves egésszé. A csoport minden egyes tagja vesztese lett a konfliktusnak, nem tudták elsajátítani azt a tudást, amire a teljes csapat képes lett volna, pedig rugalmassággal, feladatátszervezéssel ezt elkerülhették volna. A legkisebb konfliktust is azonnal orvosolni kell. Meg kell tanítanunk a tanítványainkat a konfliktuskezelési stratégiákra, ami szintén időt és felkészülést vesz igénybe.

Hogyan kerülhetjük el a lógást? A csoportok létszáma három-négy főnél ne legyen nagyobb. Olyan feladatot kapjanak, amit csak akkor tudnak megvalósítani, ha mindenki bekapcsolódik. A csoporton belül mindenkinek legyen feladata, például vezető, szónok, titkár, tervező és mindegyik szerephez készítsünk pontos feladatléírást. Világos és konkrét feladatmeghatározással, tervezéssel és szigorú időgazdálkodással ösztönözhetők a tanulók az aktivitásra. Adjunk lehetőséget, hogy egy bizonyos időintervallumon belül a csoportok szabadon választhassák ki a produktumok bemutatásának időpontját. Nem lehet csúszás vagy hiányzás, hiszen maguk választották az időpontot. És valóban, az összes csoporttag felkészülten megjelent az általuk kiválasztott időpontban és megtartották az előadásukat. Érezték a csapatmunka súlyát és a felelősséget a közös sikerért. Korábban, amikor én jelöltem ki a határidőket, előfordult, hogy módosítani kellett vagy egyszerűen a csoport valamelyik tagja nem jött iskolába, s a csoport teljesítménye gyengébb lett, vagy nem tudták előadni az alkotásukat a kijelölt időpontban.

7. A PRODUKTUM BEMUTATÁSA

Komoly probléma, hogy a bemutatott tartalom elszáll az éterben. A tanulók meghallgatják, még jegyzetelnek is, de az aktív hallgatás elmarad, a másik csoport által megosztott tudás elszáll. Ez akkor okoz nagy gondot, amikor új tananyagtartalmakat dolgoznak fel, és nem sajátítják el érdemben az egyes témaköröket. Ez gyakran megtörténik a frontális oktatás keretei között is. A tanár leadja a tananyagot, de a tanuló nem figyel, nem emlékszik az elhangzottakra.

Hogyan érhetjük el, hogy a tanulók által megosztott tudás rögzüljön?

Kérjük meg tanulóinkat, hogy jegyzeteljenek. Adjunk szempontsort az értékeléshez, de ne elégedjünk meg általános válaszokkal, például, hogy informatív volt a bemutató, azt is kérjük, hogy indokolják meg a véleményüket, támasszák alá állításukat tényekkel. Például, informatív volt, mert a következő új tartalmakat, összefüggéseket tanultam meg, értettem meg. Minden egyes csoport készítsen egy rövid összefoglalót a témájáról, amit megosztanak egymással, így minden tanuló számára elérhető egy vázlat a lényeges elemekkel. A tanulók által készített tesztfeladatok is erősíthetik a tanulás folyamatát. Hozzunk létre egy Excel-táblázatot és osszuk meg a tanulókkal. Minden egyes csoport a saját témájából kérdéseket tölt fel a táblázatba. Felteszi a kérdést, beírja rá a helyes választ, és mellé írja, hogy ez szerint hány pontot ér. A tanár ezt ellenőrzi, jóváhagyja vagy helyesbíti. A dolgozat a tanulók által beküldött kérdésekből áll majd. A tanár döntése, hogy a beérkezett kérdések közül ő maga válogatja ki a dolgozatkérdéseket, vagy engedi, hogy a tanulók szabadon összeállíthassák a saját tesztjüket. Így nem vesznek el a prezentációs anyagok az éterben. Nyoma marad és megtanulható. Az így készült dolgozatokban négyesnél rosszabb osztályzat ritkán születik, az osztály kétharmada inkább ötösre teljesít. A tanulók hajlamosak kizárólag a lexikális tudásra összpontosítani. Érdemes felhívni a figyelmüket arra, hogy elemző, összehasonlító, ok-okozati összefüggéseket vizsgáló kérdés is szerepeljen a kérdések között és a mini esszékről se feledkezzenek meg.

8. IDŐ, IDŐ, IDŐ

A tanulócsoporthoz tanúlással szemben a két legsúlyosabb ellenérv, hogy rendkívül idő- és munkaigényes. A tanulóknak együttesen kell döntéseket hozni, tervezni, megosztani, majd integrálni a feladatokat, ami sokkal több időt vesz igénybe, mint az egyéni munka. Mivel a tanulócsoporthoz tanulás nem mindennapos gyakorlat a hazai iskolai életben, a tanulóknak nagyon sok mindent meg kell tanulniuk a tanulás folyamatáról és az együttműködésről, és egy részük nem szívesen tanul csoportban. Az ő esetükben az idő- és munkatényező mellett megjelenik a szimpátia is. Nem dolgoznak mindenkivel szívesen. A jó tanulók a frontális munkaformát hatékonyabbnak gondolják. Mondjam meg nekik, hogy mit kell megtanulni és ők azt megtanulják. Részlet két kitűnő tanuló év végi reflexiójából: „A csoportos tanulásból nem tudunk annyit profitálni, mint a hagyományos tanításból. Például, ha az amerikai elnökök témakört vesszük, csak három amerikai elnökről tudunk beszélni, és nem az összesről. Ennyi idő alatt mindről tanulhattunk volna a hagyományos módszerrel.”

A reflexiót követő beszélgetésünk alkalmából rámutattam a kutatás, a kritikai gondolkodás, a problémamegoldás, a kommunikáció, a prezentációs technikák és a csapatmunka fontosságára, és hogy ezeken a területeken mekkorát fejlődtek, de sajnos számukra ezek a készségek kevésbé fontosak, a lexikális ismereteket többre tartják.

A tanár számára is küzdelmes lehet a tanulócsoporthoz tanórák megszervezése. Sokkal több energiába kerül, mivel a tananyag mellett olyan kompetenciákra kell megtanítanunk a tanulóinkat, amiben kevésbé jártasok és szokatlan lehet számukra. Ez megnöveli a pedagógus felkészülési idejét, intenzíven igénybe veszi a türelmét, és az első tanulócsoporthoz órák nem feltétlenül úgy sikerülnek, mint ahogy azt eltervezzük. Az elmúlt néhány év tanulócsoporthoz gyakorlata azt mutatja, hogy a harmadik, negyedik alkalommal már jobban gazdálkodnak a tanulók az idővel és a legtöbben már átértik felelősségüket is a csoport eredményességéért. Amíg a tavalyi évben többször elcsúsztak a határidőkkel, vagy alacsonyabb színvonalú produkttal álltak ki a közösség elé, az idén pontosan betartották a határidőket, színvonalas produktumok készültek és az együttműködésük is pozitív irányba változott.

9. ÖSSZEGRÖZÉS

A tanulócsoporthoz tanulás lehetőséget ad arra, hogy a tananyagtartalmat és a munkaerőpiacon szükséges kompetenciákat a tanulók együttesen elsajátítsák. A csapatmunka mellett foglalkoznak az adatgyűjtéssel és feldolgozással, gyakorolják a problémamegoldást, alkalmazkodóképességük, kommunikációjuk javul, kulturális intelligenciájuk, toleranciájuk nő, az időgazdálkodás területén is szereznek tapasztalatot. Okos tanulószervezéssel a 2020-ban legnépszerűbb munkavállalói kompetenciákat fejleszthetjük a tanulócsoporthoz tanórákon. A társas tanulási modell megszervezése kihívást jelent mind a tanulónak, mind a pedagógusnak. Időnként mélypontra jutunk, és úgy érezzük, hogy elpazaroljuk az időt és az energiát. Ilyenkor gondoljunk arra, hogy az iskolából kilépve a munkaerőpiacon tanítványainktól erős interperszonális kapcsolatokat és hatékony együttműködést várnak el. „Valójában soha nem az az érdekes, hogy mit tudunk, hanem hogy másokkal együtt mit tudunk kihozni magunkból.”

10. HIVATKOZÁSOK

1. Adams, S. (2014. 11 12). *The 10 Skills Employers Most Want In 2015 Graduates*. Forrás: Forbes: <https://www.forbes.com/sites/susanadams/2014/11/12/the-10-skills-employers-most-want-in-2015-graduates/#71d75fc72511>
2. Buck Institute. (dátum nélkül.). *6-12 collaboration rubrik*. Forrás: PBL Works: Buck Institute Sample Collaboration Rubric
3. Knausz, I. (2001). *A tanítás mestersége*. Miskolc: Miskolci Egyetem.
4. Marr, B. (2019. 10 28). *The 10+ Most Important Job Skills Every Company Will Be Looking For In 2020*. Forrás: Forbes: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2019/10/28/the-10-most-important-job-skills-every-company-will-be-looking-for-in-2020/#554ec3c867b6>
5. Niehoff, M. (2018. 02 16). *3 Ways To Model Collaboration and Partnership in Schools and Classrooms*. Forrás: Getting Smart: <https://www.gettingsmart.com/2018/02/3-ways-to-model-collaboration-and-partnership-in-schools-and-classrooms/>
6. Szabó, M., Kákonyi, L., & Eőri, J. (2019). Does Student Voice Comply with the Centralised National Core Curriculum? In A. H. Brunauer, *Student Voice in Education* (old.: 27). Ljubljana: National Education Institute Slovenia: CIDREE Yearbook.
7. Varga, Z. (2013. 05 17). *Kommunikációs technikák: az aktív hallgatás*. Forrás: <https://zvarga.com/>: <https://zvarga.com/kommunikacios-technika-az-aktiv-hallgatas/>

Kákonyi Lucia, angoltanár
BGSZC Hunfalvy János Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági és
Kereskedelmi Szakgimnáziuma

Hatékonyan vitahelyzetben!

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A feladat végrehajtásához a csoportban/osztályban két csoportot alakítunk ki, ezt követően a korosztályt érintő tételmondatok hangzanak el. Egy adott tételmondatot követően az egyik csoport delegált tagja érvel, ezt parafrázálással (összefoglalással) a másik csoport delegált tagja folytatja.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY

A „Jó gyakorlat” alapeleme, a **vitahelyzet**, természetesen több évre visszamenő pedagógiai módszer, viszont ezt a módszert innovatív és digitális elemekkel kiegészítve ültettem át a fejlesztő foglalkozások egyik alappilléreként végrehajtandó anyanyelvi kompetenciafejlesztés területére.

A *Hatékonyan vitahelyzetben!* „Jó gyakorlatról” azt gondolom, minden pedagógus számára alkalmazható módszer, mert olyan szituációban fejlesztheti tanulóit, amiben a diákok is jól érzik magukat. Ezáltal „játszva” tanulnak, ismerkednek meg olyan szakkifejezésekkel, módszerekkel, amelyeket a hagyományos „könyvből tanuljuk meg” pedagógiai módszerrel nem sajátítható el hatékonyan.

Pedagógusként mindannyian küzdünk az anyanyelvi kompetenciákat érintő tanulói hiányosságokkal, ezért a gyakorlat az anyanyelvi kommunikációt elősegítő feladat. A gyakorlat során törekedniük kell a tanulóknak a pontos fogalmazásra, saját gondolatok kifejtésére, értelmezésére. Megismerkednek a tanulók szakszavakkal, így szókincsük gyarapodhat.

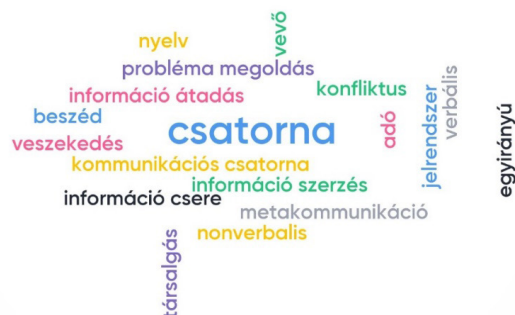
3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A gyakorlatot ötletrohammal kezdjük. Az első kérdésfelvetés, hogy mi jut eszükbe a tanulóknak a kommunikáció szóról, mire asszociálnak, milyen szinonimákat ismernek. Ezáltal a tanár képet kap arról, hogy mi az, amivel a tanulók már találkoztak és hogy milyen képzettársításokkal rendelkeznek.

Az ötletek összegyűjtésének látványos alkalmazási formája lehet a www.menti.com internetes oldal, de ennek hiányában a hagyományos papíralapú technika is alkalmazható.

Mi a kommunikáció?

Mentimeter

7

Saját képernyőfotó

3.1 Tételmondatok

A jelenlegi 16 éves korról indokolt, hogy 18 éves korra emeljék a tankötelezettség határát.

16 vs 18

Szükséges a heti 5 testnevelés óra, nem elegendő a 3.

5 vs 3

A 45 perces tanórák helyett a 35 perces tanórák hatékonyabbak lennének.

45 vs 35

Nem lenne célravezető, ha az alkoholtartalmú italok vásárlásának korhatárát felemelnék 21 évre.

21 vs 18

Pozitív inspirációt jelentene, ha a heti 5 munkanap helyett heti 4 munkanapra lenne szétosztva a tanórák száma.

5 vs 4

3.2 A jó gyakorlat menete a következő

A csoportot/osztályt két részre bontjuk. A csoport egyik fele az elhangzott/kivetített tételmondatokkal egyetértő szempontokat gyűjti össze és érvel mellette, a csoport másik fele a tételmondatokkal nem egyetértő szempontokat gyűjti össze és próbál meg megfelelően érvelni mellette.

Miután a csoportok összegyűjtötték negatív és pozitív érveiket, kijelölik, hogy az adott tételmondat megvitatásakor ki lesz, aki a csoport delegáltjaként képviseli az álláspontjukat. Amikor az első csoport delegáltja elmondta érveit, a másik csoport delegáltja parafrázálással, azaz az elhangzottak összefoglalásával folytatja, majd elmondja a saját érveiket. Ezt így folytatjuk addig, amíg mindenki el nem mondta az összes általa összegyűjtött gondolatot. A vita során folyamatosan figyelniük kell rá, hogy mindig ismételjék meg a már addig elhangzott érveket és ne szakítsák meg az indiánláncot.

Az újabb tételmondatoknál ugyanezt a folyamatot megismételjük. Lehetőség szerint ügyeljünk rá, hogy a csoportból mindig más-más tanuló lássa el a delegált szerepét, hogy mindenki maximálisan bevonódjon a feladatba.

Szükséges eszköz: internet-hozzáférés, laptop vagy számítógép, kivetítő, vagy A4-es üres papírok, tábla, színes filctoll, illetve kréta

Felhasznált idő: 10 (ötletroham) + 35 (vita) perc

Munkaforma: csoportos munka, tantermi közös munka

Felkészülés: a tanárnak lehet, hogy segítenie kell néha a vitát újabb érvekkel, ellenérvekkel

Elvárt eredmény: annak a felismerése, hogy egymást meghallgatva és egymásra odafigyelve vitás helyzetekben is közelíthetők az álláspontok egymáshoz. A tanulók kommunikációs készsége fejlődjön és a gyakorlat során elsajátított módszert át tudják ültetni egyéb tantárgyi órákra is. A tanulók számára a tanulási folyamat érdekes, heurisztikus élménnyé váljon.

A jó gyakorlat a fejlesztő foglalkozásokon azért alkalmazható nagy eredményességgel, mert az anyanyelvi kompetencia mellett a digitális és a szociális kompetenciájuk is fejlődik a tanulóknak.

A **gyakorlat során digitális eszközök alkalmazására** is sor kerül, ezáltal a tanulók közelebbinek érezhetik magukhoz a feladatokat, és megismerkedhetnek olyan eszközökkel, internetes oldalakkal, melyekkel más tantárgyak kapcsán is találkozhatnak.

A feladat során a diákok **szociális kompetenciafejlesztése** is beépített, hiszen a csoportmunkák révén fejlődik az együttműködési készségük, felelősségérzetük. A vitahelyzet során megismerkedhetnek konfliktuskezelési technikákkal és megtanulhatják azokat hatékonyan alkalmazni. Egymás véleményét figyelembe véve kell a sajátjukat megosztani. A csoport előtti megjelenés, kiállítás és gondolatok képviselése felelősségtudatot ébreszt a tanulóknak.

A **gyakorlat jól adaptálható**, legyen szó tanórai vagy tanórán kívüli tevékenységről. A kiscsoportos foglalkozások mellett az egész osztályos tanórákon is alkalmazható, ez esetben az osztályt nem két részre bontjuk, hanem négy felé.

A gyakorlat szakmai és közismereti tárgyak tanítása során is felhasználható, hiszen bármelyik tantárgy kapcsán tudunk vitahelyzetet teremteni a tanulóknak. A tanár bármely tantárgy esetén hiteles képet kap a tanulók tudásáról, hozzáállásáról, szociális érzékenységéről.

Példa a tantárgyi adaptációra (szakmai tantárgy tanítása során)

Az óra témája: Mi a marketing?

Az ötletroham során a marketinggel kapcsolatos asszociációkat, szinonimákat gyűjtjük össze. Az ötletek elemzésekor kiderül, hogy a marketing szerepének is van a tanulók fejében negatív és pozitív konnotációja egyaránt.

Az osztály két részre bontását követően az osztály egyik fele a marketing negatív szerepét próbálja alátámasztani érvekkel, addig a másik fele a marketing pozitív szerepe mellett fog érvelni. A negatív oldalon olyan szempontokat gyűjtenek össze a diákok, amelyek az emberek számára irritálók, zavarók lehetnek. A pozitív oldalon pedig olyan gondolatok kerülhetnek elő, mint a vevők szükségleteinek feltárása, azon termékek kialakítása, amelyek valóban reagálnak a vevői igényekre, a reklám egyfajta szórakoztató volta stb.

Ezt követően a feladat menete már megegyezik az előzőekben ismertetett gyakorlattal.

*Katona Beáta
informatika-ügyvitel szakos tanár
BGSZC Budai Középiskolája*

Képes Józsefné

(pod)Casting

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A podcasting lehetőséget kínál az oktatók számára vonzó audio tartalom sugárzására, amelyet a tanulók bármikor, bárhol meghallgathatnak, valamint folyamatosan megkapják a legfrissebb oktatási tartalmat. Felhasználhatók a tanulók bevonására, valamint a tanítási és tanulási gyakorlat fejlesztésére.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Nagyon kevesen vannak abban a szerencsés helyzetben, hogy az otthonuk és munkahelyük/iskolájuk közötti utat 20-30 perc alatt teszik meg. Én személy szerint 2 órát utazom naponta; nem a távolság, inkább a közlekedési dugók miatt. Szerettem volna valami hasznosat csinálni ez idő alatt a rádióhallgatáson és a telefonáláson kívül. A podcasting az elpazarolt időben, vagy rutin tevékenységek mellett is megtehető, de beilleszthető az oktatási folyamatba is. A tanulók sokkal nagyobb valószínűséggel hallgatják meg a tananyagot, ha ezt megtehetik utazás közben, házimunka végzésekor vagy az edzőteremben.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Az új technológia mindig befolyásolja az oktatást, ezért folyamatosan törekednünk kell arra, hogy a tanulókat azokon a felületeken keresztül szólítsuk meg, amit szívesen használnak. Ilyen célt szolgálhat a **podcastok** használata is. A tanulóink a tankönyveket egyre kevésbé használják, számos tantárgy esetében pedig nem is készülnek el a ma elfogadott kerettantervnek megfelelő nyomtatott anyagok.

Az intézményeknek lépéseket kell tenniük a technológiával továbbfejlesztett tanulásban. A podcasting, mint az egyik legújabb média, amely megjelenik a mainstreamben, az egyik legfontosabb technológia a változásban.

Sok olyan oktatási intézmény, amely beépítette a podcastingot az oktatási rendszerbe, igazán pozitív eredményekről számolt be. Ez annak tulajdonítható, hogy a podcastok könnyen elkészíthetők és „fogyaszthatók”, valamint az oktatási podcastok javítják a tanulók tanulási tapasztalatait.

„A podcasting technológia lehetővé teszi digitális hang-, videó- és más állományok sorozatszerű közzétételét az interneten, úgy, hogy a felhasználók feliratkozhatnak az adott műsor epizódjait tartalmazó csatornákra. Az ilyen technológiával közzétett műsorok neve a podcast. [...] A „Podcast” szó az „iPod” és a „broadcast” (jelentése: közvetít, sugároz) szavak összeolvadásából keletkezett, a „podcasting” kifejezés az ilyen jellegű műsorok készítését, illetve hallgatóként, nézőként való fogyasztását takarja. A kifejezés félrevezető lehet, mert a podcasting technológia használatának nem feltétele egy iPod vagy bármilyen specifikus hordozható zenelejátszó megléte. A videóállományokat közzétevő podcastokat szokás „vodcast” néven is emlegetni, amely a „video”, az „iPod” és a „broadcast” szavak összeolvadásából keletkezett.”¹⁰

A projekt során a podcastok használata a **tanulócsoporthoz tanórákba** került beépítésre, mert így ennek előnyeit a legnagyobb mértékben ki lehetett használni.

¹⁰ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Podcasting>

A tanulóknak a matematikai kompetenciái általánosságban alacsony szinten állnak, a mértékegységek alkalmazása pedig kifejezetten rossz. Nem ismerik a mérőszám és mértékegység fogalmakat, így az átváltásokat értelemszerűen nem tudják elvégezni. Ehhez hívtam segítségül a **Szertár Podcast**ot. Az adás: *CLVII. A mértékegység, amit miért is használunk tulajdonképpen?*¹¹, melyhez egy cikk is kapcsolódik: *Zavar a -6 °C? Nézegetsd inkább más skálákon!*¹²

Ezt a Podcastot a tanulók meghallgathatták egyedül, és mivel a hossza csak 14:14, így az órán is lehetett erre időt fordítani.

Azt gondolom, hogy ez a gyakorlat innovációnak számít, mivel én nem ismerek olyat (de biztosan van), aki már használja a podcastingot az oktatásban. Feltételezem, hogy a nyelvoktatásban dolgozó kollégák közül többen alkalmazzák, mivel megszámlálhatatlan sok lehetőség van a tanórai vagy a kifordított/tükrözött osztálytermi használatára, elsősorban ezen a területen. Én szakomból adódóan elsősorban a természettudománnyal foglalkozó területeket részesítettem előnyben.

A célom nem kizárólag a fentebb említett egy hangfelvételnek és cikknek a meghallgatása és elolvasása volt, hanem a tanulók figyelmét felhívni a podcastingra, mivel sok előnye van az oktatásban:

1. Rugalmas rendelkezésre állás - a nap 24 órájában

Az oktatási podcastok egyik legnagyobb előnye a hordozhatóság és az általuk kínált kényelem. A podcastok letölthetők egy mobil eszközre, lehetővé téve a hallgató számára, hogy bármikor, bárhol, nagyon kevés erőfeszítéssel hozzáférjen a tanulási forrásokhoz. Szinte minden okostelefonhoz elérhető podcast előfizetési alkalmazás, és ezek még könnyebbé teszik a folyamatot. Valójában az iPhone készülékekhez alapértelmezés szerint telepítve van egy kiváló podcast alkalmazás. Az **Android** alapú készülékekre fel lehet telepíteni például a Podcast Addictet, a Google Podcasts-et vagy a Player FM-et. Persze létezik még sok más alkalmazás is. Miután a hallgató feliratkozott egy műsorra, nem kell kezdeményeznie a letöltést: automatikusan elküldik az alkalmazásukra, amikor új epizód elérhető. Tehát, amint leülnek a buszon, ott van egy oktatási segédanyag. Ez nagyon kényelmessé teszi a podcastokat, és előkészíti az utat az igazán rugalmas tanuláshoz.

2. A hallgatók hosszabb ideig hallgatnak, mint amennyit néznek vagy olvasnak

Nehéz arra buzdítani a tanulókat, hogy 30 percet töltsenek el egy cikk olvasásával vagy egy előadás nézésével, vagy csak figyeljék, hallgassák a tanárt az órán. Ennek oka az, hogy az említett tevékenységek teljes figyelmet igényelnek - türelmesen kell ülniük, csak egy dolgot csinálva. A podcasting viszont elpazarolt időben, vagy rutin tevékenységek mellett is megtehető, a tartalom nagyobb figyelmet kap. Miközben a szöveg és a videó két vagy három perces megtekintés vonzására törekszik, addig a podcastok rutinszerűen legalább egy órát futnak. Figyelnünk kell azonban, hiszen esetemben nem a tanulók szerettek volna podcastot hallgatni, hanem én szerettem volna, ha meghallgatják; ennek megfelelően nem lehet őket „bedobni a mély vízbe” egy egy órás felvétellel. Mint említettem, a felvétel hossza kb. 14 perc.

3. Diákok által készített tartalom

A podcasting egyik legérdekesebb és legfontosabb felhasználása az oktatásban a hallgatók által létrehozott tartalom fogalma. Megengedhető, hogy a tanulók saját podcastot készítsenek, beleértve kérdéseket, megbeszéléseket, prezentációkat vagy projekteket. Ezeket azután osztálytársaik rendelkezésére bocsáthatják. Ez lehetővé teszi, hogy átvegyék az irányítást oktatásuk egyik aspektusán, ezért ösztönzik az anyag iránti elkötelezettséget. Kérdéseket tehetnek fel, hozzátehetnek a tananyaghoz és taníthatják egymást.

¹¹ <https://soundcloud.com/szertar/clvii-a-mertekegyseg-amit-miert-is-hasznalunk-tulajdonkeppen>

¹² <http://szertar.com/cikk/zavar-a-6-c-nezegetsd-inkabb-mas-skalakon/>

4. Előadás áttekintése

A podcasting egyik legegyszerűbb felhasználása a meglévő előadások rögzítése, mivel ezzel tanulmányi segédeszközöket hozhatnak létre. Felkészülhetnek a vizsgákra, meg tudják tanulni a tananyagot és megérthetik a témát saját tempójukban. Ez különösen értékes a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók számára.

5. Segítség a lemorzsolódás csökkentésében

Ha a diák elmulaszt egy órát (vagy sokat), az nem mindig azért történik, mert lusta. Ha podcastot tudunk ajánlani azoknak, akik mulasztanak akár betegség, akár családi vagy szociális problémák miatt, de motiváltak, akkor a mulasztott órák helyett letöltheti az előadás felvételeit, így képes lehet „kitölteni a hiányosságokat”. Ma már előfordulhat speciális tantárgyak oktatásánál, hogy az előadó nem tud részt venni egy-két hétig az óráin, ehelyett podcastot készíthet az előadásról. Ezt a tanulók rendelkezésére bocsátja, így pótolják a csupán felügyelettel ellátott órákat.

6. A tanulói tapasztalatok konzisztenciája

Az előadások rögzítése segíthet a tanároknak, hogy minden adott témát a lehető legjobb módon fedjenek le. Ez akkor hasznos, amikor ugyanazt a tananyagot több csoportnak, osztálynak kell átadnunk. Ez segít annak biztosításában, hogy mindenki ugyanazt az információt kapja, és hogy a tantervet egységesen fedje le, ne okozzon problémát, hogy melyik csoporttal meddig jutottunk el. Elkerülhetjük, hogy esetleg kimarad egy olyan résztema, melyet a számonkérésnél fontosnak tartunk.

7. Előnyök mentális és látássérültekhez

Az oktatási podcasting által kínált egyik legnagyobb pedagógiai előny a hallgatáson keresztüli tanulás esélye. A jelenlegi hallgatói generáció nagy részének a hallgatáson keresztül történő tanulás élvezetes, és kevésbé unalmas, mint az olvasás. Az oktatási podcastok vonzóak, és ösztönözhetik azokat a hallgatókat, akik nem szeretik az olvasást. Számos diák küzd az értelmi fogyatékoság különböző szintjeivel (főleg a szakközépiskolában), vagy például olvasási problémával (diszlexia), így a podcastok nagy segítséget jelenthetnek. A podcastok hasznosak azokban az esetekben is, amikor a látáskárosodás miatt a hagyományos tanulási módszerek nem vagy csak nehezen alkalmazhatóak.

A podcast használata a tanításában arra ösztönözheti a diákokat, hogy aktívan vegyenek részt a tanulási folyamatban. Ha saját podcastot készítünk, akkor csak egy digitális eszközre, egy mikrofonra, egy internetkapcsolatra és egy érdekes témára van szükség. A podcastok készítésének két legnépszerűbb oldala az Audacity (PC-k számára) és a Garageband (Mac és mobil eszközökhöz). A podcast befejezése után (általában) MP3 formátumban kerül mentésre, amely bármilyen programmal lejátszható, amely elfogadja az adott fájlípust: pl. QuickTime, Windows Media, SoundCloud és még a Google Drive is.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

A podcasting alkalmazása az a terület az oktatásban, melynek csak a pedagógus és a diákok fantáziája szabhat határt. Alkalmazható tanórai vagy tanórán kívüli foglalkozások során is. Kifejezetten alkalmas lehet a projektpedagógiában, valamint a projekt alapú házi feladatok elkészítésénél úgy, hogy több tantárgyat is összekapcsolunk. Meg tudunk vele szólítani egy teljes osztályt, de kis csoportban is hatékony. Az elméleti órákat színesítheti, a gyakorlati órákon pedig szakemberek bevonását is lehetővé teszi, így mind a szakmai, mind pedig a közismereti tárgyak oktatásában is van létjogosultsága.

Néhány népszerű módszer a podcastok használatához az óratervekben:

1. **Audio-túrák:** a diákok az iskolai túrákat rögzítik, idegenvezetőként járva, így az újonnan érkezők az iskolát egy társuk szemszögéből fedezhetik fel.
2. **Kulturális események:** a diákok podcastot készítenek a fontos kulturális eseményekről, és megoszthatják azokat a szülőkkel, az iskolával vagy a környező közösséggel.

3. **Aktualitások:** a diákok heti vagy havi podcastokat készítenek érdekes aktuális eseményekről.
4. **Viták:** azok a tanulók, akik nem szívesen nyilvánulnak meg az osztály előtt, elkészítik a beszédet, a többiek pedig meghallgatják és mérlegelnek.
5. **Vendég előadók:** podcastok készíthetők az osztály vendég előadóiról, hogy megosszák őket a távollévő hallgatókkal vagy jövőbeli osztályokkal.
6. **Interjúk:** a diákok beszélnek egymással, valamint a tanárokkal és az adminisztrátorokkal az iskola egészére kiterjedő fontos eseményekről, például a sportversenyről vagy a díjátadó ünnepségről.
7. **Rádióműsor:** a diákok rövid rádióműsorokat készítenek az általuk olvasott könyvek összefoglalásával.

A podcastok tehát felhasználhatók:

- információ nyújtására szórakoztató módon (ezáltal növelve a tanulók elkötelezettségét),
- a tartalmi területek bővítésére,
- a tananyag szintetizálására,
- kommunikációra a szülőkkel és a közösséggel.

Magyar podcastok lelőhelye: <http://podkaszt.hu/podcasts/channels/>

„A podcastok nagyszerűek az oktatáshoz, mert rutin tevékenységek mellett is működnek.”

„Minden alkalommal, amikor a hallgató hallgat, tudnunk kell, hogy mit hallgat!”

forrás: <https://pixabay.com/hu/photos/podcast-f%C3%BChallgat%C3%B3-mikrofon-hull%C3%A1m-4205874/>

Képes Józsefné
igazgató
BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi
Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

Képes Józsefné

A Google van, volt, ... lesz?

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A Google ma már senkinek sem ismeretlen. A Flippity egyike azoknak a kiegészítőknek, amelyek segítségével interaktív, online oktatási eszközöket hozhatunk létre Google Táblázatokból kiindulva. A lehetőségek az online kártyáktól a keresztretjvényen át a kvízig terjednek, platformtól függetlenül.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Már viszonylag régen foglalkozom azzal, hogy az időről-időre felbukkanó új technológiai lehetőségeket beilleszsem az oktatási folyamatba. Az általam használt és ajánlott alkalmazások szinte kizárólag ingyenesen érhetőek el, de ezeknek a köre egyrészt szűkül, másrészt az eredetileg ingyenes szolgáltatások szinte egyik napról a másikra fizetőssé válnak. Éppen ezért kifejezetten örültem annak a lehetőségnek, melyet a Flippity biztosít, hiszen a Google Táblázatok alapján tudjuk elkészíteni az osztálytermi feladatokat.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A 21. századi kompetenciák fejlesztése lehetetlen az instrukciókra épülő, főként frontális tanulásszervezést alkalmazó hagyományos pedagógiával.

Fontos, hogy a különféle tudású, képességű, szociális és kulturális háttérű emberek képesek legyenek együtt dolgozni. Ehhez szükséges a jó problémamegoldó képesség és határozottság, magas tanulási motiváció és reális önértékelés; kíváncsiság, rugalmasság, kitartás, fegyelem, képzelőerő és együttműködés, melyek a kreatív gondolkodás alappillérei is egyben. Ezeket játékkal lehet a legegyszerűbben fejleszteni.

A játékok bármilyen formában növelik a motivációt az elkötelezettség révén. Ez sehol máshol nem fontosabb, mint az oktatásban. Napról-napra szembesülünk a tanulók általános motivációjának hiányával csakúgy, mint a középiskolákból való magas lemorzsolódási aránnyal.

A projektben pont ezek a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók kerültek megszólításra. A tanuló-csoportokba alacsonyan motivált, gyenge képességű tanulók kerültek, akiket csak a pedagógus iránti személyes kapcsolat tart az iskolában. A személyes varázs mellett azonban szükséges a játékok alkalmazása is, mert – tapasztalat alapján – kisgyermekként nem játszott velük a család. A játékokat fizikai és virtuális formájában is alkalmazzuk. A projekt alatt nagyon sok társasjátékot vásároltunk, amiket a könyvtárban helyeztünk el, de ezek általában nem alkalmasak a tananyag elsajátításának támogatására.

Évek óta foglalkozom a játékosítás lehetőségeivel az oktatásban, nagy kedvencem a digitális szabadulószooba, melyet a pedagógusok különböző digitális kompetenciákkal is meg tudnak valósítani. A Flippity azonban egyike azoknak a kiegészítőknek, amelyek segítségével a tanárok interaktív, online oktatási eszközöket hozhatnak létre Google Táblázatokkal. Ha a jó gyakorlatot egyszerűen játékosításként értelmezzük, akkor nem innováció, de a konkrét megvalósítás mindenképpen annak tekinthető.

A Flippity segítségével rövid idő alatt számos kiváló tevékenységet hozhatunk létre: online kártyák, keresztretjvények, gépelési tesztek vagy oktatási játékok.

A projekt során a matematikai és digitális kompetenciák fejlesztésében használtuk.

Egyre gyakrabban alkalmazzuk az osztálytermi keretek között a vegyes tanulást, mely a hagyományos oktatás és az online módszerek kombinációja.

Sok tanár nem a digitális korban nőtt fel, ettől függetlenül azonban a tanárok is felelősek mind a hagyományos, mind a digitális osztálytermi környezet biztosításáért.

Ha a pedagógus vegyes tanulási módszereket alkalmaz a tanulóknál, akkor elkötelezettebbé válnak, és nagyobb érdeklődést mutatnak az oktatás iránt.

A Flippity segítségével létrehozhatók:

- Flash-kártyák
- Kvíz
- Névválasztók megjelenítése
- Idővonalak
- Gépelési sebesség tesztek
- Helyesírási kvizek
- Versenyek
- Jelvények
- Szókereső
- Keresztrejtvény
- Akasztófa
- Haladási mutatók
- Memórijátékok
- Bingo
- stb.

Maga a kiegészítő nem érhető el nálunk beépülő formában, de a sablonok a <https://www.flippity.net/> oldalról letölthetők és használhatók.

Bármelyik sablont kiválaszthatjuk (jelenleg 20 áll rendelkezésünkre) és megnézhetjük demo-ban vagy használhatjuk.

Itt két fontos lépést kell megtenni:

- át kell másolni a megadott URL-t, hogy megoszthassa azt a diákokkal,
- közzé kell tenni a táblázatot az interneten, hogy a Flippity hozzáférhessen annak tartalmához, és nyilvánosan megjeleníthesse.

Ezek után a sablon testre szabható.

A sablonok segítségével könnyen, gyorsan tudunk saját feladatokat készíteni.

Jelenleg elérhető sablonok az én Drive felületemen: <http://bit.ly/33h6NKq>

Mivel a sablonok a saját Google Drive felületünkön vannak, így könnyen, gyorsan szerkeszthetők, menthetők és megoszthatók. Ha változtatunk a feladaton, akkor nem kell új linket generálnunk, elég, ha közzétesszük a feladatot. Több feladattípus alkalmas a differenciálásra, pl. a Scavenger Hunt, de más feladattípusok is sokkal több lehetőséget rejtenek, mint először gondolnánk.

A Random Name Picker feladattípussal nem csak egyszerően egy névkereket kapunk (ebből is 3 különböző formát), mellyel játékosá tehetjük a feladatra való választadást, de generál számunkra 2-3-4-5 fős csoportokat, vagy 2-3-4-5 csoportot a résztvevőkből. Ezen kívül ülésrendet is készíthetünk segítségével.

A fentebb említett Scavenger Hunt feladattípust alkalmaztuk a tanulócsoporthoz foglalkozáson, mivel a diákok szeretik a kihívást, szeretnék, ha minden lakatot ki tudnának nyitni, azaz mind kizöldülne. A differenciálás érdekében a lakatok alatt egyre nehezebb matematikai feladatok voltak a mértékegységekkel kapcsolatban. A játék hevében olyan feladatokat is megoldottak, melyet nem tettek volna, ha papíron kapják meg.

A feladatok átadását QR-kódban tettem meg, így a tanulók saját eszközeiket használhatták a megoldás során. A QR-kód generálására a <https://www.qrcode-monkey.com/#url> oldalt használtam. A készülő kód testre szabható; a foglalkozás során kivetíthető vagy fénymásolatban kiadhatjuk a tanulóknak, melyet a tanulói portfólióba beragaszthatnak.

A Flippity Quiz Show segítségével egy összefoglaló órát is tarthatunk játékos formában; a csoportunkat maximum 8 csapatra oszthatjuk, s 6 témában/területen tehetünk fel 5 különböző nehézségű kérdést. A megszerzett pontokat a rendszer számolja, így jó hangulatú verseny alakul ki.

A kvíz során használhatunk képeket, videókat, s számomra fontos volt, hogy matematikai egyenleteket és grafikonokat is hozzáadhatunk a kvíz show-hoz. Amennyiben valakinek fontos, a saját hangját is rögzítheti.

A csapatnevek minden egyes játék alkalmával megváltoztathatók.

A Flippity minden pedagógusnak jó lehetőséget teremt a játékosítás megvalósítására.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

Alkalmazható tanórai vagy tanórán kívüli foglalkozások során is. Kifejezetten alkalmas lehet az összefoglalások alkalmával vagy az előzetes ismeretek feltárására is. A projektpedagógiában, valamint a projekt alapú házfeladatok elkészítésénél úgy is alkalmazható, hogy a diákok készítik el a feladatokat a többiek számára. Meg tudunk vele szólítani egy teljes osztályt, de kis csoportban is hatékony. Mivel több feladattípust tartalmaz, így a pedagógusnak kell eldöntenie, hogy mely pedagógiai helyzetben melyik alkalmazható eredményesen. Az elméleti és gyakorlati órákon is használható; mind a szakmai, mind pedig a közismereti tárgyak oktatásában van létjogosultsága.

- „A Flippity egy nagyszerű szolgáltatás, amely nagyon sok sablont kínál feladatok létrehozásához a Google Táblázatokban.”
- „A Flippity segít egyszerű történetek megírásában is.”
- „Egy felület alkalmas különböző jellegű feladatok elkészítésére.”
- „Gyakorlásra és számonkérésre is használható.”
- <https://flippity.net/>
- Segítség és ötletek: <https://twitter.com/flippitynet>

*Képes Józsefné
igazgató
BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi
Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája*

„FUSS, FIGYELJ, ÍRJ!” (alternatív név: SZIVACS)

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

„S. O. S. ! – nem tudom, hogyan írjam!” – fogalmazódik meg nem csak a tanórán, de a hétköznapi pillanataiban is. Cél, hogy játékosan, de odafigyelve gyakoroljuk a helyesírást. A tollbamondás hagyományos formájában a mai diákjainak unalmas, gyakoroljunk másképp!

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

A probléma az iskolai élet minden területén jelen van. Már a beiratkozás pillanatában, az adatlapok kitöltésénél kiderül, a legtöbb diák pontatlanul, alapvető helyesírási szabályok figyelembevétele nélkül tölti ki az adatlapokat. Már itt segítségért kiált a diákok többsége. Ezt csak tetézi a tanórai feladatokkal kapcsolatos problémásor, a munkahelyi gyakorlati feladatok helyesírási hibákkal teli, szöveges feladatainak megoldása. A módszer során szinte észrevétlenül történik a gyakorlás, a bevésoédés.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A magyar nyelv ismerete, az anyanyelvápolás évtizedek óta feladat a közoktatásban. Éveken keresztül tanulják diákjaink a magyar helyesírási szabályait, ám a hétköznapi nyelvhasználat során hibát hibára halmoz legtöbbjük. Ha mi, tanárok – akár néhány percet is – beszélgetünk, szinte biztos, hogy öröközőld témaként visszatér: „a mai gyerekek olvashatatlanul, helyesírási hibák sokaságával dolgoznak” stb.

A helyesírási, a gondolataink helyes kifejezése jelzi az igényességünket és a tiszteletünket mások iránt. Ezt kell megtanítani és megtanulni diákjainknak! A mai felgyorsult világunkban a kommunikáció is felgyorsult.

Az interneten üzenünk egymásnak, és egyre gyakrabban látjuk, hogy nem alkalmazzák az online felületen írók a helyesírási szabályokat.

Azonosulni kell a XXI. század fiataljainak azzal a fontos gondolattal, hogy a helyesírási mindenhol fontos. A nyelvi igényesség nélkülözhetetlen! Jó, ha beszélünk arról is, hogy a munka világának olyan területein is nagy jelentősége van, ahol bizalmat szeretnénk kelteni másokban.

Meg kell értetni, hogy a helyesírással felnöttek is küzdenek, de apró fortélyokkal a javulás nem marad el, hisz a nyelvi kompetenciák fejlesztése tudatosan végzett munkával mérhetően javul. Meg kell tanulni a helyesírási lassabban haladó/alul teljesítő diákoknak, hogy vannak olyan technikák, mellyel a helyesírási készség fejleszthető.

Javasolt tanulási technikák:

- letapsolás
- szótő keresése stb.

Tudatosítani kell, hogy a helyesírást nem csak az iskolában tanuljuk, hanem minden olyan hely a helyesírási tanulásának a színtere, ahol az írott szó jelen van. A gyakorlás nem kizárólagosan az azonos korú fiatalok csoportjában történhet. Sőt, gyakran hatékonyabb az eltérő korú diákok körében végzett gyakorlás, mert előfordul, hogy a meglévő tapasztalatok támogatják a fejlesztő folyamatot.

Nagy sikert arat a tanulók körében, ha olyan feladatot kapnak (házi feladat, projektfeladat stb.), melyben a cél a közvetlen környezetünkben fellelhető (tv, újságok, plakátok stb.) helyesírási és nyelvhelyességi hibák „vadászata”.

Tudjuk, hogy ma már rendelkezésre áll sok olyan taneszköz (hagyományos és online), ami támogatja a diákok helyesírási készségének fejlesztését. A tanítási órákon használjuk az első ingyenes **online helyesírási** szótárt, ám emellett szükséges, hogy gyakoroljunk olyan módon is, ami a tanulók készségfejlesztésében támogatást nyújt. Gyors és megbízható segítséget kell adni, úgy, hogy diákjaink szinte észre se vegyék, hogy a tanítás-tanulás folyamatának részeként ismereteiket gyarapítják.

Játékosság, a hagyományostól eltérő tanulásszervezési eljárások, óravezetések, ez a tapasztalat szerinti megoldás.

A tanulók legtöbbje sikerélmény és alapszintű motiváció nélkül érkezik a középiskolába, nem tudja anyanyelvét sem szóban, sem írásban készség szinten használni. Igénytelen, helyesírási hibákkal teli szövegek kerülnek ki diákjaink kezei alól. Munkahelyi gyakorlaton nem tudják kitölteni a dokumentumokat, zavarban vannak, ha kézírással kell dolgozni.

A jó gyakorlat célja, hogy a tanulók motiváltságát növeljük, növekedjen a tanuló-tanuló közötti kooperáció határfoka, biztosítsuk az egymástól való tanulás lehetőségét, a tanult ismeretek bemutatását, és végül, de nem utolsó sorban fontos, hogy annyiszor próbálkozzon egy-egy diák, ahányszor csak az ismeretek elsajátításához erre szüksége van, tehát az egyéni haladás üteme is biztosított.

A módszer célja, hogy a helyesírás gyakorlásának egyhangúsága helyett játékos formában, a memorizálás segítségével valósuljon meg a tollbamondás, s közben érezzék a diákok a felelősséget.

A tollbamondás szavai, mondatai a tanulók problémás kifejezéseinek figyelembevételével kerülnek kiválasztásra.

A leírandó szavakat, mondatokat (10-12) kissé felnagyítva lemásoljuk, majd az osztályteremben több (8-10) helyen kifüggesztjük úgy, hogy a tanulók azt jól lássák, könnyen olvassák.

A tanulók pármunkában dolgoznak. Az egyik tanuló odaszalad a szöveghez, memorizálja, majd visszaszalad a párjához, hogy lediktálja. Ha nehézséget okoz a leírás, újra megnézheti a „futár”, aki annyiszor megy vissza a szöveghez, ahányszor csak akar.

Minden feladat elvégzésére 10 percük van a pároknak. Az idő eltelte után a párok megkapják a leírandó szólistát vagy szöveget.

A javítást követően megtörténik a szerepcsere. A „futárból” író lesz, az íróból „futár”.

Versenyt is szervezhetünk, az nyer, aki hiba nélkül, elsőnek írja le a teljes szöveget.

Gyakorlásra javasolt területek: szóelemző írásmód, hagyományos írásmód, különírás, egybeírás, kis és nagy kezdőbetűk, tulajdonnevek helyesírása stb. (Jó, ha a tanév során az osztály közösen összeállítja a nehéz helyesírási szavak listáját, ami a gyakorlás alapja.)

A jó gyakorlat egy korábban kifejlesztett módszer adaptálása.

Eszközigény: csomagolópapír a feldolgozandó mondatkezdésekkel megegyező számban, táblagyurma, filctollak, CD lejátszó/Csík Zenekar vagy internet-hozzáféréssel rendelkező laptop

Megjegyzés: a fent vázolt jó gyakorlat a tapasztalat szerint segíti az írásbeli szövegalkotással, gyakorlati írásbeliséggel kapcsolatos feladatok minőségi megoldását is, hisz, ha egyes tematika szerint történik a szavak és kifejezések helyesírásának gyakorlása, az értékelésre kijelölt feladatok megírása jelentősen jobban sikerül. Így ma már gyakorlat, hogy levélírás, verselemzés, önéletrajz, motivációs levél stb. írása előtt tematikusan történik a gyakorlás.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

Alkalmazható tanulócsoporthoz tanórák, fejlesztő foglalkozások során, akár csapatépítésre, közismereti tárgyak oktatásánál.

Munkaforma: páros munka

Didaktikai feladat: ráhangolás, gyakorlás, kompetenciafejlesztés, ismétlés

Alkalmazási lehetőség: motiválás, ráhangolás, gyakorlás, összefoglalás, ismétlés stb.

Kovácsné Nagy Mária

BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

magyar-ének-zene-pályaorientáció szakos tanár

nevelési igazgatóhelyettes

GRAFFITI (alternatív név: NÉMA PÁRBESZÉD)

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Gyakori probléma, hogy a tanulók nem szívesen fogalmazzák meg társaik előtt véleményüket, nem osztják meg élményeiket. Sokszor kiderül az is, hogy a problémájuk a hiányos szókincs. Ennél a gyakorlatnál a szókincsfejlesztésén túl szerepet kap a művészetekkel való koncentráció is.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

A szakiskolai közismereti tankönyv megjelenésekor, a szakiskola 9. évfolyamán találkoztam először a problémával, a „Színhagyomány, népköltészet” téma feldolgozásakor. Ki kellett találni, hogyan tudnak a fiatalok együtt dolgozni és hogyan érjük el, hogy amit már tudunk, osszuk meg másokkal, sőt keressük az egymástól való tanulás lehetőségét.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Korjelenség, hogy a diákok motivációja alábbhagyott, a legtöbb esetben nem hozza őket „lázba” a tananyag. Nem szívesen készülnek az órákra, inkább együtt „lógnak a haverokkal”, ám ismerkedésük felületes. Keveset tudnak egymásról. Egy osztályba járnak, olykor mégis „idegenként” szemlélik egymást, ami pedig az együttműködésre alapuló feladatok megoldását nehezíti.

Mivel a szakközépiskolai osztályok esetében a tantervi tananyag megköveteli az együttműködést, a kooperálást, így az önismeret, az egymás megismerése, a csapatépítés kiemelt feladattá nőtt.

Meg kell tanítani, és diákjainknak meg kell tanulni, és főleg el kell tudni fogadni, hogy a kizárólagosan egyéni munka sem az iskolában, sem a munkaerőpiacon nem elégséges, hogy minden csoport, csapat, munkahelyi kollektíva elvárja a közösen dolgozni tudó fiatalokat, a kooperativitás kötelező elvárás. Ehhez kell igazodni az iskolai foglalkozások, tanórák napi gyakorlatában.

Ahhoz, hogy eredményes legyen az együtt munkálkodás, meg kellett találni az utat, hogy a fiatalok megnyíljanak, elmondják véleményüket.

Mottónk lett: „Egyedül nem megy...”

Napjainkban megváltozott a tanulási helyzet, szükséges, hogy a hagyományos tanárszerep megváltozzon, és legyen a napi munka része a hagyományostól eltérő tanulásszervezés.

A diákok egyre gyakrabban dolgoznak csapatban, így feladat a csapatépítés, az egymás megismerése, a hatékony kooperatív jelleg, úgy, hogy felelősséggel végezzék a tanulást.

Olyan környezetben született a jó gyakorlat, ahol a csoport tagjai már ismerik egymást, de még nincs köztük szoros együttműködés. A gyakorlat támogatja a kooperálást. A diákok esélyt kapnak arra, hogy megérezzék az együttműködés, a munkájukért érzett felelősség örömét vagy éppen terhét.

Cél a kölcsönös megismerés, a csoporttagok között lévő rejtett vagy éppen valós feszültség csökkentése.

A tényleges feladat előtt fontos, hogy bevezető játékokkal történjen a ráhangolás. Legyenek olyan feladatok, amelyek megoldása során lehetőség nyílik a személyes értékek, vélemények megismerésére.

Erre néhány javaslat:

- **Ötszavas bemutatkozás:** a tanuló önmagát mutatja be, amit csoport megbeszélés követ
- **Rajz és szimbólum:** mindenki lerajzolja életének eddigi legfontosabb pillanatait, utána elmondja választásának mértékét
- **Nóták:** kedvenc dal (külön/együtt), majd a választás indoklása
- **Névtanulás** (névforgó körbe-körbe) stb.

A választott jó gyakorlat lényege, hogy a tanulók előismereteit, véleményüket és személyes élményeiket előhívjuk. A feladat megoldása közben opcionálisan népdalokat/zenét hallgathat a tanulócsoport (érdeklődés a választás alapja).

Javaslat, hogy a feladat elvégzése után beszéljenek arról is, adott-e hozzá a zene a feladat teljesítéséhez, milyen érzésük volt a zenehallgatással egybekötött munka során. Ha van idő, a zene hangulata alapján „pillanatfelvételek”, rajzok is készülhetnek, amik az osztályterem falára kerülnek.

Fontos megjegyezni, hogy a fiatalokat megérinti, ha nem egyféle módon kapják az információt, kedvelik, ha egy-egy dolgot auditív, vizuális, esetleg audio-vizuális módon közvetítünk. Ha ilyen módon csempésszük be a zenét, a rajzot, az egyéb művészetet, még a zárkózottabb természetű diákok is bátrabbá válnak, megosztják gondolataikat, és előbb vagy utóbb, de mindenki be fog kapcsolódni a beszélgetésbe.

A csomagolópapírokra (min. 5 db) a feldolgozandó témával kapcsolatos 1-1 kiegészítésre váró mondatot írunk. Ezeket a teremben (falra, asztalra, földön stb.) helyezzük el úgy, hogy minél többen férjenek hozzá. A tanulóknak a mondatokat kell befejezni úgy, hogy előzetes ismereteiket is használhatják. Közben jönnek-mennek, beszélgetnek egymással, észrevétlenül történik a tudásmegosztás. Látják egymás mondatait, olvashatják a domináns véleményeket, elgondolkodhatnak az egyezések és különbségek okain.

Fontos, hogy feladatmegoldás közben figyelmeztessük a tanulókat, hogy ne időzzenek indokolatlanul 1-1 plakátnál.

Javaslatok a mondatkezdésre:

1. A „Színhagyomány és népköltészet” témában az tetszik, hogy...
2. A „Színhagyomány és népköltészet” téma azért fontos a számomra, mert...
3. A „Színhagyomány és népköltészet” témában szeretném, ha választ kapnék arra, hogy...
4. A „Színhagyomány és népköltészet” téma örökösdnek tekinthető, mert...
5. A „Színhagyomány és népköltészet” témacím szép emléket idéz, mert...

Természetesen a téma opcionális, a tanulócsoport és a tantárgyi célok és követelmények alapján változtatható. Nagyon kedvelik a diákok, ha a hétköznapi életben őket érdeklő tematikában történik a feladat megoldása.

Témajavaslatok közül néhány: munka, család, szerelem, házasság, gyerekvállalás, iskola, tudás, környezetvédelem stb.

A jó gyakorlat egy korábban kifejlesztett módszer adaptálása.

Eszközigény: csomagolópapír a feldolgozandó mondatkezdésekkel megegyező számban, táblagyurma, filctollak, CD lejátszó/pl. Csík Zenekar, Muzsikás Együttes vagy internet-hozzáféréssel rendelkező laptop

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

Alkalmazható tanulócsoportos tanórák, fejlesztő foglalkozások során, akár csapatépítésre, közismereti és szakmai tárgyak oktatásánál.

Munkaforma: plénum

Didaktikai feladat: bevezetés, ráhangolás, előismeretek előhívása

Alkalmazási lehetőség: tudásmegosztás, motiválás

Kovácsné Nagy Mária

BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

magyar-ének-zene-pályaorientáció szakos tanár

nevelési igazgatóhelyettes

VAKRANDI UTÁN - ÉRZELMEK A KALAPBAN

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A tanulócsoporthoz tagjai, ha már ismerik egymást, emocionális viszonyaikat is próbára tehetik. A gyakorlat arra szolgál, hogy mielőtt az egymás megértésével és az előítéletekkel foglalkozunk, ismerjék meg a fiatalok egymást, majd ezt alapul véve érzékenyítsünk.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Egyre inkább szembetűnő, hogy a tanulók szociokulturális háttere más és más, az általános iskolából eltérő élményekkel érkeznek, napi szinten küzdenek azzal, hogy hátrányokkal élnek, elfogadásuk a másik irányába egyre gyengébb, elvárják önmaguk tiszteletét, de esetenként nem tisztelik társaikat. Más kultúrákat, hagyományokat nem vagy tévesen ismernek.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A ma fiatalját rengeteg hatás éri családjában, az iskolában, a hétköznapi pillanatokban. Olyan dolgokkal is találkozunk, aminek megítélése nem minden esetben egyezik a tapasztaltakkal. Egyre gyakoribb, hogy a nevelési folyamat részeként érzékenyítésre vállalkozunk, így odafigyelésre, empátiára, a másság, a kisebbség elfogadására hívjuk fel a figyelmet, ami nem egyszerű feladat a tanórai, de a tanórán kívüli foglalkozások során sem. Ám az, hogy erre igen nagy szükség van, vitathatatlan.

Meg kell tanulnunk: „Az érzékenyítés célja: tudatosan hatni és befolyásolni másokat!”

Nem szabad a foglalkozások során elfelejteni, hogy közvetlen tapasztalatok szükségesek ahhoz, hogy a részt vevők nyitottak legyenek a befogadásra, az elfogadásra. Nem lehet a technika egyoldalú, önkéntességet és nyitottságot feltételez mindkét fél részéről. Be kell vonni személyes tapasztalatokat, családi és közösségi élményeket, és tanult tudásunkat is elő kell hívni, sőt azt kell bővíteni. Egymástól tanulunk!

A felmerülő probléma megoldása szinte megkövetelte, hogy legyen olyan feladat, amely során megértik a tanulók, hogy „mindannyian mások vagyunk”, s ahhoz, hogy véleményünk legyen valakiről, előbb meg kell őt ismernünk. Célunk az, hogy saját bőrükön tapasztalják meg a tanítványok, hogy soha ne ítélkezzenek senki és semmi felett. Értsék meg a feladatok segítségével, hogy életük legyen mentes az előítéletektől. Kritikus helyzetben legyen határozott véleményük. Tudjanak segíteni, támogatást nyújtani.

Élményt adó és az érzelmi intelligenciára ható feladatokat kell alkalmazni a feldolgozandó téma során. Nem lehet egyetlen módszerrel sáfárkodnunk. Elsőként kell egy olyan jó gyakorlat, mellyel arra sarkalljuk diákjainkat, hogy kezdjenek el irányítottan beszélgetni.

Jó gyakorlat: VAKRANDI

A beszélgetés során megtudják a beszélgetőtárustól a legfontosabb információkat. Mindenki beszélget mindenkivel, 1-1 perc áll rendelkezésre.

Munkaforma: páros munka

Előkészítés: székek egymással szemben

Témajavaslat (opcionális): gyermekkor – ami fáj – örömeim – így éltem eddig

Ha megnyílnak a fiatalok egymásnak, a folytatás nem lesz túl nehéz. Kezdetét veheti a fő téma felvezetése.

„Mindannyian mások vagyunk”, a megértés nehézségei – előítéletek

Javaslat:

Érdemes a fő téma feldolgozását megelőzően szegregációra, hátrányos helyzetre, más körülmények között élő gyerekekről képeket nézegetni, a kép alapján beszélgetést kezdeményezni arról, milyen élete lehet a képen látható személynek, hogyan, milyen körülmények között élhetnek stb.

Jónás Tamás cigány származású költő gondolatának, a **„Nem szeretek cigány lenni, mert olyan, mint egy gyógyíthatatlan betegség”**, és Bari Károly **Azt hiszitek** című versének tanári bemutatása után a tanulók megfogalmazzák a témához fűződő érzelmi viszonyukat.

Ezt követően egy kalapba cédulákat dobunk, többet, mint a tanulócsoporthat létszáma. A cetliket érzelmeik kifejezésére alkalmas tagmondatok vannak, melyet a foglalkozás vezetője előkészített.

Javaslat:

„azt hiszitek, hogy...” – „tetszik, hogy...” – „gondot okoz, hogy...” – meglepődtem, mert...” – „fáj, mert...” – „nem hittem volna, hogy...” – „azt szeretném, hogy...” – „hiányolom, hogy...” – „nem beszélünk róla, pedig...” – bárcsak tudnám, miért...” – „tapasztaltam, hogy...” – „azt hallottam, hogy...” stb.

A tanulók először egyénileg dolgoznak, így egészítik ki a pillanatnyi érzelmüket kifejező mondatukat. Ezután kezdődik a csoportmunka.

Javaslat a csoport alakítására: „Fonalköteg”

A csoportszámnak megfelelő színű (kb.4-5) fonaldarabot egy csomóba fog a tanár. A tanulók megfogják egy szálát, de nem engedik el. Az azonos színű fonalat fogó diákok kerülnek egy csoportba.

Rövid ideig érdemes éreztetni, hogy a fonal összeköt minket.

Ezután átnézik a cédulákat, majd a szóvivők plénumban beszámolnak a jellemző véleményekről.

Közben a tanár jegyzetelhet, mert a tanulói érzelmek megfogalmazása lesz az alapja a módszer és a tartalom megválasztásában az „Egymás elfogadása” témakörben.

Szükséges eszközök: versek szövege a felolvasáshoz, szöveg a táblára, hogy el tudják újra olvasni (opció), táblagyurma, cédulák a szöveggel, táblafilc, tollak, jegyzetelésre alkalmas füzet/lapok, internet-hozzáféréssel rendelkező laptop/laptopok

Előkészítés: a terem csoportmunkához történő berendezése

Ha a digitális kompetencia fejlesztése is feladat, az alábbi feladatokkal egészül ki a jó gyakorlat (opciók a tanulók részére):

1. Bari Károly és Jónás Tamás életútjának megismerése (Google)
/a képek jogvédelmének ellenőrzése/
2. Bari Károly és Jónás Tamás életútjának megismerése (Bing és Yahoo keresőmotor segítségével)
/a képek jogvédelmének ellenőrzése/
3. Cigány származású művészek / alkotások (szemelvények - képek –sorsok stb.)
információk gyűjtése – tudásmegosztás
4. Tablókészítés + kiselőadás
5. Prezentációkészítés + kiselőadás

A jó gyakorlat kapcsán fontos megjegyezni, hogy óriási élmény a tanulócsoporthoz tagjainak, ha cigány származású művész, vagy civil, munkájában elismert vendég érkezik, aki be tud számolni élete nagy pillanatairól, az akadályokról, a sikerhez vezető út állomásairól.

A jó gyakorlat egy korábban kifejlesztett módszer adaptálása.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

Alkalmazható tanulócsoporthoz tanórák, fejlesztő foglalkozások során, akár csapatépítésre, közismereti tárgyak oktatásánál.

Munkaforma: egyéni, majd csoportmunka

Didaktikai feladat: ráhangolás, előismeret, vélemények mozgósítása

Alkalmazási lehetőség: motiválás, bizalomerősítés, fejlesztő foglalkozás, osztályfőnöki óra, nevelőtestületi műhelyfoglalkozás stb.

Kovácsné Nagy Mária

BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

magyar-ének-zene-pályaorientáció szakos tanár

nevelési igazgatóhelyettes

A szavaink legyenek inkább ablakok, mint falak

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Az itt bemutatott jó gyakorlat véletlenszerűen vagy tudatosan kiválasztott szavak, kulcsszavak alapján egy történet kitalálására vagy probléma megoldására ösztönzi a diákokat. A módszer a biblioterápiát és a meseterápiát ötvözi a laterális gondolkodással, mely a kreativitás egyik olyan ága, amely a gondolatok, észlelések, koncepciók cseréjével foglalkozik. Röviden ötletszerű kreativitás.

Egyszerű és nagyszerű módszerről lesz szó, amely minden tantárgyban alkalmazható, több szinten és nehézségi fokozatban végezhető el, ráadásul online elemekkel is bővíthető. Tehát multifunkcionális!

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY

Angol nyelvi tanulmányaim kapcsán indult el a fejlesztési folyamat. A nyelvtanulásom előtt megkértek, hogy ismerkedjem meg az eredményesség érdekében néhány alapvető tanulási jelenséggel. Rávilágítottak arra, hogy a tanulási gondok nagy részét a megértés hiánya okozza. Indulatokat és agressziót is kiválthat, ha nem ismerjük a szavak pontos jelentését.

Így a szótisztázással kell tanulásunkat megkezdeni, ami egyrészt az értelmező kéziszótár használatából áll, másrészt a szavakkal minél több mondatot kell alkotnunk.

A munkafüzetekben szereplő feladatok a haladást segítik lépésről lépésre.

Teltek-múltak az évek, a módszert pedig folyamatosan bővítettem, így egyes elemeit megváltoztattam vagy kombináltam a tanulandó terület, a cél és a gyerekek képességei alapján. Végül odáig jutottam, hogy időnként már a folyamatot is meg tudtam fordítani, vagyis a kész történetből kerestük meg a kulcsszavakat, majd azokat értelmezve újabb történetet alkottunk a diákokkal.

Az eredeti módszer a szavak kiválasztásával kezdődik, a szótisztázással folytatódik, majd a szavak közötti kapcsolatokat tárjuk fel, végül pedig szakmai vagy személyes történetet kerekítenek ki belőle a diákok.

A tanulói motiváció növekedését is biztosítani tudja, ami elengedhetetlen a tanulási eredmények eléréséhez. A lemorzsolódás csökkenését célzó projekt megvalósítása során még inkább előtérbe került a módszer alkalmazásának szükségessége.

A gyakorlatot saját innovációnak tekintem, az évtizedek során tanult elemeket ötvöztem sajátos módon. Fontos szerepet kapott benne a soft skillek fejlesztése is, amit az alapszervezetre épülő biblioterápia és a laterális kreativitás fejlesztése támogat. Ez utóbbi lényege, hogy véletlenszerűen kiválasztott szavak felhasználásával ötleteket gyűjtünk, amikkel problémákat oldunk meg, persze közben előkerülnek múltbeli események, élethelyzetek is.

Az előkészítést a szavak és a téma kiválasztása jelenti. A szavakhoz mint kiinduló ponthoz használhatunk szókérdőívet, szófelhőt, de külön digitális erőforrásokat nem igényel.

A módszerrel elérhető:

- A szövegértés javítása.
- Problémamegoldás fejlesztése.
- Az önismeret mélyítése.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Kis csoportban, osztály szinten elvégezhető közismereti és szakmai területen, tanórán és órán kívül is. Önismeret, társas kultúra fejlesztés, tanulás tanítása, gazdasági pénzügyi nevelés, pályaaorientáció területén is kiválóan működik.

Három alternatívát mutatok be az alábbiakban:

I. Mintafeladat tudatosan kiválasztott szavakra /szakmai terület/

1. Szükséglet, javak, termelés, termelési tényezők, gazdaság, gazdálkodás, szótisztázás, tanulókártyák, tanulókocka.
2. Egy gazdasági fogalom egy mondat.
3. Két fogalom közötti összefüggés-párosítás.
4. Összes fogalom közötti összefüggés, fogalmi háló, az összefüggések bemutatása apró írószéri tárgyakkal, rövidfilm készítése mobiltelefonnal.
5. A téma megadása a történethez:
 - a gazdaság működése
 - csokimikulásgyár
 - vízfogyasztás a vendéglátásban
6. A téma kifejtése írásban, majd előadása hagyományos módon, énekelve /rappelve/, rajzolva.

II. Mintafeladat véletlenszerűen kiválasztott szavakra /közismereti terület/:

1. Telerakunk egy táblázatot szavakkal, és dobókockával döntjük el, hogy melyik sor és oszlop szavait válasszuk ki.
2. A szavakat használjuk fel az adott feladat elvégzésére.
3. Regényírás:
 - négy véletlen szó kiválasztása
 - az első a regény helyszínét fogja jelenteni
 - a második a regény szereplőire utal
 - a harmadik a regény cselekményének kulcsszava
 - a negyedik a regény végkifejletét mutatja

III. Mintafeladat kapott szöveg feldolgozására

1. Rövid, a diákok érdeklődési körébe tartozó történet elolvasása.
2. Kulcsszavak megkeresése.
3. Kulcsszavak fogalmi tisztázása.
4. Kulcsszavak mint hívószavak: mi jut eszükbe ezekről a diákoknak?
5. Hogy kapcsolódnak a tanult tantárgyhoz?
6. Hogyan alakítanák át a szöveget?
7. A történet előadása.

Az egyik csoportos foglalkozás témája ez volt: A boldogság tanulható?

Az alábbiakban két, VEKOP lemorzsolódási projektjében részt vevő diák véleménye olvasható:

„Ez ilyen egyszerű, ez tetszik!” pincér tanuló

„Jó móka volt Tanárnő” turisztikai szakon tanuló diák

A módszer alkotóelemei a továbbiakban is egyre több mindenre lesznek használhatók, emellett változatosságot is nyújthatnak a hétköznapiak során. Talán a megértés egyre több elégedett és mosolygós diákot eredményez majd.

A szavak ablakot nyitnak a külső világra, embertársainkra és saját magunkra.

Jó szívvel ajánlom:

László Ilona közgazdász-tanár

BGSZC Giorgio Perlasca Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

SZÓ-MEMÓRIAJÁTÉK - Szókincsfejlesztés játékos formában

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A szókincsfejlesztő feladatok és a memóriajáték nászából született meg ez a gyakorlat, amely a játék izgalma miatt szinte észrevétlenül fejleszti a szókincset, és lehetőséget kínál a szavak azonnali alkalmazására.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Fejlesztő munkám során gyakran tapasztaltam, hogy a tanulók szövegértésbeli sikertelensége a nem megfelelő szókincsükből ered. A szókincsfejlesztésnek számtalan módja van, ezek nem igazán szórakoztatók, sokszor nem is hatékonyak. Mivel a tavalyi tanév során a fejlesztő óráim nagy része a tanítási órák után volt, a gyerekek motiválására és a fáradtságuk ellensúlyozására próbáltam figyelni, így született meg a SZÓ-MEMÓRIAJÁTÉK.

A **szókincs** mellett fejleszti a **vizuális és a verbális memóriát** is, jól kiegészítheti az adott óra többi feladatát. Használtam a játékot az iskolai "normál" csoportos fejlesztő órákon és a vekopos foglalkozásokon is, mindenhol jól fogadták.

Korábban használtuk a „bolti” képes memóriajátékot a vizuális emlékezet fejlesztésére, ennek a „továbbfejlesztett” változata ez a gyakorlat.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Először **szinonimákkal**, **melléknemekkel** készült. A szópárok között voltak egyszerűbbek, alapvetők és kevésbé hétköznapiak. Néhány példa:

tétova – bizonytalan	hiábavaló – céltalan	állhatatos – kitartó
túlsúlyos – molett	vékony – cingár	domináns – meghatározó
zaklatott – feszült	fukar – fösvény	imponáló – elismerésre méltó
szingli – egyedülálló	régi – antik	fényes – ragyogó
ragályos – fertőző	élénk – rikító	ostoba – buta
káros – ártalmas	égimeszelő – hórihorgas	okos – elmés
borzas – loboncos	nehézkés – lomha	bizarr – furcsa

(Természetesen bővíthető, cserélhető.)

A következő játékban **ellentéteket** kellett keresni, ismét **melléknevekkel**:

bizonyított – koholt	egyedi – általános	hagyományos – újszerű
éber – aluszékony	beszédes – hallgató	biztató – elkeserítő
angyali – démoni	csodálatos – borzalmas	bizakodó – borúlátó
szimpatikus – antipatikus	eladósodott – fizetőképessé	szándékos – véletlen
családos – egyedülálló	csapadékos – aszályos	elméleti – gyakorlati
feltűnő – észrevétlen	rugalmas – merev	egyházi – világi
valós – fiktív	bocsánatos – megbocsáthatatlan	alkoholista – absztinens

Az **ellentéteket** **igékkel** is kipróbáltuk:

túlértékel – alábecsül	állít – cáfol	lelkesít – lehangol
ellenáll – behódol	lefokoz – előléptet	elherdál – megőriz
megfagy – felenged	lenéz – megbecsül	fogyatkozik – gyarapodik
azonosul – elhatárolódik	alkot – megsemmisít	tartóztat – elenged
bővelkedik – nélkülöz	bővelkedik – nélkülöz	lelkesedik – kelleetlenkedik
eltávolít – beilleszt	beleszeret – kiábrándul	nyomorog – dúskál
szerénykedik – nagyozol	fejlődik – hanyatlik	reménykedik – elcsügged

Sőt, **főnevekkel** is működik:

előny – hátrány	aggodalom – megkönnyebbülés	kezdet – vég
kiadás – bevétel	anyag – szellem	csend – zaj
alkonyat – pirkadat	elmélet – gyakorlat	főnök – beosztott
gőg – alázat	névtelenség – hírnév	állítás – tagadás
káosz – rend	profit – veszteség	oázis – sivatag
mámor – józanság	együttérzés – közöny	szerencse – pech
probléma – megoldás	pokol – mennyország	elfogadás – elutasítás

A gyakorlat menete a következő:

(A gyakorlat nem igényel bonyolult instrukciót, mivel az „alap” memóriajátékot a tanulók többsége ismeri gyerekkorából.) Az összekevert kártyákat sorokba és oszlopokba rendezzük. (Játék közben igyekszünk ezt végig megtartani, a kártyákat a helyükre visszatenni.) Az első játékos két kártyát húz. Ha nem párok, visszateszi a helyére, és átadja a lehetőséget a következőnek. Amennyiben valaki olyan szót húz, aminek nem ismeri a jelentését, akkor rögtön megbeszéljük, mondatba is foglaljuk. Érdekes lehet meg-tippelni, hogy mi lehet a szinonimája/ellentéte. Ha valaki megtalálja a kártya párját, újra ő következik. Az nyer, akinek a legtöbb párja van. Amennyiben több ismeretlen jelentésű szó volt a játékban, neheztelhető olyan módon, hogy az összeszámolásnál csak az tarthatja meg a kártyáját, aki még mindig tudja a jelentését.

Különösebben nagy előkészületet nem igényel. Szinonimákat és ellentéteket bárki össze tud gyűjteni, de ha segítség kell hozzá, az is megoldható.

Használatra ajánlom: <https://baranyilaszlozsolt.com> > pciskola > TAMOP-4_2_5-09_Szinonimak_rokon_ertelmu_szavak_adatbazisa.pdf és <https://www.tankonyvtar.hu> > tartalom > tinta > Ellentetes_jelentesu_szavak_adatbazisa.pdf

Ezen kívül már csak néhány ív színes kartonpapírra van szükség. Ha valaki nem szeretne hosszú időt eltölteni a kártyák kivágásával, akkor szerezz be (és ez itt tényleg nem a reklám helye, csak nagyon kényelmes megoldás) valamelyik Panton Papír és Dekoráció üzletben, ott ugyanis ingyen és pillanatok alatt a kívánt méretre darabolják fel a kartonpapírt, így már csak a szavakat kell ráírni. Az egész előkészület egy óra alatt megvan, az elkészült kártyák pedig többször is használhatók.

Ez a gyakorlat sokféleképpen variálható, kiegészíthető. A gyerekek szívesen vesznek részt benne. Ami miatt én szívesen alkalmazom, az elsősorban az, hogy nem feladatnak, hanem játéknak tekintik, a szókincsfejlesztés szinte észrevétlenül zajlik. Különösen fontos ez a délutáni foglalkozásokon a tanítási idő után, amikor a tanulók már fáradtak és a feladatmegoldásra kevésbé motiváltak.

Iskolán belül más csoportok is kipróbálták a játékot, ott is sikeres volt. Úgy gondolom, hogy ez a gyakorlat az idegen nyelvek tanításához is jól használható.

*Markolt Zsuzsanna
magyar nyelv és irodalom szakos tanár, fejlesztőpedagógus
BGSZC Budai Középiskolája*

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Hogyan lehet élmény a tanulás? Hogyan tanulhatnak egymástól a diákok? Életszerű digitális feladat, melynek segítségével a diákok akár egymástól is megszerezhetik azt a szükséges tudást, ami által jó szakemberré válhatnak.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

A jó gyakorlatot akkor fejlesztettem ki, amikor a pedagógiai munkám során egyre többször tapasztaltam, hogy a társadalombiztosítás tantárgy során alkalmazott feladatlapok, amelyek elősegítik a komplex szakmai vizsgára való felkészülést, vagy tipikus vizsgafeladatokat tartalmaznak, rendszerint eltűnnek. A diákok a teremben vagy az iskolapadban hagyják, vagy csak egyszerűen elhagyják, így kevésbé vagy egyáltalán nem segítik elő a diákok szakmai fejlődését, az önálló otthoni tanulását.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A jó gyakorlat több pedagógiai alapproblémára is megoldást jelenthet. Eddigi tapasztalatom alapján elmondhatom, hogy a diákok leginkább ettől a tantárgytól „félnek”, viszonylag gyakran ez a vizsgarész az, amit a legkevésbé sikerül abszolválniuk egy-egy vizsga alkalmával. Száraznak tartják a tárgyat, az elméleti ismeretek elsajátítása megy a legnehezebben számukra, és gyakran hangzik el az a kérdés, hogy: „Miért kell ezt tanulni?”. Észrevettem, hogy a tanulók nagy része nincs tisztában azzal, hogy ennek a szakmának a megtanulásával és az ismeretek elsajátításával milyen fontos részévé válnak a társadalomnak, hogy a munkájuk és megfelelő hozzáértésük nélkülözhetetlen a mindennapi életben, és professzionális tudásuk vagy éppen annak a hiánya mennyire befolyásolhatja egy ember, család vagy háztartás mindennapjait és megélhetését.

Mindemelett megtapasztaltam azt is, hogy a diákok milyen mértékű hiányosságokkal küszködnek egyes kompetenciák vagy készségek terén, legyen az kommunikáció, problémamegoldás, logikus gondolkodás vagy csoportban való munka.

A jó gyakorlat egyértelműen innováció, ami egy digitális csoportmunka, életszerű, egyszerű példákkal szemléltetve, hogy miért fontos egy megfelelő szaktudással rendelkező társadalombiztosítási ügyintéző munkája, és melyek azok az alapvető ismeretek, amelyekkel egy pályakezdő munkaerőnek mindenképpen rendelkeznie kell.

A csoportok kialakítása teljes mértékben véletlenszerűen történik a Socrative Student alkalmazásban, ahol a pedagógusnak lehetősége van előre megadni, hogy hány csoportot szeretne kialakítani. A tanulók, miután bejelentkeztek az adott alkalmazásba, színek szerint rendeződnek csoportokba.

A véletlenszerű csoportkialakításnak köszönhetően lehetőségük van olyan diákoknak is együtt dolgozni, akik más helyzetben nem töltenek együtt hasznos időt. A csoportmunka nagyon jó lehetőséget ad komplex feladatok megoldására, hiszen így a csoport tagjai együttműködnek, kommunikálnak egymással, odafigyelnek egymásra, meghallgatják és bátorítják egymást, segítséget nyújtanak a többi csoporttagnak. A csoportmunkában elhangzanak javaslatok, ellenjavaslatok, érvek, ötletek, kritikák, dicsérek. A csoportmunka arra készíti a tanulókat, hogy figyelembe vegyék egymás javaslatait, ötleteit, hogy alkalmazkodjanak egymáshoz.

A Socrative Student digitális feladatot előre el kell készíteni az alkalmazás felületén keresztül, amelynek láthatóságát a pedagógus szabályozza, ennek köszönhetően a pedagógusnak mindössze csak koordináló, irányító szerepe van, a középpontban teljes mértékben a diákok és az ő munkájuk áll.

A feladat kiadásánál a „Space Race” opciót célszerű csoportmunka esetén kiválasztani. A pedagógus beállítja a csoportok számát, így a program ennek megfelelően annyi különböző színű csoportot fog létrehozni, majd a diákok a bejelentkezés után színek szerint rendeződnek csoportokba. Projektor használata segítség lehet, ugyanis a csoportok láthatják, hogy hol járnak a feladat megoldásában és azt is tudhatják, hogy a többi csoporthoz képest hol helyezkednek el. Ennek köszönhetően a tanulóknak akár személyekként, akár csapatokként elindul a verseny, a nyerni akarás és a teljesítés érzése, így a legjobb tudásuk szerint próbálják megoldani a kapott feladatokat.

A gyakorlat közben jó eséllyel eléri a tanulót a 'FLOW', az áramlatélmény, vagyis a tökéletes élmény. Csíkszentmihályi Mihály szerint ezt akkor élhetjük át, ha teljesen belefeledkezünk egy adott tevékenységbe. Reméljük, hogy ez a feladat a diák számára egy tökéletes pillanat, melyet leginkább az öröm és a kreativitás jellemez.

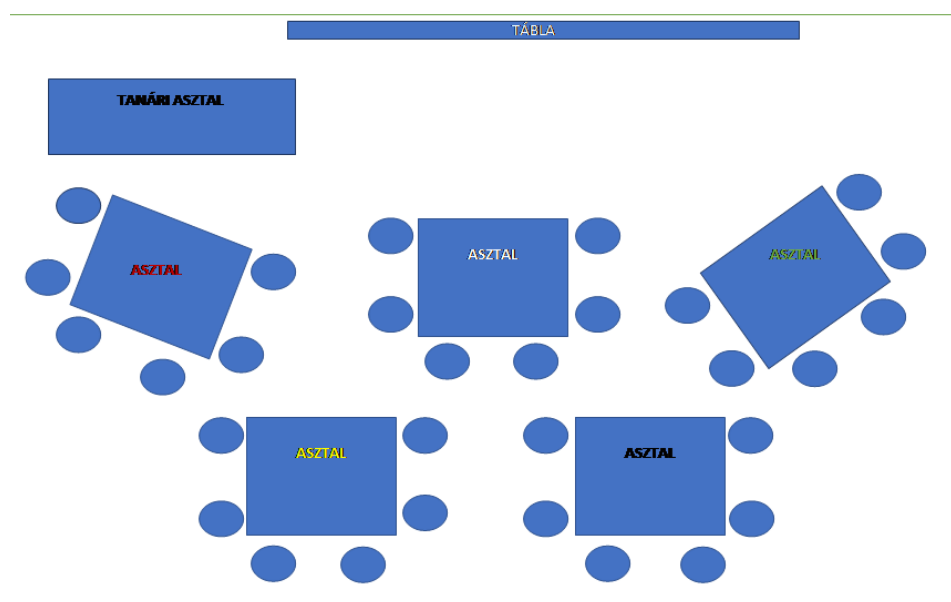
A jó feladat az, ami gondolkodásra készíti a tanulót, nehezebb az átlagosnál, de mégis sikerélménnyel jár annak megoldása.

4. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

A fentiekben ismertetett jó gyakorlatot minden pedagógus, akár szakmai, vagy közismereti tantárgyak oktatása során, teljes osztállyal, vagy akár csoportbontás esetén is bátran alkalmazhatja.

„Ugye lesz még ilyen óra?”

Ülésrend

Nagy Noémi
közgazdász tanár
BGSZC Szent István Közgazdasági Szakgimnáziuma és Kollégiuma

Diszkusszió - A kulturált vita gyakorlata

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A jól megszervezett és levezetett vita segítheti a diákokat abban, hogy rendezzék magukban a gondolataikat és az érzelmeiket. Emellett ezek megfelelő szavakba öntésén keresztül érveket, ellenérveket vagy cáfolatokat tudnak megfogalmazni, ami a tanulmányaik mellet a mindennapi életükben is segítséget jelenthet. A diszkusszió gyakorlata erősíti a résztvevők olyan készségeit, mint például a tolerancia, a türelem vagy az összpontosítás, továbbá a közösségi élmény elősegítheti az összetartozás érzését is.

„A vita üllő, melyen az igazság szikráját csiholják.” (Kínai közmondás)

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Az előre le szervezett, adott kérdést körüljáró vita, vagyis a disputa régóta fellelhető már, elsősorban a humán tantárgyak módszertani kelléktárában. Ennek a módszernek az a lényege, hogy szervezett formában, érvek mentén járjanak körül a résztvevők egy fontos kérdést. Ezt, az önmagában igen összetett és kissé körülményesen alkalmazható **vitamódszert** formáltam át az idők során olyanra, hogy a fejlesztő foglalkozásokon is hasznát tudjuk venni.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A diszkusszió gyakorlatának alkalmazását 6-25 fős csoportoknak tartott foglalkozás esetén javaslom. Feltétel a 6 fő, hiszen – mint látni fogjuk – három kötelezően kiosztott szerep van, ami legalább ennyi résztvevőt kíván meg. Azonban a túl nagy létszám sem ajánlott, mert az veszélyeztetheti a vita rendezett levezetését. A **7 tagú felzárkóztató-fejlesztő csoport ideális** egy ilyen eszmecsere megvalósításához. A gyakorlat elvégezhető szinte bármelyik korosztállyal, de tapasztalataim szerint inkább a középiskolások vagy az egyetemisták a leginkább alkalmasak a szervezett vitán való részvételre.

De mire is jó a diszkusszió gyakorlata? Elsősorban arra, hogy alaposan körüljárjunk egy olyan témát (pl. tanulmányok, család stb.), amiben a **diákok érdekeltek lehetnek**, különösen a lemorzsolódás elleni küzdelemben.

A tervezés és a levezetés során különösen érdemes odafigyelni néhány dologra! Fontos, hogy a foglalkozást vezető tanár egy olyan állítást vagy eldöntendő kérdést fogalmazzon meg, jelöljön ki, amelynek könnyen megvilágítható az értelme, érdekeltnek vagy érintettnek érzi magát a probléma kapcsán a diák és igazodik a probléma a csoport fogalomkészletéhez. Tehát egy olyan mondatot állítsunk a **diszkusszió középpontjába**, amihez könnyen hozzá tudnak szólni a diákok, így nem a szükséges háttértudás átadásával megy el az idő a megvitatás rovására. Ajánlott egy egyszerű kijelentő mondatba sűríteni a témát. Jelen esetben ez így hangzik: *Az érettségi alapvető feltétele az érvényesülésnek.*

A diszkusszió megtartásának első lépéseként vázoljuk fel röviden a foglalkoztatott csoportnak a **formatókönyvet**, beszéljük át röviden az alapvető **játékszabályokat** (pl. szólabda, időkeret stb.) majd osszuk ki a szerepeket. Szükség van (7 fő esetén) két 2 fős **csoportra** (A és B csoport), egy **játékmesterre** (J) és két **megfigyelőre** (M). Ezután áruljuk csak el az alapkérdésünket, amit érdemes kivetíteni, vagy felírni a táblára, hogy végig szem előtt maradjon a vita során.

Az A csoport feladata, hogy néhány perc alatt minél több érvet gyűjtsön az állítás mellett, míg a B csoportnak ellenérveket kell gyűjtenie, melyeket le is írhatnak a csoporttagok, de a jegyzeteiket csak a felkészülés során használhatják, a vita során már nem. Fontos, hogy a játékosok személyes meggyőződése a megjelölt téma kapcsán eltérhet attól, amit a szerepük megkövetel, de ennek dacára sem léphetnek ki a szerepükből. Ezután ültessük le szembe egymással a két csoportot, és adja oda a játékmester a **szólabdát** (vagy más tárgyat) az A csoport egyik tagjának. A játékszabályhoz tartozik, hogy csak korlátozott ideig beszélhet egy csoporttag (pl. fél perc), és nem szólalhat meg senki, akinél nincs szólabda. A játékszabályok követésére a játékmesternek kell figyelnie.

Az A csoport kezdi a diszkussziót úgy, hogy röviden kifejtenek egy érvet (pl. *Szinte a legalapvetőbb munkakörök betöltéséhez is kell érettségi.*), majd átadja a szólabdát a B csoport egyik tagjának. Hívjuk fel a játékosok figyelmét, hogy bárkinek odaadhatják a másik csoportból a szólabdát, nem csak a jelentkezőknek. Ezzel kiküszöbölhetjük – különösen nagyobb létszámú csoportok esetén –, hogy valaki kimaradjon a vitából. Most, hogy átkerült a szólabda, a B csoportnak kötelező az elhangzott érvet megcáfolni vagy ellenérvet felhozni (pl. *Sok jó szakma van, amihez nem is kell érettségi.*). Tehát az A csoport kijelentésére kell reagálnia, és csak ennek nyomán hozhat fel újabb (ellen)érvet. A játékmesternek (szükség esetén a **facilitátorként** jelen lévő tanárnak) nagy szerepe van abban, hogy ez a szabály végig érvényben maradjon. Szintén a játékmester feladata arra figyelni, hogy nagyjából egyenlő idejük – és így lehetőségük – legyen a csoportoknak kifejtetniük a gondolataikat. A játékmester bármikor felszólíthatja a játékosokat a szólabda átadására, sőt ő maga is kikérheti és odaadhatja valakinek a szólabdát a játék során. A vita addig tart, amíg az előre meghatározott idő le nem telik, vagy a csoportok ki nem fogynak az érvekből.

A megfigyelők a vita közben jegyzetelik az érveket (akár a táblára is), majd a vita lezárulása után a játékmester megkéri őket, hogy egyesével döntsék el, hogy számukra melyik csoport érvei voltak meggyőzőbbek. Fontos, hogy itt egyelőre az érvek erősségéről, meggyőző erejéről van szó, nem a személyes meggyőződésről vagy meggyőzőttségről. Ezután álljanak a kiválasztott csoport mellé, és röviden mondják el, hogy miért döntöttek így. Miután meghallgattuk őket, szólítsa fel a játékmester a játékosokat és a megfigyelőket, hogy az igazi meggyőződésük szerinti oldalra álljanak. Érdemes ilyenkor is meghallgatni egy-két véleményt a döntés kapcsán. Ajánlott röviden ismételni, összegezni, esetleg mérleget vonni az elhangzott érvek alapján, amit segíthetnek a megfigyelők jegyzetei is. Célunk, hogy – az itt javasolt alap téma kapcsán – az érettségi megszerzésének fontosságára világítsunk rá. Zárásként adjunk teret annak, hogy a gyakorlat résztvevői röviden elmondhassák a benyomásaikat a diszkusszió kapcsán. Nagyon fontos, hogy **játékként éljék meg a diákok** az eszmecserét, ezért ne bírósági tárgyalást rendezünk, hiszen itt nem egyszerűen az a cél, hogy meggyőzze az egyik fél a másikat, hanem az, hogy világos rálátásuk legyen egy kérdéskörre, és a diszkusszió végén önállóan is le tudják vonni a konzekvenciákat. Akkor sikeres a gyakorlat alkalmazása, ha a lebonyolítás közben minden egyes résztvevő ki tud bontakozni és így mindenképpen egyfajta **sikerélményt** ér el. Ez, ha kis lépéssel is, de hozzájárulhat az iskolában eltöltött idő minőségének javításához, és így segítheti a lemorzsolódás csökkenését.

A diszkusszió gyakorlata szinte bármilyen tanórán alkalmazható (közismereti, szakmai, osztályfőnöki), csak egy jól megragadható és megvitatható kérdést vagy állítást kell megfogalmaznunk, természetesen kerülve a politikai, vallási vagy más tabutémához tartozó problémafelvetéseket. Ha nagyobb létszámú csoporttal szeretnénk elvégezni a gyakorlatot, akkor az egyes szerepek létszámát érdemes növelni (pl. 5-6 fős csoportok, két játékmester, több megfigyelő), de a vitatkozó csoportok létszámát ne emeljük meg túlságosan, mert akkor irányíthatatlanná válhat az érvek pro és kontra kifejtése. Ha a létszám engedi, egy-két írnokot is felkérhetünk, akik rögzítik és csoportosítják a vita során elhangzott érveket.

A csoportos, kulturált vita, melynek során a diákok szabadon, de irányítottan kifejezhetik gondolataikat, nagyban erősítheti az adott **közösség összetartozását**. Ez a gyakorlat felébresztheti vagy erősítheti a tanulók vitakészségét, gyakorolhatják a közösségi szerepvállalást, türelemre, megértésre és elfogadásra ösztönözheti őket. A legfontosabb mégis az, hogy a diákok élményként éljék meg a diszkusszió gyakorlatát.

Forrás: <http://janecommin.blogspot.com/2012/02/classroom-debate.html>

Pfeiffer Tamás István
magyartanár, igazgatóhelyettes
BGSZC Széchenyi István Kereskedelmi Szakgimnáziuma

Hogyan fejlesszünk a középiskolában? Gyakorlati módszerek kis csoportban és a tanórákon

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A létrehozott anyagban saját tapasztalatainkat osztjuk meg a vizuális és auditív figyelem, vizuális érzékelés, analízis, szintézis, finom mozgás, taktilis érzékelés, időérzékelés, lényegkiemelés, ok-okozati összefüggések, vizuális, auditív és verbális emlékezet, beszédképesség, nyelvi fejlesztés, általános tájékozottság és bizalomerősítő gyakorlatok témakörében, tanulásmódszertani javaslatokkal.

A jó gyakorlatos anyagunk létrehozása elsősorban a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulókra irányul, azonban osztályfőnöki óra keretében önállóan is használható.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

A 2018/2019. tanév második félévében vettünk részt a VEKOP-8.6.3-16-projektben, amely a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók felzárkóztatására irányult. A program során 4-4 kilencedik évfolyamos tanulóval foglalkoztunk heti egy órában. Az ezeken a foglalkozásokon használt feladatokat, módszereket, tapasztalatokat szeretnénk megosztani, mert úgy gondoljuk, hogy nemcsak a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók kapcsán, hanem akár egy-egy osztályfőnöki órán is használható feladatokkal találkozhatunk. Az a tapasztalatunk, hogy a diákok játszva szeretnek tanulni, fejlődni, ezért ezek a feladatok ebben segítik őket.

Elmondható, hogy nagyon szerették ezeket a foglalkozásokat, szívesen jöttek és együttműködőek voltak minden alkalommal.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A vekopos csoportunkban voltak olyan diákok, akik szakvéleménnyel rendelkeztek, és voltak olyanok is, akik tanulmányi eredményük miatt kerültek a figyelmünkbe a kiválasztás során. Jó gyakorlatunk a fejlesztésre és a tanulásmódszertanra irányul, ezért főként a kilencedik évfolyamos tanulóknak ajánljuk, de magasabb évfolyamon is használhatók a feladatok.

A 4-4 fős csoportokat úgy alakította ki az iskolavezetés, hogy az egy osztályban tanuló diákok kerültek egy csoportba a heti egy alkalom során. A foglalkozásokon felépített tematika alapján igyekeztünk haladni, felhasználva a korábbi évek szakmai tapasztalatait. Iskolánkban külön fejlesztő szoba áll rendelkezésre, ahol nyugodt körülmények között tudtuk megtartani a foglalkozásokat.

Elsődleges célunk a gyengébben működő részképességek felerősítése volt, melyekből kiemelt figyelmet kapott a memóriafejlesztés, szókincs, kifejezőképesség, koncentráció, gyorsaság erősítése, és végül, de nem utolsó sorban a szorongás oldása. Ezen túl a diákok segítséget kaptak a különböző tanulási stratégiák megismerésében is.

A továbbiakban foglalkozási ötleteket ajánlunk, melyeket a fejlesztő és tanítási órákon egyaránt lehet alkalmazni. A különböző típusfeladatok tantárgyaknak megfelelően átalakíthatók, és lehetőséget nyújtanak a differenciálásra.

4. A KÖVETKEZŐ FOGLALKOZÁSI ÖTLETEKET JAVASOLJUK EGY-EGY TERÜLET FEJLESZTÉSÉRE

4.1 Vizuális figyelem (percepció)

- Mi változott?
- Keresd a párját! (pl. memóriakártyákkal)
- Kakuktkojás játékok
- Melyik nem illik a sorba?
- Keresd az egyformákat!
- Labirintusjáték papíron
- Nagy képen kis részlet megtalálása
- Képek átmásolása
- Betűk összeállítása értelmes szavakká
- Felvillantott képek, információk megfigyelése (látótér növelése)

4.1.1 Példafeladat

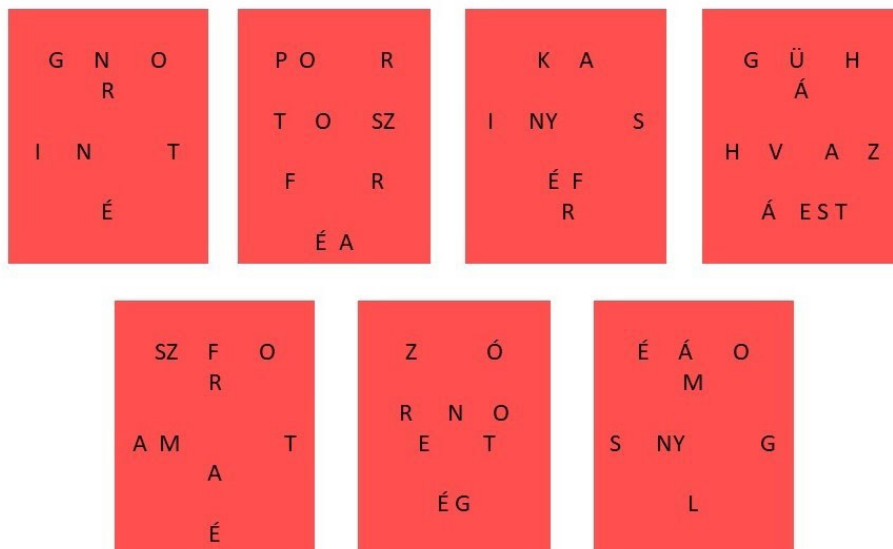
Kakuktkojás játék

Melyik szó a kakuktkojás? Miért?

- kolbász, komód, kókusz, konzerv
- sárgarépa, sárgabarack, kelkáposzta, karfiol
- sajt, vaj, fasírt, tejföl, joghurt

Forrás: Dr. Hajdúné Csakajda Ildikó: Lépésenként kicsiknek, nagyoknak; Pedellus Tankönyvkiadó Kft. 2010, 28. oldal, 3. feladat

Milyen fogalmakat rejtenek a betűk? Tedd helyes sorrendbe!

Forrás: Saját feladat

4.2 Auditív figyelem és emlékezet

- Zörejek, hangok, beszéd hallgatása
- Rövid kisfilmek levetítése

4.2.1 Példafeladat:

- 10 szó felsorolása után a tanuló mondja vissza, először szabadon választott sorrendben, majd az elhangzás sorrendjében:
kocsi, mozi, finom, irat, edzés, lakos, posta, öv, kapu, esernyő
- Rövid kisfilm vetítése után kérdéseket teszünk fel. Pl.: Hány ember szállt ki a csónakból a szigetre? Milyen színű volt Athalie ruhája? Mit tartott a kezében Noémi?

Példa egy kisfilm forrására: <https://www.youtube.com/watch?v=ucVV81uWkHE>

4.3 Vizuális érzékelés

- Azonosság, különbözőség észrevétele tárgyakon, feladatlapon
- Alak-háttér megkülönböztetése
- Rész-egész pl. kép, rajz, szöveg kiegészítése, mozaikjátékok, puzzle

4.3.1 Példafeladat

- Dobble, puzzle
- Késkeresés. Keresd meg a részleteket a nagyobbik képen!

Kép forrása: <http://boritekosfeladatok.blogspot.com/2010/>

- A jelek segítségével találd ki a légkörrel kapcsolatos folyamatot!

①	②	③	②	③	⑤	⑩	①	④	③	⑨
SZ	F	R	D	K	L	T	N	Z	G	M

		①		⑥		④	②		⑤	②		③

Forrás: Saját feladat

4.4 Analízis, szintézis

- Puzzle
- Keresd a kis képet a nagy képen
- Mi hiányzik a képről?
- Melyek az egyformák? Képek összehasonlítása
- Betűhiány szavakban, mondatban
- Betűpótlás: rövid-hosszú, zöngés-zöngétlen, j-ly stb.
- Fölösleges betű keresése szavakban, betűrácsban szavak keresése

4.4.1 Példafeladat

- Betűkereső. Keress értelmes 7 szót a betűhálóból! Mi a közös bennük?

A	D	A	L	L	A	B	T	A	J
K	E	P	L	D	Q	V	K	F	X
ö	R	A	V	V	U	I	K	T	P
L	í	F	W	M	P	D	S	Z	T
T	M	N	I	E	R	L	I	B	V
ő	L	W	L	M	í	O	I	O	H
Z	J	S	W	R	R	T	Z	E	T
C	Z	M	A	K	K	F	F	H	W
S	R	E	V	K	X	C	F	T	V
B	C	B	Y	Z	G	V	O	W	J

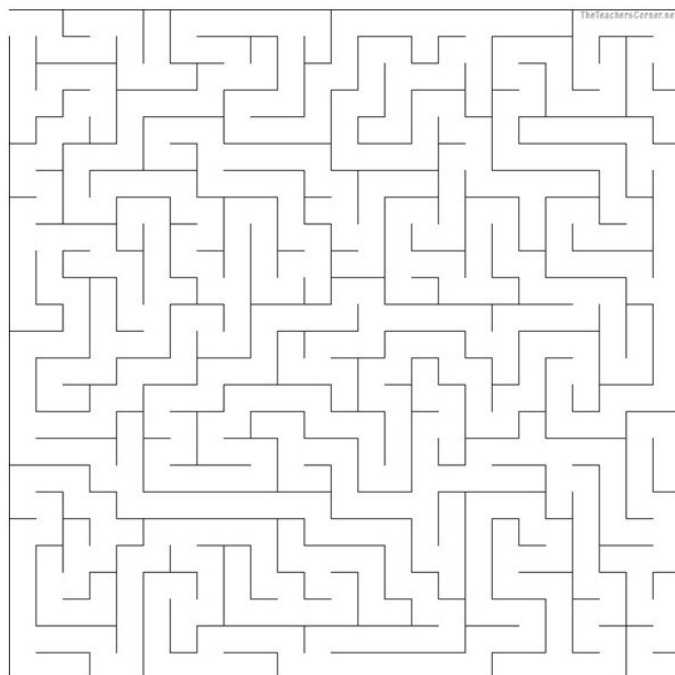
Forrás: <https://worksheets.theteacherscorner.net/make-your-own/word-search/> - saját munka

4.5 Finom mozgás

- Pontok összekötése
- Labirintus
- Marokkó
- Puzzle

4.5.1 Példafeladat

- Keresd meg a labirintus kijáratát!

Forrás: <https://worksheets.theteacherscorner.net/make-your-own/crossword/> - saját munka

4.6 Taktilis érzékelés

- Különbféle formák, tárgyak felismerése tapintás alapján

4.6.1 Példafeladat:

- Mi van a zsákban? Találd ki!

pl. kulcs, teniszlabda, radír, zsebkendő, cukorka, dobókocka

4.7 Időérzékelés

- Eseménysor összeállítása (képek, mondatcsíkok)
- Naptár használata
- Dátumok, események időrendje, időtartama

4.7.1 Példafeladat

Eseménysor összeállítása: Csokitorta receptje

A receptet csíkokra vágva kapják meg a tanulók (természetesen sorszám nélkül).

1. A cukrot, az olvasztott vaját, a kakaóport, egy csipet sót és a vaníliakivonatot egy tálba öntjük, majd habverővel alaposan összekeverjük.
2. Egyenként eldolgozzuk benne a tojásokat.
3. Hozzáadjuk a lisztet és csomómentesre keverjük.
4. A tésztát kivajazott és kilisztezett formába öntjük, majd 180 fokra előmelegített sütőben 12-14 percig sütjük.
5. Porcukorral megszórva, gyümölcsökkel vagy vaníliafagyival is tálalhatjuk, de tortaalapnak is kiváló.

Forrás: <https://www.nosalty.hu/recept/leggyorsabb-csokitorta>

5.8 Lényegkiemelés

- Olvasmány tartalma
- Kép, tárgy és tulajdonságok párosítása
- Képsorok mondanivalójának verbális megfogalmazása

5.8.1 Példafeladat

Olvasd el hangosan az alábbi szöveget, majd mondd el a tartalmát!

„A korzikai sajtok olyan nagy választékban készülnek, hogy teljes listát még hivatalosan sem állítottak össze róluk. Ilyesmire vállalkozni, már csak azért is eleve lehetetlen, mert jóformán minden egyes parasztgazdaság tanyáján készül más-más, szigorúan titkos hagyományos családi recept alapján – a szomszédéktól úgymond teljesen eltérő változat. Így hát – a teljesség igénye nélkül – inkább csak „mazzolázgatunk” a legismertebbek közül.

Napóleon édesanyjának is kedvence volt a korzikai sajtok királya, a „brocciu” vagy „bruccio”. A termék minőségét ma már védjegy garantálja. Kétféle változatban is fogyasztják. Októbertől júliusig frissen, amikor ez a juh- (vagy ritkábban kecske-) tejből készült sajt még puha.

Összekeverik meleg tejjel, habosra verik és felhasználják konyhai alapanyagnak (omletthez, palacsintához, fánkhoz), máskor egy kis pálinkával megbolondítva, vagy éppenséggel cukorral, lekvárral – de anélkül is, csak úgy magában – fogyasztják. A „bruccio” külföldön talán kevésbé ismert, sózott-szárított változatai egész évben nem kerülnek le a családi, vendéglői asztalokról és boltok polcairól.”

(Részlet: Bereznay István – Sz. Bálint Klára: Korzika, Panoráma Kiadó, 2003)

5.9 Ok-okozati összefüggések

- Eseménysor összeállítása: képsor, mondatok alapján
- Megkezdett mondat folytatása, befejezése.

5.9.1 Példafeladat

Tedd logikai sorrendbe a képregény eseményeit! Írj szöveget a buborékokba!

Nézd meg a képregényrészleteket, majd oldd meg a feladatokat!

1. Állítsd sorba a képeket! A sorrendet számozással jelöld! Segítségképpen az első és az utolsó részletet előre beszámoltuk.

2. Írj szöveget az üres szöveg-buborékokba!

The comic panels are arranged in a sequence. The first panel (1) shows a pink mouse and a red fox in a forest, with the mouse standing next to a large red mushroom. The second panel (2) shows the fox looking surprised. The third panel (3) shows the fox looking angry. The fourth panel (4) shows the fox looking sad. The fifth panel (5) shows the fox looking angry. The sixth panel (6) shows the fox looking sad. The seventh panel (7) shows the fox looking angry. The eighth panel (8) shows the mouse and fox near a red mushroom, similar to the first panel. There are empty speech bubbles in panels 2, 3, 4, 5, 6, 7, and 8 for the student to write in.

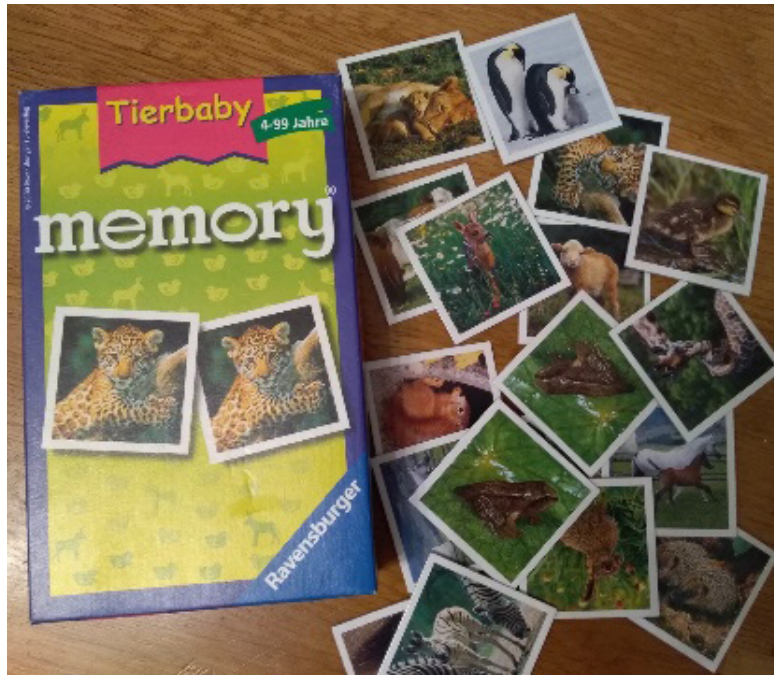
Forrás: Bacskó Márta – Balázs Nikolett – Kőrös Kata – Madocsai Kinga – Mohácsi Eszter – Sáfrán Réka: Szövegértés lépésről lépésre, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015, 104-105. oldal

5.10 Vizuális emlékezet

- Párkereső
- Képmemória

5.10.1 Példafeladat

Bármilyen korosztálynak és képességnek megfelelő, gyorsan lejátszható memóriajáték alkalmas a vizuális memória fejlesztésére.

Kép forrása: Saját forrás

Figyeld meg a képmontázst 30 másodpercig! Utána válaszolj a kérdésekre!

pl. Milyen zöldségeket láttál a képen? Mi volt az asztalon? Milyen színű a férfi kalapja? Hány lepkét láttál a képen? A bal alsó sarokban milyen színű a nő sálja?

Képek forrása:

- <https://pixabay.com/hu/photos/zöldség-egészséges-táplálkozás-főzés-1584999/>
- <https://pixabay.com/hu/photos/málna-bogyó-nyár-closeup-2023404/>
- <https://pixabay.com/hu/photos/emberek-lányok-a-nők-diákok-2557396/>
- <https://pixabay.com/hu/photos/súlyzók-képzés-fitness-tornaterem-2465478/>

- <https://pixabay.com/hu/photos/érzelmi-pár-tango-dance-argentina-50309/>
- <https://pixabay.com/hu/photos/pillangó-makró-rovarok-természet-743549/>

5.11 Verbális emlékezet

- Szólánc
- Az elhangzott mondat pontos megismétlése
- 10 szó memorizálása után hányra emlékszik
- Szólások, közmondások értelmezése
- Mondatpiramis
- Ellentétes jelentésű szópárok keresése, kitalálása

5.11.2 Példafeladat

Az egyes mondatokat egyszeri hallás után vissza kell mondania a tanulónak, de mindig a legelső mondattól indulva.

Leült a fotelba.
 Fáradtan leült a fotelba.
 Fáradtan leült a kényelmes fotelba.
 Fáradtan, de jókedvűen leült a kényelmes fotelba.
 Fáradtan, de jókedvűen leült a kényelmes és hatalmas fotelba.
 Hazaérkezve fáradtan, de jókedvűen leült a kényelmes és hatalmas fotelba.
 A munkából hazaérkezve fáradtan, de jókedvűen leült a kényelmes és hatalmas fotelba.

Forrás: Gósy Mária – Imre Angéla: Beszédpercepció fejlesztő modulok, Nikol Kkt., Budapest, 2007, 105. oldal

10 szó ismétlése egyszeri hallás után.

Könnyű szavak: tál, sír, lépés, kirándulás, moziba, szeles, tű, pár, zár, vonal

Nehezebb szavak: töltőtoll, csigalépcsőn, véralvadás, szőlőzsír, kidobás, fogmosáskor, felvonó, forradalomról, meditáció, akkumulátor

Forrás: Gósy Mária – Imre Angéla: Beszédpercepció fejlesztő modulok, Nikol Kkt., Budapest, 2007, 32-33. oldal

Ha már jól megy ez a fajta gyakorlat, figyelni lehet a helyes sorrendre is.

5.12 Beszédkészség, szövegértés

- Rokon értelmű szavak gyűjtése
- Szavakból mondatalkotás
- Szótagokból szóalkotás
- Betűpárokból szóalkotás
- Hibakeresés szóban, mondatban
- Fehér-fekete-igen-nem játék

5.12.1 Példafeladat

Írd más szóval! Például: eb - kutya

patika -	bajtárs -	kórus -
zebra -	izzó -	abrosz -
paszuly -	rokolya -	viadal -
nebuló -	patikus -	viadukt -

*Forrás: Dr. Hajdúné Csakajda Ildikó: Lépésenként kicsiknek, nagyoknak;
Pedellus Tankönyvkiadó Kft. 2010, 23. oldal, 5. feladat*

- Tabujáték - a tanulók párban dolgoznak, felváltva
- Képről való szövegalkotás: Mit gondolsz a képről? Mesélj róla!

Kép forrása: <https://pixabay.com/hu/photos/himba-afrika-vizeses-epupa-namibia-3099603/>

- Pecha Kucha-játék - 7 kép 7 másodpercig látható a PowerPoint diákon. Ez alatt az idő alatt minél több dolgot el kell mondania a tanulónak a képről. Rendkívül gyors, izgalmas játék.
- Alkoss szavakat, amelyek úgy kezdődnek, hogy:

PA..... (papagáj, papucs, parazita, palást, paprika...stb.)

AN..... (analizál, analitikus, analóg, Anna, András, annak, andalog....stb.)

Segítségül hívható a Magyar helyesírási szótár.

- Összekeveredtek a szavak a mondatban. Tedd helyes sorrendbe!

szelek	égtájról	A	arról	
az	kapták	ameről	a nevüket	fújnak.

- Összekeveredtek a mondatok szavai. Alkoss mondatokat a szavakkal! Több megoldást írf, figyelj a mondatvégi írásjelekre is!

a személyhajó, a kikötőbe, be, már, futott

.....

új, nyitott, fejlődésében, a fém, korszakot, megismerése, a technika

.....

csoportosan, fölött, repültek, a szőlőtáblák, a seregélyek

.....

párnáját, az anyuka, igazította, gondosan, meg, kislefia

.....

tetejét, a nagymama, dióval, hintette, a sütemény, meg

.....

Forrás: Dr. Hajdúné Csakajda Ildikó: Lépésenként kicsiknek, nagyoknak; Pedellus Tankönyvkiadó Kft. 2010, 43. oldal, 2. feladat

5.13 Nyelvi fejlesztés

helyesírási gyakorlatok (tulajdonnevek, földrajzi nevek, j és ly, egybe- és különírás, dátumok írása, fel-szólító mód, helyesírási alapelvek)

5.13.1 Példafeladat

Egészítsd ki a szöveget a hiányzó betűkkel és javítsd a hibákat!

Az egri vár hősei

Bornemissza Gerge__ egy levele__ hozo__ a törököktől. Ebből tu__a meg Dobó István, a vár védo__e, hogy két sereg ve__e körül a vára__. A magyar vitézek nem i__e__ek meg a fenyegetéstől. A törökök két hétig lö__ék a várat, mégsem tu__ák romba dönteni. Az egriek kéccer ro__anó bombát, tűzes kerekett készíte__ek. Ahmedék alaguta__ ástak a várhoz. A védők berobbantoták az alag__tat, az a__onyok forró szurkot öntötek az e__enségre. A törökök felsze__ék sátraikat és elkotró__ak. Késő__ cse__el elfoglalták Buda várát, így az ország három részre szaka__.

Kép forrása: Vannay Aladárné: Gondolkodj és írf!, Logopédia Kiadó, Budapest, 2006, 41. oldal

Írd be a szavakba a ly vagy j betűket! Párosítsd a megfelelő szómagyarázattal!

a) karabé_	f) para_	k) karé_	r) pikke_
b) bog_a	g) ricsa_	l) fo_osó	s) fahé_
c) moso_og	h) gá_a	m) bo_tár	t) vá_ú
d) mu_a	i) taré_	n) erké_	v) kasté_
e) dele_	j) bo_t	p) ha_sza	z) pó_a

1. Száját széthúzza örömeiben vagy jókedvében
2. Hangzavar
3. Balkon, kiugró épületrész
4. Kupola alakú farakás, de lehet szénából és szalmából is
5. A pásztor mellett segédkező legény
6. Zöldlevelű, főzeléknek használt növény
7. Rojtokból álló dísz, sapka végén is lehet
8. Épületekben levő hosszú, keskeny rész
9. Csecsemőt tartanak benne, a babakelengyéhez tartozik
10. Elkeseredett üldözés, kergetés
11. Állatok itatására alkalmas, fából készült tartály
12. Kenyérszelet
13. Régi fegyver, lovassági puska
14. Előkelő, fényűző lakóház
15. Mágnesesség, régies kifejezéssel
16. A hal testét borítja
17. A tyúkfélék fején levő vörös, húsos lebeny
18. Ostoba, esetlen
19. Barna színű, aromás fűszer
20. Rabszolgák által hajtott evezős hajó

a – ..., b – ..., c – ..., d – ..., e – ..., f – ..., g – ..., h – ..., i – ..., j – ...,
k – ..., l – ..., m – ..., n – ..., o – ..., p – ..., r – ..., s – ..., t – ..., v – ..., z – ...

Kép forrása: Vannay Aladárné: Gondolkodj és írd!, Logopédia Kiadó, Budapest, 2006, 43. oldal

A j egy hang, de két különböző betűvel jelölhetjük. Írásban sok fejtörést okoz. Pótold a hiányzó mássalhangzót és húzd alá a sorban a kakuktktojást!

bago_, seregé_, harká_, papagá_, karva_, sirá_, fogo_
gere_, zsámo_, tége_, pizsto_, kehe_, tuta_, tarso_, perse_
tekinté_, homá_, borzadá_, ricsa_, veszé_, ragá_, szeszé_
komo_, szila_, kevé_, seké_, széke_, cseké_, kristá_, ünnepé_

Forrás: Dr. Hajdúné Csakajda Ildikó: Lépésenként kicsiknek, nagyoknak; Pedellus Tankönyvkiadó Kft. 2010, 18. oldal

5.14 Általános tájékozottság

- Önismereti játékok
- Szókitaláló: 3-4 kulcsszó alapján nevek, fogalmak kitalálása
- Találd ki! játék

5.14.1 Példafeladat

- Mire és hogyan használható a bankkártya?
- Színházi etikett.
- Internet használata a tanuláshoz.
- Vonatjegy foglalása interneten.
- Közösségi oldalak szerepe.
- Találd ki, mire gondoltam! A kérdésekre igen/nem választ lehet csak adni.

5.15 Bizalomerősítő gyakorlatok

- Páros munka
- Érintéses játékok

5.15.1 Példafeladat

A fejlesztés során hatékony tanulási módszer a párban való munka. Egymást segítve jutnak eredményhez a tanulók.

Bizalomerősítő gyakorlatként javasolt a Kovács-módszer “lufi gyakorlata”, amely a mozgáskoordinációs- és kommunikációs problémával rendelkező diákok számára stresszoldó hatású lehet.

6. JÁTÉKOK, AMELYEKET A FOGLALKOZÁSOK SORÁN HASZNÁLHATUNK

- Dobble
- Tierbaby memory-Ravensburger
- Tabu
- Utolsó betű – Think Fun
- Story Cubes
- Tick Tack Bumm
- Képmontázs (saját készítésű)
- Alakzatok letakarása
- <https://www.youtube.com/watch?v=ucVV81uWkHE> – kisfilm
- Okos Doboz Digitális Feladatgyűjtemény
- LearningApps
- <https://worksheets.theteacherscorner.net/make-your-own/crossword/>-feladatkészítő
- Pecha Kucha-módszer
- <https://www.photocollage.com/> - képmontázskészítő program

Munkánk során a következő szakirodalmat használtuk fel:

- Dr. László Zsuzsa: Téri tájékozódás (Talált, süllyedt), Fimota fejlesztő füzetek 6. Ton Ton Kiadó, Budapest 2015
- Vannay Aladárné: Gondolkodj és írd!, Logopédia Kiadó, Budapest 2006
- Gósy Mária – Imre Angéla: Beszédpercepciós fejlesztő modulok, Nikol Kkt., Budapest, 2007
- Antalné Szabó Ágnes: Hogyan írd? Helyesírási gyakorlólapok középiskolásoknak, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Bacskó Márta – Balázs Nikolett – Kőrös Kata – Madocsai Kinga – Mohácsi Eszter – Sáfrán Réka: Szövegértés lépésről lépésre, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015
- A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015

- Róka Sándor: Logi-sztorik (ötperces fejtörők); Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft.
- Róka Sándor: Fejtörő logi-sztorik; Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft.
- Dr. Hajdúné Csakajda Ildikó: Lépésenként kicsiknek, nagyoknak; Pedellus Tankönyvkiadó Kft. 2010
- Oroszlány Péter: Tanulásmódszertan, AKG tankönyve 1991
- Bereznay István – Sz. Bálint Klára: Korzika, Panoráma Kiadó, 2003

Szigetiné Kóhalmi Zita
földrajz szakos tanár, fejlesztő pedagógus
BGSZC Keleti Károly
Közgazdasági Szakgimnáziuma

Orbánné Szalai Tünde
ügyvitel szakos tanár, nevelési mk-vezető
BGSZC Keleti Károly
Közgazdasági Szakgimnáziuma

A Word oktatása a játékosítás segítségével

1. A JÓ GYAKORLAT RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

Manapság a tanítás során egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk arra, hogy lehetővé tegyük a differenciálást, az egyéni tanulási utak kialakítását. Ezzel ösztönözve a diákokat arra, hogy nagyobb felelősséget vállaljanak a saját tanulásukért, tudatosabban tanuljanak, fel tudják mérni a megtett utat, a megszerzett tudást. Ennek egyik lehetséges módszere a gamifikáció. A kidolgozott értékelési módszer (nincs dolgozat, pontrendszer) segíti, hogy a diákok jobban felmérhessék éppen hol tartanak a tananyag elsajátításában, csökkenti a stresszt, megkönnyíti az alkalmazkodást a megváltozott követelményekhez, könnyebb átmenetet biztosít a középiskolába.

Az általam használt módszer bármely tananyagra, témára alkalmazható. Bárki ki tudja dolgozni, ha megfogalmazza a számára fontos alapelveket, kidolgozza az értékelés módszerét. A gamifikáció segítségével színesebbé tehetjük az iskolai munkát amellet, hogy növelhetjük a gyerekek önállóságát, munkamorálját. Ez a módszer egyaránt elősegíti a differenciálást, a tehetséggondozást és a felzárkóztatást, hisz a diákok jórészt önállóan dolgoznak, így több idő jut a lemaradókra, illetve a jól megválasztott feladatokkal a tehetségesebbeknek is elég kihívást nyújthatunk.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Régi törekvésem, hogy az órákon a diákok saját munkája kerüljön előtérbe, inkább ők dolgozzanak, mint én. Többféle módszert is kialakítottam ahhoz, hogy az informatikaórákon a lehetőségekhez képest mindenki a saját tempójában tudjon haladni. De ezek a projektek, feladatok, mindig csak egy-egy témakör kis részét ölelték fel, én viszont a teljes témakörre szerettem volna az önálló tanulás lehetőségét megadni a gyerekeknek. Három évvel ezelőtt olvastam először Prievára Tibor: A 21. századi tanár című könyvét. Az ott leírt módszereket alakítottam át az informatika tanításához, és dolgoztam ki a Word gamifikációját.

3. ADAPTÁLHATÓSÁGRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, TANÁCSOK

A szövegszerkesztés gamifikációs tanítása az informatika tantárgy keretein belül valósult meg. Ez a felosztás, és feladatmennyiség a nyelvi előkészítő osztályok számára készült, akiknek heti három informatika órájuk van, összesen 30 óra. Nagyon alkalmas a módszer a motiválásra, önálló munkavégzéshez szoktatásra.

4. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

Természetesen nem csak Prievára Tibor könyvéből tájékozódtam. Amikor eldöntöttem, hogy megcsinálom, jobban utánanéztem a gamifikáció elméletének és gyakorlatának.

Az elolvasott anyagok után néhány alapvető szempontot szűrtem le magamnak. A feladatok kialakításánál figyelembe kell venni:

- **Optimális terhelést:** a kihívások egyensúlyban legyenek a képességekkel
- **Ideális beszíntezést:** A végső Nagy Célt kisebb, hamarabb elérhető célokra kell osztani, s ezekre építeni a lehető legtöbb visszacsatolást, jutalmazó mechanizmust. Ezekből alakulnak ki a szintek.
- **Az ideális jutalomrendszer:** teljesítménnyel arányos, azonnali, pozitív visszajelzés

Az értékelési rendszer pedig három fő elemből tevődik össze:

- **Pontrendszer** – folyamatos, azonnali visszajelzés, fejlődés, gyűjtögetés
- **Szintek** – késleltetett, középtávú visszajelzés
- **Jelvények** – különleges események, speciális készségek visszaigazolása

Ezután láttam neki az alapelvek lefektetésének.

4.1 Alapelvek

1. Az elején felmérem a tudásukat a szövegszerkesztés témakörében, saját bevallás alapján: már tudom, tudni szeretném, nem is hallottam róla.
2. Szükség van egy célra, amit el kell érniük a végén. Ez a nagy dokumentum készítése, esszé hivatkozásokkal, tartalomjegyzékkel, ábrajegyzékkel. Már az anyagrész legelején megkapják ezt a feladatot.
3. Szintek vannak, a szintek teljesítéséért pontok járnak, minden szint végén jegyet kapnak az elért/elérhető pontok arányát tekintve. Illetve az anyagrész végén dupla jegyet kapnak az összteljesítményük százalékos arányában.
4. A szinteken kötelező és szabadon választható feladatok vannak. Csak akkor lehet szintet lépni, ha az adott szinten a kötelező feladatokat teljesítették.
5. A kész feladatokat a virtuális osztályterembe tölthetik fel addig, amíg az adott szint él. A feltöltött feladatokat azonnal lepontozom, hogy a diákok követni tudják, hol tartanak. Minden szintre adok időhátrát, előbb lehet szintet lépni, de ha letelik az idő, akkor a szint lezárul, és mindenképpen új szintre kell lépni. Ezután összesítem a munkájukat, és megkapják az adott szintre szóló érdemjegyet.
6. Plusz pontokat, vagy jelvényeket lehet szerezni otthoni „nyílt” feladatokra, mint pl. meghívó, hirdetés, önéletrajz stb.
7. Excel-táblán tartom nyilván az adatokat. A szintekre kapott jegyek az elérhető maximális pontszám adott százalékatól függnének. Úgy választottam meg a ponthatárokat, hogy ne legyen nagy különbség az egyes jegyek között, hogy kicsit több erőfeszítéssel lehessen javítani.
8. A szükséges elmélet a virtuális osztályteremben is megtalálható az iskolai hálózat mellett.

4.2 A témakör szintekre bontása

A szinteket színekkel is kódoltam. Miután szétszítottam a témakört szintekre, meghatároztam, hogy az egyes szintekre hány tanórát szánok. Erre két okból is szükség volt. Egyrészt úgy kellett meghatározni a szintek óraszámát, hogy a lassúbb tanulók is megfelelő számú (kötelező) feladatot tudjanak megcsinálni, vagyis legyen esélyük a jobb jegyre, másrészt figyelembe kell venni a tantervi előírásokat, hogy hány órát szánhatunk erre a témakörre. Ez a felosztás nyelvi előkészítő osztály számára készült, heti 3 informatikaóra, tanterv szerint 30 tanóra a szövegszerkesztés. Mivel nem írunk dolgozatot, így a teljes időt felhasználhattam, amit az anyagrész tanítására szántunk.

Alapszint Karakterformázás Bekezdésformázás Lista	4 tanóra	Ezen a szinten a gyerekeknek ismerniük kell a betűk tulajdonságainak beállításait, állítani a betűk közötti térközt. Tudniuk kell kezelni a bekezdések igazítását, a behúzásokat, a térközt és a sortávolságot. Képesnek kell lenniük felsorolássá/számozássá alakítani egy szöveget, speciális karaktereket beállítani felsorolásjelként.
Kezdő szint Tabulátorok	3 óra	Ismerniük és használniuk kell a különböző tabulátortípusokat.
Középfaladó szint Szegély és mintázat Kép beszúrása	6 tanóra	Tudjanak szegélyezni szavakat és bekezdéseket egyaránt, ezek hátterét is tudják árnyékolni. Ezen kívül tudjanak képet beszúrni a szövegbe, a helyes körbefuttatást megadni, a képet jól pozicionálni, a szöveg távolságát beállítani.
Haladó szint Táblázat Hasábok, töréspontok Élőfej-élőláb	5 tanóra	Tudjanak táblázatot beszúrni, a szövegben elhelyezni, méreteket beállítani, a táblázat szerkezetét kialakítani, szegélyezni, árnyékolni. Ismerjék a többhasábos szerkezetet, használják a különböző törésfajtaikat. Legyenek képesek a fejléc és a lábléc megfelelő beállítására.
Profi szint Egyenletszerkesztő Körlevél Összetett feladatok	7 tanóra	Ismerjék és használják az egyenletszerkesztő és a szimbólumok lehetőségeit. Tudjanak körlevelet, címkét, borítékot készíteni többféle adatforrásból. Legyenek képesek beállítani az oldal elrendezését.
Ultimate szint Nagy dokumentumok szerkesztése, stílusok	5 tanóra	Tudjanak több oldalból álló dokumentumot szerkeszteni. Ismerjék és használják a stílusok lehetőségeit, a különböző hivatkozásokat.

4.3 Az egyes szintek szerkezete

Ezután töltöttem meg tartalommal az egyes szinteket, meghatároztam a kötelező és a szabadon választható feladatokat, illetve a hozzájuk tartozó pontértékeket és a jegyek ponthatárait. Egy szint összes pontszáma a kötelező feladatok pontjainak összege, ezt tekintem 100%-nak az osztályozáskor. Úgy állítottam be a feladatok pontszámait, hogy jobban súlyoztam a kötelező feladatokat. A szabadon választható feladatokkal körülbelül ugyanannyi pontot lehet szerezni, mint a kötelezőkkel, de az időhatár miatt nem lesz lehetőségük az összeset teljesíteni, így jól kell kiválogatniuk, hogy melyik feladattal foglalkoznak. Az egy szintre szánt tanórák mennyisége úgy van meghatározva, hogy normál munkatempóval bőven meg lehet csinálni a kötelező feladatokat. Megfelelő munkamorállal könnyen lehet ötöst szerezni, de ehhez annyi feladatot kell megoldani, hogy az így megszerzett gyakorlat biztosítja is a jeles tudást.

4.4 Az otthoni feladatok

Az otthoni feladatok célja az, hogy ne egy előre megadott minta alapján alkossanak meg egy dokumentumot, hanem néhány egyszerű feltételnek megfelelően, szabadon készíthessék el a feladatukat. A szabad dokumentumtervezés sokkal nagyobb tudatosságot igényel, mint a mintakövetés, ezért az ilyen feladatoknál jobban elmélyülnek az újonnan megszerzett ismeretek.

4.5 Segédanyagok az önálló tanuláshoz

Bár az egyes szintek megnyílásakor az osztályban is elmondom a szükséges elméleti anyagot, megmutatom az aktuális trükköket, technikákat. De természetesen ez általában nem elég, szükség van egy otthonról elérhető tananyagra is. Ennek tökéletes hátteret ad a virtuális osztályterem, ide fel tudom tölteni a programleírást és a szinteknek megfelelő segédanyagokat, a feladatmegoldásról készült saját videókat, Sway-tananyagokat, illetve a Youtube-on található oktatóvideókat.

A virtuális osztályterembe feltöltött feladatok otthonról is elérhetők, a feladatok kitűzésével szabályozható az elérhetőségük, ezen kívül plusz gyakorlófeladatok is feltehetők. Ezzel együttesen segíthető a fejlődés, gyakorlás.

4.6 A megvalósítás technikai részletei

A diákjaimmal használunk egy virtuális osztálytermet (<https://www.neolms.com/>), ahova feltölthetik az órán elkészített feladatokat, így a pontozásnál nem kell keresgetnem, hogy éppen ki hol tart, mert a feltöltött dokumentumokból egyértelműen látszik. Az egyes feladatokat csak addig lehet feltölteni, amíg az adott szint él.

Hiányzás kezelése: **Én azt a megoldást választottam, hogy a** hiányzók a virtuális osztályteremből le-tölthetik és otthon megcsinálhatják az aktuális órai feladatokat.

Hogyan tartom nyilván ki hol tart, ki hány pontot szerzett? Minden diáknak van egy munkalapja, ahol ott van minden szint szerkezete, csak az elkészített feladatok pontszámai szerepelnek benne, a maximális pontszámok helyett automatikusan megvan az elért pontszám és a százalék is, abból pedig a jegy. A munkalapot megosztom velük, így mindenki nyomon követheti, hogy hol tart. Megosztás: vagy a virtuális osztályteremben linken keresztül, vagy személyenként történik. Illetve szükségét érzem egy összesített nyilvántartásnak is csoportonként, ahol azt tartom nyilván, hogy ki melyik szinten tart éppen, illetve milyen eredményeket ért el addig. Ez megoldható ugyanabban az Excel-munkafüzetben, az elért eredmények automatikusan számíthatók az egyes munkalapokból.

D18		fx						
	A	B	C	D	E	F	G	H
1	Névsor	Alapszint			Kezdő szint			
2		Összpont szám	Százalék	Jegy	Összpont szám	Százalék	Jegy	
3	tanuló 1	13	93%	5				
4	tanuló 2	10	71%	3				
5	tanuló 3	12	86%	5				
6	tanuló 4	11	79%	4				
7	tanuló 5	9	64%	2				
8	tanuló 6	14	100%	5				
9	tanuló 7	13	93%	5				
10	tanuló 8	9	64%	2				
11	tanuló 9	7	50%	1				
12	tanuló 10	14	100%	5				
13	tanuló 11	12	86%	5				
14	tanuló 12	13	93%	5				
15	tanuló 13	11	79%	4				
16	tanuló 14	11	79%	4				
17	tanuló 15	12	86%	5				
18								
19								
20	Alapszint	PONTHATÁROK						
21	Kezdőszint	80-100%	5					
22	Középhaladó	75-80%	4					
23	Haladó	70-75%	3					
24	Profi	60-70%	2					
25	Ultimate							
26								

Összesített nyilvántartás

Természetesen a tananyag jellegéből következik, hogy szükséges-e magas szintű IT felszereltség az órákon. Minden diáknak minimálisan egy internettel felszerelt számítógép szükséges, amin dolgozni tud, és be tudja adni a munkáit a megfelelő felületre.

4.7 Tanórak menete

A tanórak során a diákok önállóan dolgoznak. A velük megosztott folyamatábrából tájékozódhatnak, hogy éppen hol tartanak, milyen feladatok vannak még azon a szinten, vagy szintet léphetnek-e, illetve a pontozólapjukról látják, hogy az adott szinten már hány pontot gyűjtöttek össze, így meg tudják ítélni, hogy az órán milyen feladatot kell elvégezniük. Az órán mindenki a saját körülményeinek, választásának megfelelő feladattal foglalkozik. Mivel az egyes szinteket adott óraszám alatt kell teljesíteni, ezért a diákok között maximum egy-két szintnyi eltérés van, de az sem sokáig. A tanóra során, ha problémájuk akad, tőlem és egymástól is kérhetnek segítséget, így az órákon igazi műhelymunka folyik, mindenki érdekelt abban, hogy minél több jó feladatot oldjon meg. Ennek a módszernek egyik nem várt hatása volt, hogy sokszor már szünetben is bejöttek a diákok, és a feladataikat csinálták.

Az órák lefolyása nagyon gördülékennyé vált, miután a diákok átlátták a rendszert. Ehhez kellett néhány óra, de utána már tudták használni a folyamatábrát, jól meg tudták ítélni az egyes feladatok nehézségét, hasznát. Egyre nagyobb önállósággal dolgoztak.

4.8 Tanulói értékelés, vélemények

4.8.1 A gamifikációs órák értékelése

A gamifikációs anyagrész végén két kérdőívet tölttettem ki a diákokkal, az egyik az órák szervezésére, tananyagára, az értékelésre vonatkozott, a másikkal a saját fejlődésük megítélésére kérdeztem rá. Az elvárások megfogalmazását, és az eredmények közzétételét, érthetőségét pozitívan ítélték meg a diákok, ezzel kapcsolatban nem emeltek kifogást (átlagosan 8,4 pontot adtak a követelményekre és 8,6 pontot az értékelésre egy 10-es skálán). Összességében jónak ítélték a módszert (6,9 pontot adtak rá átlagosan).

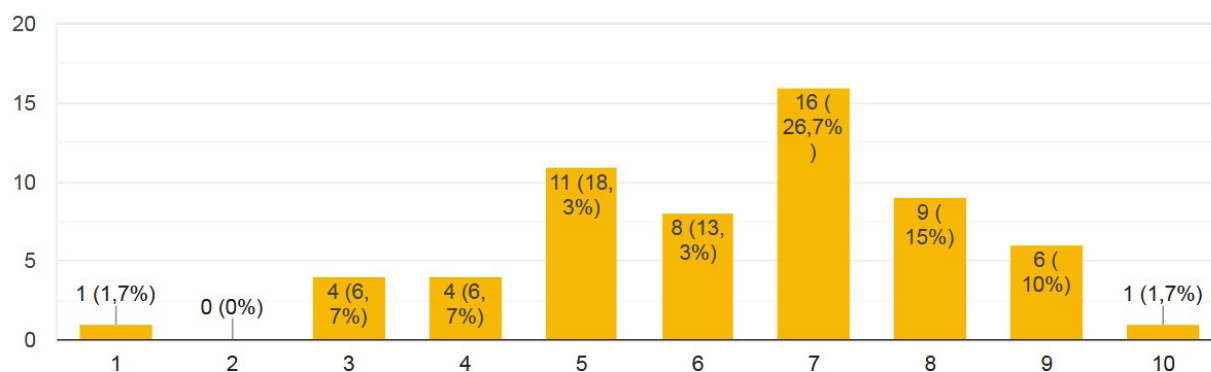
Teljesíthetőnek tartod-e az egyes szinteket?

Mennyire találtad nehéznek a feladatokat az egyes szinteken belül?

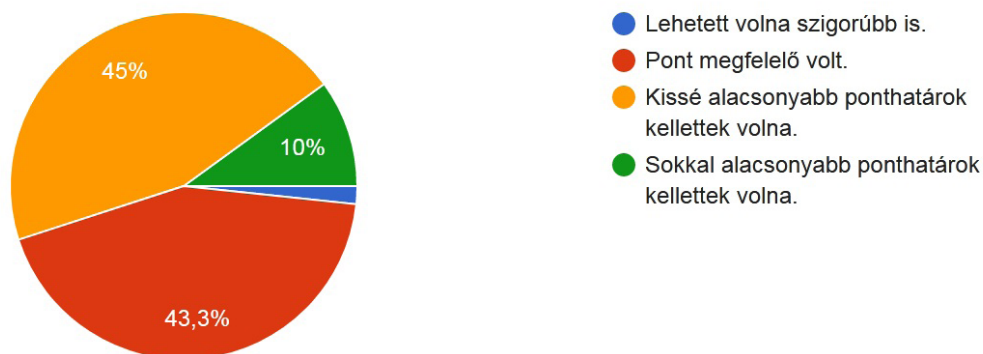
60 válasz

Az értékeléssel is elégedettek voltak a diákok, de természetesen amikor rákérdeztem, alacsonyabb pontszámokat javasoltak. Néhányan szigorúnak tartották a pontozást, és hiányolták a hibák megbeszélését, bár erre volt lehetőségük egyenként az órákon, mégsem éltek vele.

Mi a véleményed a jegyek ponthatáraitól?

60 válasz

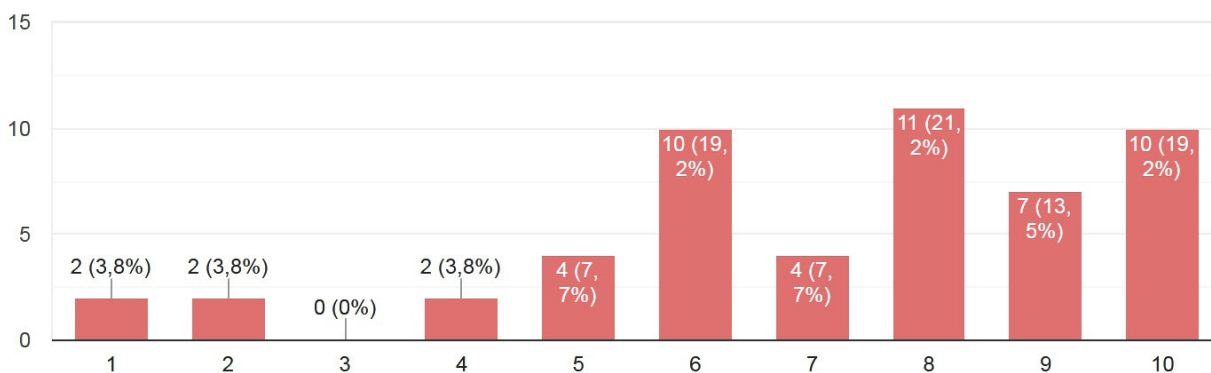

4.8.2 Tanulói önértékelés

A tanulói önértékelés során rákérdeztem, hogy saját megítélésük szerint milyen szinten voltak a Word kezelésében a témakör előtt és után. Míg az előzetes tudásuk értékelésekor már a könnyebb anyagrészeknél felbukkantak olyan válaszok, hogy „fogalmam sem volt róla”, vagy „láttam már ilyen, de nem tudtam használni”, és a „magamtól is jól tudtam használni” kijelentések száma viszonylag kevés volt, addig a témakör befejeztével csak elvétve fordultak elő negatív értékelések a saját tudásukat illetően, és nagyon megnőtt azoknak a száma, akik magabiztosan tudják használni a felsorolt funkciókat. Így általában a saját fejlődésüket is jónak ítélték mind a Word használatában, mind az önálló tanulásban.

Mennyit fejlődött az önálló tanulási képességed?

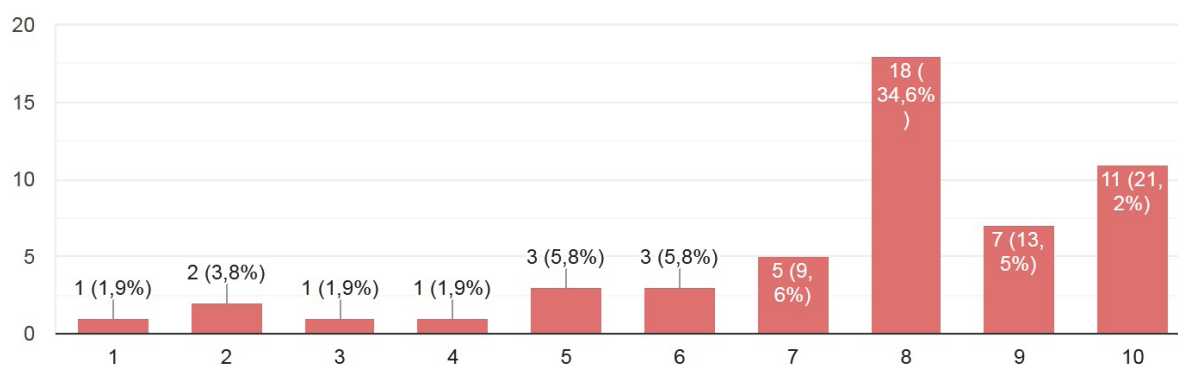
52 válasz

Mennyit fejlődött az önálló feladatmegoldási képességed?

52 válasz

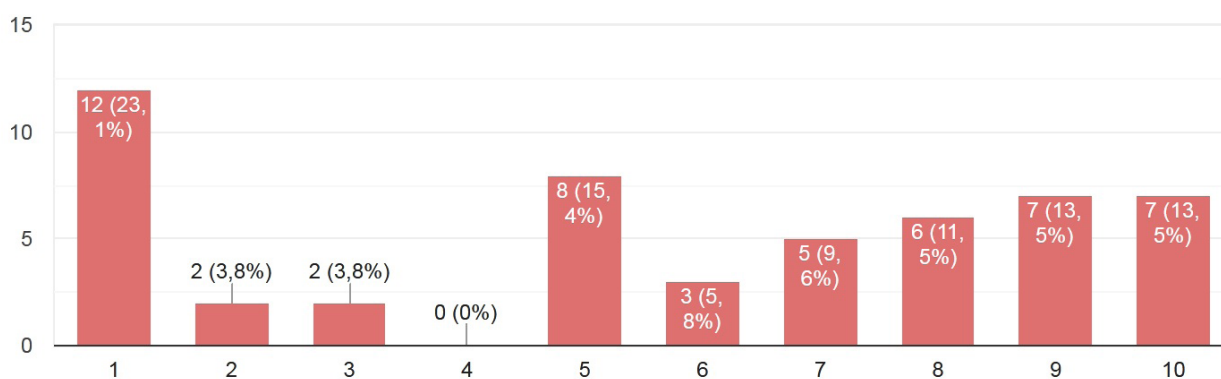

A gyerekek nagy többsége szívesebben tanulna ilyen formában, mint a hagyományos módszerekkel.

Melyik tanulási formát tartod megfelelőbbnek saját magad számára?

52 válasz

Ahol az 1-es a „Tanár által vezetett tanulás (példákkal, számonkéréssel)”-t jelentette, míg a 10-es a „Önálló tanulás, a tanár inkább segítőként szerepel”-t.

Játék vagy kemény munka? Szórakozás vagy taposómalom a fejlődésért...

1. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

„Amióta tudatosan tanul az ember, azóta törekszik arra, hogy minél könnyebbé, gyorsabbá és eredményesebbé tegye tanulását. A módszeresség éppen erre való. Vajon lehetne-e találni olyan kiváló módszereket, melyek teljesen megszabadítanak minden erőfeszítéstől, megszüntetik a tanulás munkajellegét?”¹³

Egy olyan klasszikus, sokak által kedvelt játék átalakítása történt meg az évek során, mely nyugodt, elmélyült, flow-élményt nyújtó szórakozással azonosítható. Életkortól függetlenül, bármilyen témában alkalmazható. A szakmai ismeretek fejlesztésén túl akár történelmi vagy irodalmi személyek életútjának a megismertetésén át, az idegen nyelven történő képleírások gyakoroltatásáig ajánlom a kipróbálását.

2. SZEMÉLYES ÉLMÉNY RÖVID ISMERTETÉSE

Sajnos bármennyire szeretnénk is, olyan módszert még senkinek sem sikerült megálmodnia, mely csupa élvezet, tehermentes, energiatakarékos, ráadásul a szorongás mint vizsgaeredmény-rontó mumus még a gondolatainkban sem jelenik meg.

A tanulás idő- és energiaigényes, ráadásul sokféle kompetenciának és készségnek az egyidejű és komplex használatát kívánja meg a diákoktól.

Mivel mindannyian különbözőek vagyunk, és ahogy fentebb is írtam, „csodaszer” sem létezik, éppen ezért módszertárunknak olyan változatosnak kell lennie, mint egy családi receptkönyvnek. Csak a megfelelő receptet kell a megfelelő helyen és időben az adott diáknak, illetve tanulócsoportnak kiválasztani.

Pályafutásom során azt vettem észre, hogy már nemcsak a felnőtt, keresőkorú lakosság, hanem sok esetben az iskoláskorúak is kezdenek **elidegenedni** a formális és az informális oktatástól egyaránt, bármennyire próbáljuk őket tanulásra, fejlődésre motiválni. Emellé meg kell még említeni a **csapatmunkát**, az **empátiát**, a **felelősségvállalást** és a **kreativitást** is, melyek a munkahelyi képességek ranglistáján magas pozíciót foglalnak el; sokan mégsem tudnak majd az elvárásoknak megfelelni. Éppen azért, mert nem játszanak.

Tehát a tananyag-centrikusság, az újfajta elvárások, a magába fordulás (vagy az ellentéte, a túlzott excentrikusság) következtében nem is csoda, hogy a tanulók egyszerűen feladják. Az óvodából érkező, tudásra szomjazó, lelkes gyereksereg fásulttá, érdektelenné, motiválatlanná válhat néhány év alatt.

És lemorzsolódik...

El kell ismernem, hogy a **digitalizáció betörése** az intézményesített oktatásba nagyon pozitív fejlemény volt. A saját, szeretett eszköz használata oldja a szorongást, megnyugtatja a tanulókat. Mindezek mellett bármit megmutathatunk a diákoknak (távoli úti célok, luxus szállodák, Michelin-csillagos menüsor stb.), amit sokszor élőben nem láthatnának.

¹³ Dr. Zrinszky László: *Tájékozódás, tanulás, tudás*, Mesterek Mesterei sorozat, Urbis Könyvkiadó, Budapest, 2007, 191. o

De! Mivel mégiscsak gyerekekről van szó, éppen ezért a **klasszikus fejlesztő játékokat** nem lenne szabad elfelejtenünk, mikor tanítjuk és neveljük őket. Hiszen egy részüknek éppen ez a fajta tevékenység hiányzik. A családi összejövetelekre emlékeztető foglalkozás lesz az, mely igazán *jó helyé*, szerethetővé teszi az adott osztályt vagy iskolát. A hagyományos társasjátékok megfelelő **tantárgyi adaptációja**, majd alkalmazása segítségével – úgy gondolom – diákjaink nagy valószínűséggel küzdeni fognak a bennmaradásért és a jobb jegyekért.

3. A JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSA

A jó gyakorlat, melyet a következőkben bemutatok majd, bizonyosan sokaknak lesz ismerős. Egy sokak által igen kedvelt társasjáték turisztikai változatát készítettem el és bővítettem ki az évek folyamán. Ez a **Vonzerő Puzzle**. A játék eddig nagy lelkesedést váltott ki mind tinikből, mind felnőttekből.

Maga a feladat valóban egy kirakós, illetve kirakós gyűjtemény, amelyet számozott borítékokban kapnak meg a tanulók. A kép kirakásához és felismeréséhez az időkorlátot rugalmasan kell megállapítani kortól és nehézségtől függően. Általában egy A4-es kép kirakásához 10-15 perc elég szokott lenni művészettörténi korszakok és épületek esetén. A csapatok kialakításához a <http://teamup.aalto.fi> rendszert használom. A program elvégzi a diákok beosztását a csoportokba, és ami nagyon fontos, hogy a sorsolás véletlenszerűnek tűnik ugyan az órán, mégis be lehet állítani a tanóra előtt, kik azok, akiket nem szeretnénk, hogy egy csoportban dolgozzanak.

A feladat elvégzésének a jelzése kézfeltartással történik. Ilyenkor a diákok különböző mintájú, színes post-it note-okat kapnak. Akik tehát az első sorszámot kapják, a végső feladategységet fogják először kezdeni. Így a viták, a húzódozás könnyen elkerülhető.

Minden csoportnak a képen látható épület/személy/tárgy stb. felismerése után 5 perc jár, hogy információt gyűjtsön róla. A diákok ilyenkor mindent használhatnak, tehát a jegyzeteiket, a tankönyvüket illetve az internetet. A kész műnek koherensnek és összefüggőnek kell lennie, illetve a legfontosabb információkat is tartalmaznia kell. Ehhez természetesen adnunk kell nekik némi segítséget egy információvázlat formájában, mely a legfontosabb szempontokat tartalmazza. Ezt minden alkalommal kinyomtatott formában meg is kapják. Amikor mindenki elkészült a produktummal, kezdődhet a minden tanuló számára igen félelmetes, és igen sok szorongást okozó nyilvános beszéd, illetve a képekhez kapcsolódó kérdésekre való válaszadás.

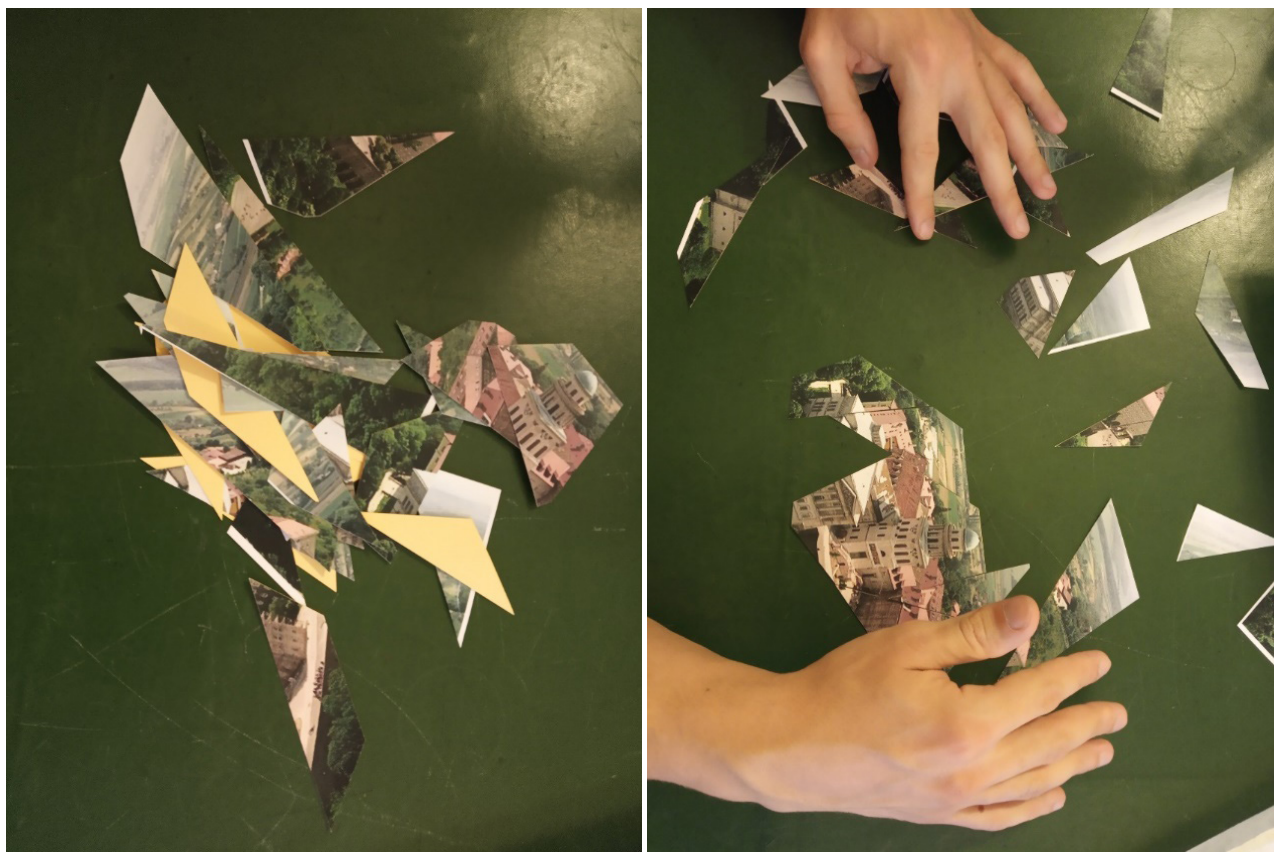
A feladat **tanári és tanulói értékeléssel** zárul. Az értékelési szempontokat, illetve a hozzájuk tartozó pontszámokat szintén megkapják a tanulók az információvázlattal együtt. Fontos, hogy ilyenkor ne csak egymást értékeljék a tanulók, hanem a saját csapatuk teljesítményét is, így önmaguknak is adnak pontot.

A feladat, azaz a puzzle kirakása, a látott kép felismerése, arról információ megkeresése a **világhálón**, majd ezeknek az ismereteknek a megtanítása vagy felidézése a társaikkal a következő készségeket és képességeket célzottan fejleszti játékos módon:

- alapkészségek és kulcskompetenciák (például: kommunikáció, olvasás és lényegkiemelés, digitális írástudás, kezdeményezőkézség, kulturális tudatosság és kifejezőkézség),
- logikus gondolkodás és kreativitás,
- finommotorikus képességek,
- szakmai alapismeretek és tantárgyközi csomópontok felismerése,
- csapatmunka és felelősségvállalás,
- valamint egymás tanítása, ezáltal önreflexió és önértékelés.

Úgy gondolom, hogy a módszer nagyon jól **adaptálható** mind szakmai, mind közismereti tantárgyak esetében. Például:

- költők, írók képei jelennek meg a kirakón, majd verselemzés vagy életrajz bemutatása történik adott szempontok alapján,
- történelmi személyek felismerése, és a hozzájuk köthető cselekedetek bemutatása,
- idegen nyelv esetén a képleírások gyakoroltatása válik játékosíthatóvá,
- de osztályfőnöki órákon a különböző, aktuális témák feldolgozása (környezetvédelem, család-alapítás stb.) is feldolgozhatóvá válik eltérő szemszögekből.

*Tóth Enikő Ilona
szakmai tanár, munkaközösség-vezető
BGSZC Széchenyi István Kereskedelmi Szakgimnáziuma*

Szakmai tapasztalat megosztása - Korai iskolaelhagyás csökkentésének iskolai szintű menedzselése

1. RÖVID FELVEZETŐ

A szakképzés folyamatosan változó világában kiemelten fontos a korai iskolaelhagyás csökkentésének menedzselése, melyet nem lehet kiragadni abból a gazdasági és társadalmi kontextusból, amely szintén átalakulásokon megy át. A változás menedzselése felelősség és lehetőség is egyszerre.

2. A SZAKMAI TAPASZTALAT KIFEJTÉSE

Az iskolarendszert és benne a szakképzés rendszerét felületesen ismerők számára újnak tűnhet a feladat, hogy a korai iskolaelhagyók arányát minimalizálni kell. Egy jól működő iskolában – amilyenek a Károlyit is gondolom – a feladat nem új, sőt jogszabályi környezettől független, alapvető pedagógusi, illetve vezetői attitűd. A tennivaló tehát nem új, viszont az utóbbi évtizedek gazdasági, technológiai és társadalmi változásai egészen új megvilágításba, mondhatni reflektorfénybe állították a kérdést. A korai iskolaelhagyás csökkentése olyan feladat, amely tulajdonképpen az oktatás minden szereplője számára evidens kellene, hogy legyen. Fontos a tanulónak, hogy ha elkezdte, sikeresen fejezze is be tanulmányait, és mindeközben lehetőleg ne kudarcként élje meg az iskolában töltött hétköznapiakat. Fontos a pedagógusnak, hiszen sikerélményt ad. Fontos az iskolának és fenntartójának, hiszen releváns indikátort teljesít. Fontos az államnak, hiszen az oktatásra szánt forrásokat akkor használja fel racionálisan, ha a bemeneti és a kimeneti létszám nem tér el radikálisan egymástól. Ha ilyen fontos a téma, miért nem működött rendesen? – merül fel a kérdés jogosan. A válasz tulajdonképpen egyszerű: a korai iskolaelhagyás hátterében számos esetben a tanulási kudarcok mellett egyéni és családi nehézségek állnak, melyeket nagyon nehéz időben feltérképezni és kellőképpen kezelni. Iskolavezetőként úgy gondolom, kulcsfontosságú, hogy releváns adatok álljanak rendelkezésre a tanulók helyzetéről. Ezek forrása korábban leginkább az osztályfőnök rátermettsége és a tanulók által közölt információk voltak, melyek nem mindig bizonyultak megbízhatónak, mivel jelentős részben függtek a diákok személyiségétől. Az utóbbi időszakban számos objektív forrás is segíti az iskola munkáját. Ilyenek az Oktatási Hivatal által működtetett korai iskolaelhagyás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer modul, az országos kompetenciamérések háttérelmései, illetve a Budapesti Gazdasági Szakképzési Centrum saját bemeneti mérései. Mindezek mellett az E-Kréta iskolaadminisztrációs rendszer 2018/2019-es tanévben bevezetett ESL modulja képes nagy segítséget adni a prevenció munkában. Utóbbi fejlesztés meglehetősen plasztikusan, kellő vizualitás mellett próbálja mérhetővé tenni a nehezen mérhető. Több esetben tapasztaltuk, amikor osztályok helyzetét elemeztük, hogy az E-Krétába felvitt adatok ilyenén csoportosítása valóban tud olyan prognózist mutatni, ami hasznos lehet. Nyilván nem csodagyógyszerről van szó, és a pedagógus kollégák az esetek többségében érzékelik a problémát mindenféle háttérszámítás nélkül is, mégis az a néhány eset, amikor segít, nagymértékben csökkentheti a korai iskolaelhagyást.

A sikeres menedzselés kulcsa a kellő helyzetismeret. Iskolánk esetében a fenti elemzések, illetve „A szakképzési intézményrendszer átfogó fejlesztése a BGSZC tagintézményeiben” elnevezésű, 2018-ban megkezdett VEKOP-projekt a finomhangolás, illetve egy újfajta gondolkodásmód elterjesztése szempontjából volt hasznos.

A BGSZC Károlyi Mihály Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Szakgimnáziuma lemorzsolódási adatai már a kiinduláskor is jónak voltak mondhatók: a 2017/2018-as tanévben az iskolai lemorzsolódás aránya 2,06 % volt, a 2018/2019-es tanév II. félévében a nappali tanulói létszám (5-12. évfolyamon 520 fő) mindösszesen 0,4 %-a volt veszélyeztetett lemorzsolódásban az OH adatai alapján. A 2019/2020-as tanévben a belépő tanulók esetében Centrumszinten mindhárom vizsgált területen az átlag felett teljesítettek tanulóink (szövegértés területen: BGSZC átlag: 62 %, Károlyi átlag: 69 %; matematika területen: BGSZC átlag: 24 %, Károlyi átlag: 33 %; angol nyelv területen: BGSZC átlag: 43 %, Károlyi átlag: 58 %). Nyilván minden intézményben más a helyzet, még ha hasonló tanulmányi eredményeket is produkál két iskola, nincs két egyforma társadalmi háttér és hozzáadott pedagógiai érték a teljesítmények mögött. Vezetői szempontból a következő feladat az érzékenyítés volt a kollégák körében. Jelen esetben a BGSZC intézményeiben zajló VEKOP-projekt és a hozzá kapcsolódó tevékenységek (továbbképzések, fejlesztő foglalkozások) alkalmat adtak arra, hogy a nevelőtestület tagjai jobban magukénak érezzék a korai iskolaelhagyás kérdésének fontosságát. Kulcsszerepben ugyanis az a pedagógus van, aki képes kilépni a szakmai komfortzónájából és az adott szakmai tudásához mérten innovációkat alkalmazni munkájában, hogy egyben maradjon az a közösség, amelyben dolgozik. Szerencsés, ha a testületen belül vannak kezdetben maguktól is lelkes és a kérdés iránt elkötelezett kollégák (biztos, hogy vannak, maximum kihívás megtalálni őket). Iskolánkban mindösszesen egy fejlesztő csoport indult a projekt keretében, ugyanis a lemorzsolódási indikátora a bemeneti időszakban sem volt magas a Károlyinak. Ez látszólag kellemes vezetői helyzet, ugyanakkor fontos feladat megértetni mindenkivel, hogy egy anomias tüneteket produkáló társadalomban nem vagyunk különálló szigetek, hiszen „Ahol az egész gyengélkedik, lehetetlen, hogy a rész egészséges legyen.” (Platón). Az a tény, hogy jobb a lemorzsolódási statisztikája az iskolának, nem indok arra, hogy minden maradjon a régiiben, hiszen egyetlen tanuló elvesztése is kudarc.

A gondos előkészítés után pozitív folyamatokat indukált a projekt az iskolában. Önmagában már a tanulók kiválasztásának folyamata is ráirányította a figyelmet a potenciálisan szóba jöhető tanulókra, akik ezáltal – még ha nem is kerültek be a projektbe – nagyobb figyelemnek örvendhettek. Szintén hasznosnak bizonyultak a pedagógus továbbképzések és tudásmegosztások, melyek változatosabbá teszik a szakmai eszköztárat. Nyitottabbá tette az iskolát, hogy a projektben pszichológus kolléga is tart fejlesztő foglalkozásokat. Fontosnak tartottuk, hogy az alapkészségeket fejlesztő iskolai csoportba több osztályból is kerüljenek tanulók, így a projekt híre és disszeminációja szélesebb körű lehet. Az sem mindegy, hogy milyen fizikális környezetben fejlesztjük a tanulókat. Folyamatosan próbáljuk alkalmassá tenni a tantermeinket az innovatív oktatásra. Meg kell jegyezni, hogy ez csak részben finanszírozási kérdés, nagyrészt a szemléletmódon múlik.

Összességében azt gondolom, intézményvezetői szempontból ma már óriási hiba lenne pusztán kipipálandó feladatnak, újabb kitöltendő adatszolgáltatásnak tekinteni a korai iskolaelhagyás kérdését, hiszen amennyiben nem nézünk szembe őszintén a jelen kor kihívásaival, akkor az iskola nem lehet sikeres.

Balogh Ervin

igazgató

BGSZC Károlyi Mihály Két Tanítási Nyelvű

Közgazdasági Szakgimnáziuma

Szakmai tapasztalat a VEKOP-8.6.3-16-projekt megvalósítása során a BGSZC Pestszentlőrinci Közgazdasági és Informatikai Szakgimnáziumában

1. CÉLUNK

Szakképző intézményünk kulcskompetencia-fejlesztő kapacitásainak megerősítése, az alapkészségek fejlesztésére alkalmas eszközrendszer fejlesztése, összességében a tanulók iskolai teljesítményének növelése:

- formálódjon érdeklődése, legyen kész a tevékenységre, majd a munkára,
- önértékelése legyen reális, erősödjön bizalma, önbecsülése, autonómiája, toleranciája,
- képes legyen elfogadni önmagát és másokat hibáikkal együtt, legyenek kreatív eszközei problémás élethelyzetek alakítására,
- mutasson érdeklődést feladatai iránt, képes legyen tanári utasításokat elfogadni és végrehajtani,
- fejlődjön kommunikációja, szókinccse,
- legyen elfogadható magatartása, megjelenése, viselkedése, kellő önuralma, önfegyelme,
- rendelkezzen megfelelő ismeretszerzési és feldolgozási képességekkel,
- legyen képes önmaga és mások reális értékelésére, legyen megfelelő önismerete,
- tudjon önállóan tanulni, rendelkezzen az önálló munkához való képességekkel,
- tudjon együttműködni közösségével, csoportosan dolgozni, segítséget kérni és adni, javaslatokat megfogalmazni, felelősséget vállalni önmagáért és másokért,
- tudjon konfliktushelyzetben megfelelően dönteni, kompromisszumot kötni,
- váljon alkalmassá kitartó, önálló munkavégzésre, feladatmegoldásra, döntésre.

A fenti célok érdekében iskolánk pedagógusai célzottan fejlesztő foglalkozások keretében segítik tanulóinkat a tanulmányaik sikeres teljesítésében.

A tanulók igényelték a felzárkóztató foglalkozásokat, mert ilyenkor lehetőség adódik személyesebb, kötetlenebb hangvételű foglalkozásokra, egyéni ütemű haladásra. Nagy segítség hosszabb idejű hiányzás esetén a tananyag pótlására is.

Előtérbe helyezhető az egyéni haladási ütem és a képesség is. Megfelelő motivációval jól lehet pótolni a hiányzások miatti elmaradásokat. Egyaránt figyelünk mindenre, hogy saját képességeihez mértén folyamatosan fejlődést érhessen el. Az egyéni bánásmód elvének érvényesítését lehetővé teszi a létszám.

Alkalmazzuk a pozitív odafigyelés elvét. Lehetőség szerint egyénre szabott feladatokat adunk. Motiváljuk őket, sokszor dicsérünk.

A fejlesztő foglalkozások tanórákon és tanórákon kívül valósultak meg a 2018/19. és a 2019/2020. tanévben.

2. ESZKÖZEINK

Dramajátékok, csoportos, kommunikációs játékok, probléma orientált egyéni vagy csoportos konzultáció.

Szituációs játék formájában az egyoldalú, illetve kétoldalú kommunikáció megkülönböztetése. Előre meghatározott feladathelyzetekben bemutatni, gyakoroltatni a verbális, a nonverbális, a paraverbális kommunikáció kísérő elemeit.

Társas kapcsolatok fejlesztése:

Természetes élethelyzetek (ismerkedés, bemutatkozás, köszönés stb.) gyakorlati formában történő modellezése. Kapcsolatteremtési és megtartási játékok alkalmazása célfeladatokkal, pozitív és negatív (opponálás, destruktivitás) irányban egyaránt.

Számos tanórán kívüli szabadidős és kulturális programot bonyolítottunk le, melyek által biztosítottuk a tanulóinknak – különösen a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak – a szabadidő hasznos és tartalmas eltöltését (sportnap, egészségnap, iskolán kívüli programok, kreatív társasjátékok).

Matematikai készségek fejlesztése terén célunk a megismerő képességek és szokások alakítása, fejlesztése, alapvető matematikai ismeretek, készségek kimunkálása, a matematikatanulás iránti pozitív attitűd kialakítása.

Feladatunk a tapasztalatból kiinduló tanulás megszervezése, az induktív módszerek alkalmazása, az egyre tudatosabb megfigyelésre nevelés, az észrevételek érthető, kulturált közlésének kialakítása, a kérdésre való ránevelés.

Gazdag valóság tartalmú számfogalom kiépítése mellett (a természetes számok körében legalább ezres számkörben), a tízes számrendszer megértetése, biztonságosan alkalmazható műveletfogalmak kimunkálása, elfogadhatóan működő számolási készség kialakítása, térbeli tájékozottság fejlesztése, geometriai ismeretek alapozása, helyes szemlélet kialakítása a valóságról, kapcsolatokról, összefüggésekről és a valóság nem-determinisztikus tulajdonságairól az alapvető fejlesztési követelményekhez tartozik.

A gondolkodás fejlesztésében az egyszerű konkrét helyzetekhez, tevékenységekhez kötött gondolkodás kialakítása és tudatos fejlesztése vezethet a logikus, problémamegoldó gondolkodás kialakulásához.

Az érzékelés finomításának, a figyelem összpontosításának, tartósságának, tudatosodásának fejlesztése, a tapasztalatszerzés egyre önállóbb megtervezésének és végrehajtásának fejlesztése, az igazság megítélése iránti igény, az ellenőrzés (önellenőrzés) iránti igény kialakítása és fejlesztése szintén alapvetően fontos feladat.

Szövegértés – szövegalkotás – kommunikáció fejlesztése terén lényeges elem a fejlesztő programban annak tudatosítása, hogy a beszéd- és íráskultúra a társas és társadalmi megértést szolgálja. A másik ember megértését és az önkifejezést elősegítő kommunikáció a ma emberének elengedhetetlen szükséglete. A fejlesztés hangsúlyt fektet a tanulók kommunikációs kompetenciájának fejlesztésére, azaz a sikeres kommunikáció feltételeinek megismertetésére, elemző-értékelő készségük, képességük, kommunikációs kultúrájuk, normaismeretük fejlesztésére, a társadalmi és a beszédbeli normáknak megfelelő vitatkozás vitakultúra elsajátítására.

Emellett a nyelvi fejlesztésbe külön modulként épül be a tömegkommunikáció, amelynek célja a tudatosabb médiahasználat elősegítése. Ezen belül lényegesnek tartjuk az egyes médiumok sajátosságainak, a leggyakrabban előforduló műfajcsoportok (közlő, befolyásoló, kapcsolatapoló, kulturális) jellemzőinek megismertetését, és néhány jellemző műfajnak megfelelő szövegalkotás tanítását. Fontosnak tartjuk továbbá az ésszerű médiahasználat szokásainak kialakítását, fejlesztését.

Szókincsfejlesztő gyakorlatok, a használt szóállomány terjedelmének kitérítése, tartalmának pontosítása, játékos mondatátalakítások.

A társadalmi érintkezési formák hétköznapi szintjén megjelenő kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó nyelvi formák gyakoroltatása.

A hétköznapi kultúra színtereinek, a tömegkommunikáció megfelelő nyelvi sajátosságainak (a hatáskelés és befolyásolás eszközeinek) bemutatása és rendszerezése.

A társadalmi érintkezés normáihoz való alkalmazkodás igényének és képességének kialakítása, amely szervesen összekapcsolódhat az etnikai neveléssel. A kétkultúrájú tanulóknál e sajátos helyzet értékeinek felmutatásával, a nyelvi párhuzamok tanításával a tudás iránti igény felkeltése.

Digitális kompetencia fejlesztése során a jogi, etikai szabályok, internet, elektronikus kommunikáció, információátvitel-kezelés ismeretei, szabályok felismerése, gyakoroltatása, információk létrehozása, bemutatása, értelmezése, információkeresés, -gyűjtés, -feldolgozás, a kritikus gondolkodás, kreativitás, motiváció, pozitív viszonyulás, biztonságos használat és a személyes szféra tiszteletben tartása volt a gyakorlatok témája.

A tanulók hamar megértették céljainkat, s örömmel vettek részt a munkában. Az egyéni kérdések kezdetben nehezen indultak, de a pozitív tanári hozzáállás feloldotta a kezdeti visszavonulást.

A kis csoportos foglalkozások jó hangulatban teltek.

A szaktanári együttműködés is megvalósult. A kollégák örömmel vették a fejlesztést, tanácsokat, ötleteket adtak. A tanuló egyéni gondolkodási ritmusát és érzelmi készenlétét figyelembe vevő differenciált tevékenységi formák alkalmazása a program megvalósításának elengedhetetlen feltétele volt.

Összességében hasznos, eredményes volt a program. Minden tanuló eredménye, motiváltsága pozitív irányban változott.

Csikós Mária

igazgató

BGSZC Pestszentlőrinci Közgazdasági és

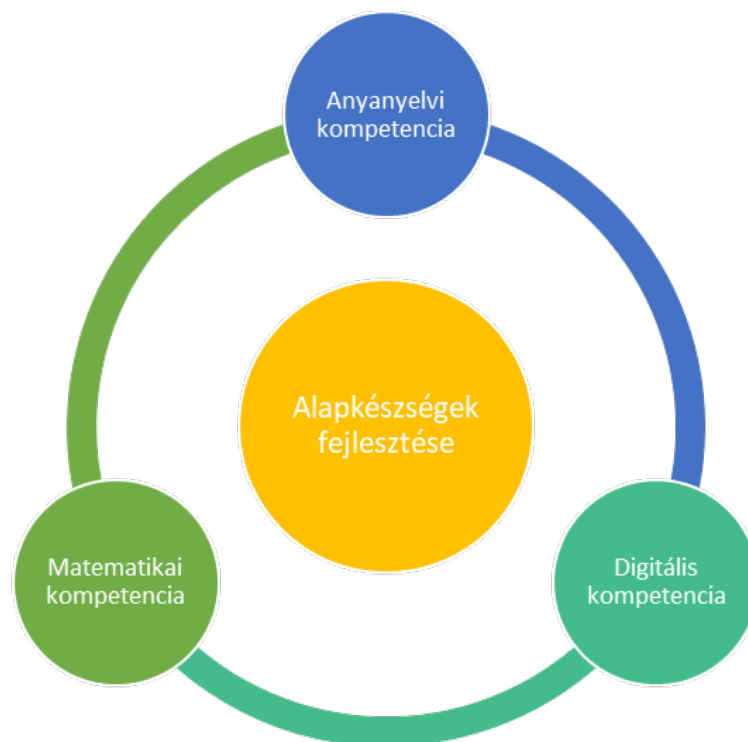
Informatikai Szakgimnáziuma

Szakmai beszámoló - alapkészségek fejlesztése

Intézményünkben 2019 januárjában kezdődtek el a 9-10-es szakgimnáziumi tanulók számára a fejlesztő foglalkozások. Ezek a foglalkozások 7 fős kis csoportokban valósultak meg.

A NAT által meghatározott fejlesztendő kompetenciák:

- Hatékony, önálló tanulás
- **Anyanyelvi kommunikáció**
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Esztétikai-művészeti tudatosság, kifejezőkészség
- Természettudományos kompetencia
- **Digitális kompetencia**
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia
- **Matematikai kompetencia**

A fejlesztő foglalkozásokra is ezen kompetenciák közül lettek kiválasztva a legalapvetőbbek. Ezek az anyanyelvi kompetencia, a digitális kompetencia és a matematikai kompetencia.

„Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás szóban és írásban), valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az oktatásban és képzésben, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a családi és a társas életben, a munkában és a szabadidős tevékenységekben, a társas valóság formálásában.” (NAT 2012:10652).

Az alapvető kompetenciák közé tartozik a digitális kompetencia is. A digitális készségekkel nem rendelkező csoportok számára a digitális alapkészség fejlesztése az egyik fontos munkaerőpiaci tényező.

A munkaerőpiaci igények felé terelést már ebben a korosztályban érdemes elkezdni, és erre alkalmas teret biztosít a kis csoportos fejlesztőfoglalkozás.

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel a tanulót a mindennapok problémáinak megoldására is. A matematikai kompetencia fejlesztésének stratégiája direkt fejlesztés, amelynek keretében készségeket, képességeket fejlesztünk. Tanulóink matematikai foglalkozásain a logikus gondolkodás fejlesztése az egyik fő cél.

Természetesen a kompetenciák összefüggnek, hiszen a logikus gondolkodás egyik előfeltétele az értő olvasás, a szövegfeldolgozás, amely az anyanyelvi kompetenciaterület, és sok esetben ezt digitális környezetbe helyezik. Ezen kompetenciák összehangolására a tanórákon nem nyílik lehetőség, ellenben a kis csoportos fejlesztő órákon igen.

Iskolánk a 2018/2019. tanév második félévében kezdte el a 30 órás időkeretet magába foglaló fejlesztő órákat, ezáltal heti 2 órás rendszerességgel tartott foglalkozásokra nyílt lehetőségünk.

A diákoknak a foglalkozásokon való rendszeres részvételét nagymértékben támogatta az a lehetőség, hogy nem az aznapi tanórákat követően, sokszor 15 óra után kellett benn maradniuk az iskolában, hanem a heti öt testnevelésóra terhére vehettek részt a foglalkozásokon. A tavalyi tanévben volt 2 csoport, ahol a testnevelésóra a nap végére esett és ezen órák terhére volt megoldható a fejlesztő foglalkozás. Ezeknél a csoportoknál érezhető is volt, hogy hatékonyságban alulmaradtak a többi csoporttal szemben. Az idei tanévben ezért még inkább ügyeltünk rá, hogy mind a kilenc csoport diákja napközbeni testnevelés óra terhére tudjon részt venni a fejlesztő foglalkozásokon.

A 7 fős csoportok tagjainak kiválasztásakor a tanulmányi eredmény élvezett prioritást. A program indulásakor a csoportokba kijelölt tanulók egy része tartózkodással (pozitívabb fele), míg a másik fele tiltakozással fogadta a lehetőséget. Az első hónap elteltével már érezhető volt a tanulók számára is a foglalkozások pozitív hatása, így az osztály többi tagja közt is kialakult a „versengés” az egy-egy, esetlegesen (pl. kiiratkozás miatt) megürülő hely iránt.

A 7 fős létszám lehetőséget biztosít az egyéni foglalkozásra, melyre a tanórákon nem nyílik lehetőség. Azokon a területeken és tanórákon, ahol eddig „csak” kudarcok érték a tanulót, a fejlesztések eredményeként sikereket élhettek meg. Ezek a sikerek nagy hatással voltak a belső motivációjukra is.

Példák:

- „Tanárnő! Tessék elképzelni, megdicsért a tanárnő matematikaórán, mert hibátlan lett a házi feladatom!”
- „Tanárnő, Tanárnő! Nagy dolog történt! 4-es lett a témazáróm matematikából. Én még soha nem kaptam 4-est matematika témazáróra!”

A sikeresség egyik fontos tényezője az együttműködés a szaktanárok és a fejlesztést végző tanárok között. Folyamatosan egyeztettem a szaktanárokkal annak érdekében, hogy egyénre szabott fejlesztő feladatokat tudjak biztosítani a diákjaim számára.

Sok esetben a fejlesztés eredménye a jegyek javulásában is megnyilvánult. Azzal, hogy az órák a 2. félévben kezdődtek, ezek az eredmények jegyek formájában is jól mérhetők voltak. Az órákon résztvevő tanulók közül nagyon sokan javítottak a félévi eredményükhöz képest.

Az idei, 2019/2020. tanévben már októberben elkezdődtek az órák, heti 1 óra áll rendelkezésre a foglalkozásokra, az évi 30 órás időkeret változatlan. Egyre nagyobb számban érkezik igény a tanulók részéről, hogy ők is szeretnének ilyen kiscsoportos foglalkozásra járni, mert látják osztálytársaikon, milyen eredményes. A csoportok számának növelése és a heti 2 órás foglalkozásszám indokolt lenne, s nem csak a mi iskolánkban, hiszen tovább csökkenthetnénk a lemorzsolódás arányát. A mi intézményünkben is fontos cél a lemorzsolódás, a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése, megakadályozása, de jelen helyzetben legfőképp a csökkentése.

Pedagógusként tudjuk jól, hogy az alapvető értékek és kompetenciák csak akkor kezdenek beépülni a tanulók saját önképébe, és válnak magatartásukat irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megismerik az elsajátított tudást, készségek működését, felhasználhatóságát. Gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésükben. Erre a fejlődésre biztosít lehetőséget a kiscsoportos foglalkozás, amely során jól tudunk az egyének kérdéseire, gondjára összpontosítani. Kortárs kis csoportban hamarabb megnyílnak, rövid idő alatt feloldódnak, társaik hasonló problémáit látva bátrabban vállalják fel kérdéseiket, egy-egy feladat(rész) megértése során lelkesen vesznek részt a táblánál a feladatok megoldási menetének magyarázatában. A tanórákon nehezen kompenzálhatók a tanulók szociokulturális hátrányai. A szakgimnáziumba érkező diákokat sok esetben alacsony színvonalú felkészültség és eszköztudás jellemzi. Ezeknél a tanulóknál a kulcskompetenciák fejlesztésének nagyobb teret kell kapnia, a kiscsoportos foglalkozások pedig nagyon jól biztosítják ezt a teret az eddigi tapasztalatok alapján.

Iskolánkban is azt képviseljük:

„Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy tanítson minket a jól végzett munka örömeire és izgalmára, hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.” (Szent-Györgyi Albert)

Gaál Marianna
gyakorlati oktatásvezető
BGSZC Budai Középiskolája

Szakmai beszámoló - Tapasztalatok és javaslatok a digitális kompetenciafejlesztés kapcsán

Az alapkészségeket fejlesztő foglalkozások egyik eleme a digitális kompetenciafejlesztés. **Teller Ede szavai szerint „az olyan ember, aki nem ért a számítógéphez, a XXI. században analfabétának fog számítani”.** A digitális tudás tehát napjainkban már teljesen elvárt készségek közé tartozik. Azt vallom, hogy a digitális írástudás nem az informatikaórákra korlátozódik, hanem szélesebb körben kell értelmeznünk és tanulást segítő, támogató lehetőségként kell tekintenünk az IKT-eszközök használatára. A készségek egymásra épülése során megfigyelhető, hogy alapot képez a gondolkodás készsége, amelyre ráépül a szóbeli kommunikáció, a beszéd és a figyelem mint alapkészségek. Erre épülnek a XXI. századi készségek, az IKT-kompetencia, a médiaműveltség, majd az információs műveltség. Tanulóink nagy része használ okoseszközöket, de nem tudja azt érdemben tanulást segítő eszköznek tekinteni. Nem ismerik azokat a programokat, melyek használata már több közismereti órán is előkerül. Mindez azt igazolja, hogy a digitális kompetenciafejlesztésre nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk.

Egyik fő célkitűzésem az informatikai-digitális írástudás terjesztése és annak elősegítése, hogy minél több tanuló legyen képes az információs társadalom teljes értékű tagjává válni.

A fejlesztő foglalkozások hét fős kis csoportokban valósulnak meg, ezért a digitális kompetenciafejlesztés is hatékony formában nyilvánul meg ezeken az órákon. Az alacsony létszám lehetőséget ad arra, hogy egyénenként foglalkozzam a tanulókkal, amely a digitális feladatok elsajátításánál még nagyobb érték, hiszen egyénenként más-más szinten tartanak a tanulók. A kis létszám mellett pedig megoldható, hogy egy-egy feladat során egyénenként átbeszéljük a problémás részeket, és egyenként meg tudom mutatni a tanulóknak, hogyan kell az adott programot hatékonyan és gyorsan használni.

A fejlesztő foglalkozások keretében a tanulókat meg kell ismertetni a hatékony internethasználattal, mivel nem tudnak megfelelően keresni, nem tudják alkalmazni a kulcsszavas keresést. Nem ismerik fel az internet előnyeit és veszélyeit. Az egyre inkább közismereti órákon terjedő programok használatát illetően is bizonytalanok a diákok és sok esetben nem is hallottak ezekről a programokról.

A tanulók a közösségi háló segítségével személyre szabott módon, érdeklődésüknek megfelelő ismereteket is szereznek az iskolai környezeten kívül, viszont ezek megítélésében, a megszerzett tudásuk összehangolásában segítségre van szükségük, ezért szükséges a web 2.0 szolgáltatások tantervekbe, tantárgyakba épített alkalmazása. Ezen segítség megadására a fejlesztő foglalkozások digitális alapkompétenciával foglalkozó órái alkalmasak lehetnek.

1. JAVASOLT TÉMÁK, ALKALMAZÁSOK

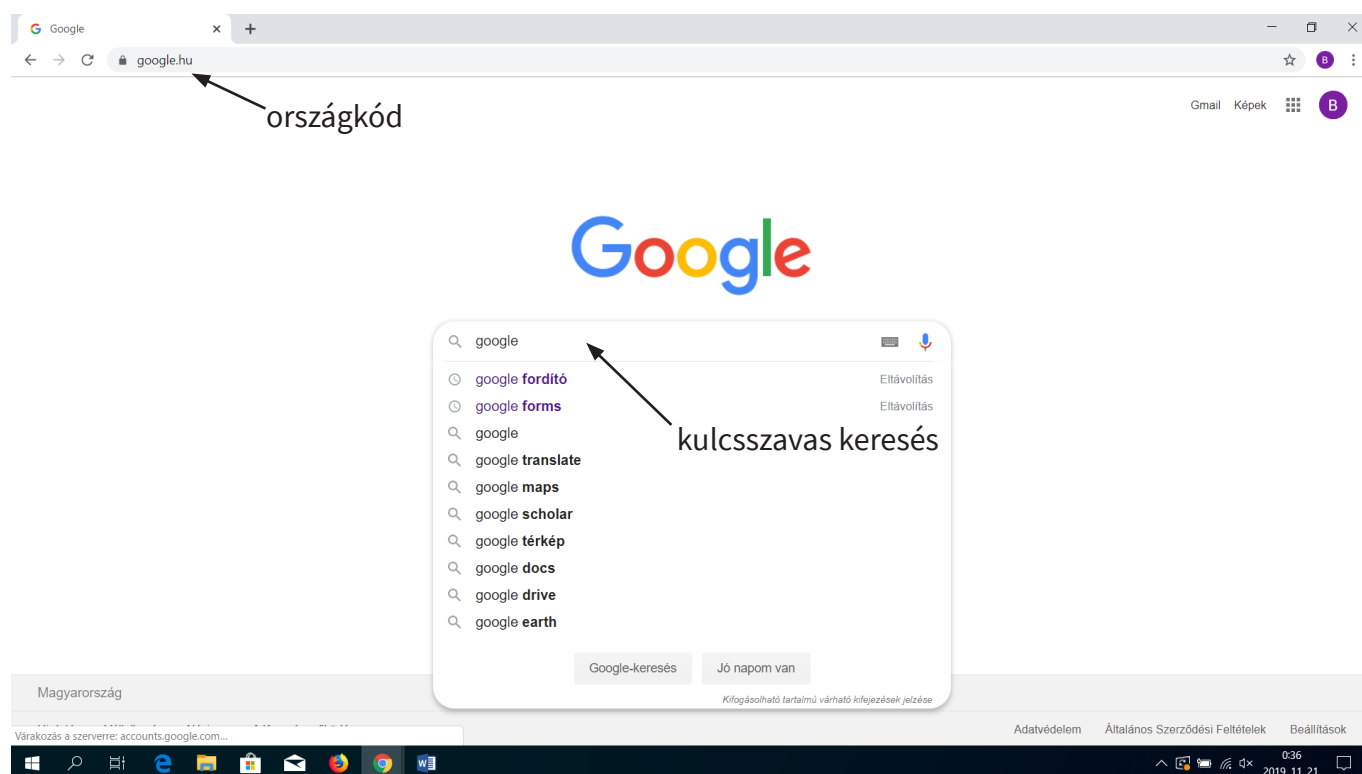
1.1 Keresőalkalmazások, kulcsszavas keresés

A keresőmotorok használatát a keresőszolgáltatásokban nagy részben lefedi a webes kulcsszavas keresés, de azért léteznek más keresőmotorok is. A keresőmotor egy olyan program, amely bizonyos feltételeknek (keresőkérdés) megfelelő információkat keres valamilyen PC környezetben. A webes keresés az információszerzés legfontosabb eszköze, amely ingyenes és természetesen mindenki számára elérhető.

A jó kereső kifejezésnek a témához relevánsan kell kapcsolódnia. A kifejezés megadásánál lehetőleg kerüljük a kérdéseket, hiszen a keresés a megadott összes feltételt együttesen keresi majd, és így kisebb

a valószínűsége, hogy a találatok lefedik az általunk kívánt információt. A téma pontosabb meghatározásával csökkenthetjük a keresési találatokat, egyértelműbb kifejezésekkel növelhetjük a relevanciát. A több témához használatos kifejezéseket bővítjük, hogy egyértelmű legyen mit is keresünk. Fontos, hogy ügyeljünk a kifejezés hosszára, törekedjünk a tömörségre. A helyesírási hibáinkat nem kell kijavítanunk, hiszen a Google azonosítja hibánkat, és a megfelelő írásmóddal folytatja a keresést igen hatékony módon.

A találati listát szűkíthetjük, ha pontosítjuk a keresésünket, ehhez ad segítséget a különböző írásjelek és szimbólumok vagy éppen a keresési operátorok használata. A keresési operátorok olyan szavak, melyekkel a keresési találatok szűkíthetők, de nem kell megjegyezni az összes keresési operátort: a Speciális keresés oldalán található beállítások megadásával a legtöbb keresési operátor kiváltható.

Saját képernyőfotó

Fontos, hogy ne csak megismertessük tanulóinkkal az IKT-eszközöket, hanem tanítsuk is meg őket a használatukra. Informatikaórán nem biztos, hogy lehetőség nyílik mindezek megtanítására, holott a munkaerőpiacon már alap elvárás, hogy a kommunikáció és együttműködés mellett a webes alkalmazások ismerete is magas színvonalú legyen.

1.2 Online dokumentumszerkesztés

A hagyományos, megszokott dokumentumszerkesztéshez képest ebben az esetben az egész folyamat az interneten történik. A dokumentumunkat, amit internetkapcsolat és a megfelelő programok (pl. Google Drive) segítségével bárholnan elérhetünk (akár más eszközök pl. okostelefon), meg is oszthatjuk vagy a kijelölt regisztrálókkal, vagy pedig nyilvánosan bárkivel a világban. Az alkalmazások segítségével lehetőségünk van valós időben, párhuzamosan szerkeszteni a dokumentumot, akár több résztvevő által, függetlenül a földrajzi helyzetüktől.

A jól felépített online dokumentumszerkesztő szoftverek kezelése egyszerű, a felhasználói felülete evidens, nem tér el sokban az asztali verziótól.

A tanulók ezeknek az alkalmazásoknak az elsajátításával hatékonyan tudnak csoportban dolgozni, amely egy-egy projektfeladat megoldásakor elengedhetetlen. Továbbá a TEAM munka, az együttműkö-

dés elősegíti a szociális alapkompenciájuk fejlődését is. A gördülékeny kommunikáció is fontos tényező, amely pedig az anyanyelvi kompetenciafejlesztés területére tartozik.

1.3 Szófelhő készítő programok

Programok:

- <https://wordart.com/>
- <http://www.wordle.net/>
- <http://worditout.com/>
- <https://tagul.com/>

A tanulók a szófelhőkészítő programokat széles körben fogják tudni alkalmazni. Módszertani előnye, hogy alkalmas a kulcsszavak kiemelésére és összegzésére úgy, hogy a szerkesztés során a megadott szavakat bármilyen alakzatba elrendezhetjük. A tanulók ezen programok ismeretével színesebbé tehetik projektmunkáikat is. Az alkalmazások elsajátítása közben tulajdonképpen játszva vesznek részt egy anyanyelvi kompetenciafejlesztésben is, mivel szinonimákat keresnek, lényegyet emelnek ki.

Forrás: Saját kép

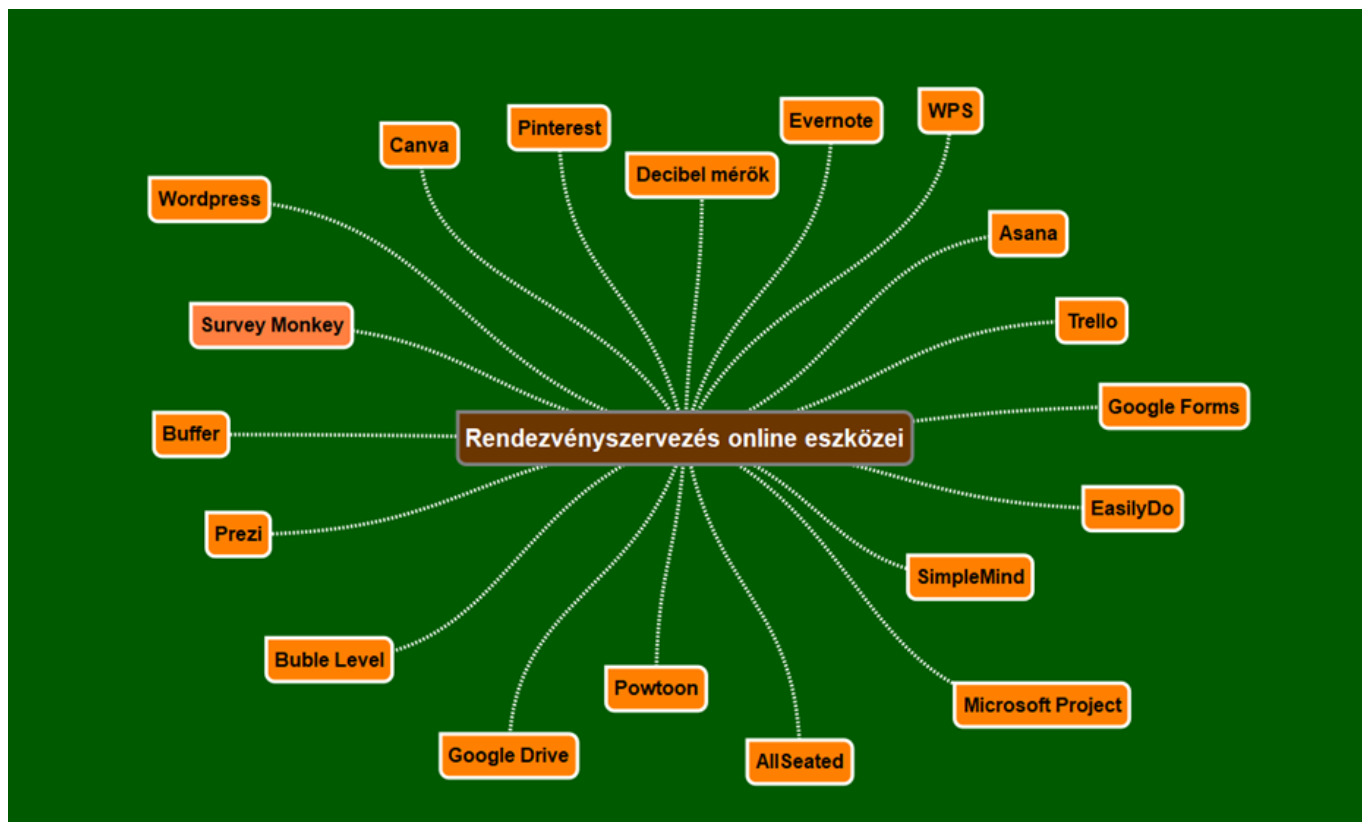
1.4 Gondolattérkép-készítő programok

Programok:

- <https://www.mindomo.com/hu/>
- <http://popplet.com/>
- <https://coggle.it/>

A gondolattérkép egy grafikai szervező is, tulajdonképpen egy olyan vázlat és tanulástámogató eszköz, amely képet ad a megtanulandó tananyagról. A mai felgyorsult világban nem könnyű a tanulóknak másnapra öt-hat tanórásra hatékonyan és eredményesen felkészülni.

Ezért nagyon fontos az eredményes lényegkiemelés, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy elkészítsék a saját gondolattérképüket (vázlatukat). Látványossá és nem utolsó sorban könnyen áttekinthetővé teszik saját maguk számára a megtanulandó tananyagot. Tehát konklúzióként megállapíthatjuk, hogy ezeknek a programoknak a segítségével is játszva kezdenek el tanulni.

Forrás: Saját képernyőfotó

1.5 Képszerkesztők

Programok:

- <https://www.canva.com/>
- <https://pixabay.com/hu/>
- <https://photofunia.com/>

A képszerkesztők segítségével a tanulók megélhetik kreativitásukat, olyan oldalukat ismerik meg saját maguknak, amire eddig számukra sem derült fény. A képszerkesztők segítségével látványossá alakíthatják fotóikat. Ezeknek az alkalmazásoknak a megismerése is nagy segítség lehet számukra egy-egy projekt munka elkészítésekor. A legtöbb eszközön már alpból vannak olyan programok, amelyekkel a kép színvilágát változtathatjuk, finomíthatjuk, viszont ezeknek a programoknak a használatára meg kell tanítanunk a diákokat.

A csoport összetétele határozza meg természetesen, hogy milyen digitális alapkészség-fejlesztő foglalkozásokat szeretnénk nekik tartani. Amennyiben már vannak ismereteik a fentiekről, természetesen kibővíthetjük újabb programtípusokkal. Abban az esetben, ha a digitális tudásszintjük még alacsonyabb, akkor alapprogramokat is beépíthetünk a foglalkozásokba.

Digitális alapkompétencia-fejlesztési javaslat:

Intézményünkben a fejlesztő foglalkozásokat különböző szakos pedagógusok végzik (valószínűleg a BGSZC többi tagintézményében is hasonlóan működik). Az anyanyelvi és matematikai alapkompétenciák birtokában sokkal nagyobb százalékban szereztek jártasságot a kollégák. A digitális kompetenciák tanítása IKT-eszközök használatában szerzett tudást igényel, amely még nem terjedt el feltétlenül minden kolléga körében.

Eredményesebb munkát végezhetnének a kollégák a digitális alapkompétenciák fejlesztésében is, ha a fejlesztést végző pedagógusok számára szervezhető lenne egy belső képzés, melyen ők maguk is szélesebb körben megismerkedhetnének ezekkel az eszközökkel, programokkal és módszerekkel.

*Katona Beáta
informatika-ügyvitel szakos tanár
BGSZC Budai Középiskolája*

Szakmai tapasztalat megosztása - Az iskola egy jó hely...

1. RÖVID FELVEZETŐ

Az intézményfejlesztési projekt keretében a tanulók képességeinek és kompetenciáinak fejlesztésére kaptunk lehetőséget, úgy, hogy valóban személyre szabott támogatást kapjanak diákjaink. Az iskolában már jól működő módszerek alkalmazása mellett új tevékenységeket terveztünk a fejlesztés és a sikerélmény biztosításáért.

2. A SZAKMAI TAPASZTALAT KIFEJTÉSE

A VEKOP-8.6.3-16 intézményfejlesztési projekt keretében a tanulók képességeinek, készségeinek és kompetenciáinak fejlesztésére kaptunk lehetőséget úgy, hogy valóban személyre szabott támogatást kapjanak diákjaink. Ehhez komoly tervezőmunkát végeztünk úgy, hogy feltérképeztük az érintett fiatalok egyéni kompetenciát, ismereteit, készségeit.

Fontosnak tartottuk, hogy az iskolában már jól működő módszerekkel, a bevált foglalkozásokon (iskolai és iskolán kívüli) történjen a fejlesztés.

A feladatellátó team (14 csoport, 98 tanuló) ötletelése alapján állítottuk össze a programot. Pozitív élmény volt nekünk, pedagógusoknak, hogy komoly segítséget kaptunk a projekt szakmai vezetőitől a képességek, készségek, kompetenciák feltérképezéséhez a bementi mérés háttéranyagának biztosításával. Mértünk, készülték a reflexiók és önreflexiók, s közben egyre jobban megismertük csoportunk tagjait. Láttuk őket nemcsak tanórai környezetben, hanem egyéni beszélgetések során, iskolán kívüli, vagy szabadidős tevékenységek során is. Mindeközben a fejlesztő munkában részt vevő kollégák kooperáltak, az együttműködés során jó gyakorlatok cseréltek gazdát, tudásmegosztás történt házon belül. Végül, de nem utolsó sorban visszacsatolás történt a kiindulási helyzetről, képesség-, készség- és kompetenciaszintről: diáknak, osztályfőnöknek, szülőnek, külső helyszínről érkező szakembereknek (fejlesztőpedagógus, szociálpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus).

Elkészült a foglalkozási terv, a fejlesztendő kompetenciák listája, mely megfelelt a szakma tanulásához szükséges bemeneti kompetenciáknak:

- szociális kompetencia
- digitális kompetencia
- kommunikáció
- problémamegoldás
- szabálykövetés

Célul tűztük ki az

- önbizalom, az önismeret, az önkontroll fejlesztését, az önérvényesítési technikák tanítását, a társas viselkedés szabályainak iskolai és iskolán kívüli gyakorlását, az empátia, a tolerancia fejlesztését, a kifejezőkészség, a szövegértés és a szókincs fejlesztését, a probléma felismerésétől a problémamegoldásig vezető utak bemutatását, és végül, de nem utolsó sorban a munkaerőpiac elvárásainak megismertetését, a digitális kompetenciafejlesztést, az IKT-eszközök készség szintű használatának megismertetését.

A munkamegbeszéléseken kiderült, az előbbieken felsorolt fejlesztési területeken túl kiemelten kell kezelni csoportjainkban a viselkedéskultúra, az érzelmi intelligencia, az együttműködés, a figyelem és a memória fejlesztését.

Ehhez rendeltük a figyelemfelkeltő, szerintünk érdekes, tanulóinkat motiváló foglalkozásokat, ahol nem a megszokott tanulásszervezési eljárások mentén történik a fejlesztő tevékenység. Kezdetben a diákok gyakran csodálkoztak, lehet-e a hagyományostól eltérő órakeretben új dolgokat tanulni, valóban eredményes-e az akár társasjátékkal, kvízzel, kirándulással, múzeumlátogatással, állatkerti sétával, személyes beszélgetéssel, memoriterek tanulásával, zenehallgatással, játékos fejtörőkkel, rejtvénybajnoksággal stb. támogatott tanulási-tanítási út. Minden kolléga saját személyiségét becsempészve vezette a foglalkozásokat az egységes foglalkozási terv alapján.

A diákok és a kollégák véleményét alapul véve az alábbi foglalkozások aratták a legnagyobb sikert:

- Tudni illik, hogy mi illik!
- Tanulási technikák
- Társas játék – társasjáték
- Nyelvtörők, nyelvi játékok
- Rejtvénybajnokság
- Törd a fejed, érdemes!
- „Mindannyian mások vagyunk...”
- „Vissza a természetbe” – látogatás az Állatkertben
- „Ilyenek voltunk...” – a fejlesztő munka mérlege

Ilyen széles körben történő fejlesztő tevékenységre első alkalommal nyílt lehetőség intézményünkben. Nem volt egyszerű elfogadtatni az érintett diákokkal, hogy a kötelező tanórai foglalkozásokon túl időt kell szánniuk – önmaguk érdekében – a „fejlődésre”. A csoportok szerveződését követően a csapatépítés is esetenként gondot okozott, hisz nem minden esetben volt homogén a csoport. A más-más osztályból érkező diákoknak meg kellett ismerniük egymást, el kellett fogadniuk a segítő tanárt, aki nem minden esetben volt őt tanító tanár, és végül, de nem utolsó sorban azt kellett megérteni, hogy a foglalkozásokon valóban a segítségnyújtás, a feléjük nyújtott „kéz” a lényeg. Amikor ráéreztek a diákok, hogy az újszerű módszerek, tanulási technikák, tanulásszervezési eljárások, egy más szerepben jelen lévő tanár, a játékosság az ő érdekükben van, aktívabbak, nyitottabbak, kreatívabbak, motiváltabbak és végül eredményesebbek lettek. És végül pedig ne felejtjük el, hogy megtörtént az, amit eddig nem éreztek még: felelősséggel tartoznak munkájukért.

Jelen voltak a foglalkozásokon, megnyíltak, kérdéseikkel, problémáikkal keresték az érintett kollégákat.

Nagyon szívesen vettek részt a kiegészítő programként működő „Szász x Szép” kultúra (Roma mentori hálózat) programjain is, ahol bizonyították, hogy tudják alkalmazni a tanultakat, udvariasabban kommunikáltak, problémafelvetések során véleményüket úgy fogalmazták meg, hogy ne bántódjon meg senki, más kultúrákat ismertek meg, elfogadták a sajátjuktól eltérő véleményeket stb.

Nem volt egyszerű a tervek mentén haladni, hisz kezdetben rengeteg akadályba ütköztünk mind a „vevő”, mind az „eladó” részéről. Az együttgondolkodás, az együttműködés, a tapasztalatok átadása, az önreflexiók sora meghozta a gyümölcsét.

Vannak eredmények, vannak hibák, de a továbbgondolás és a javítás lehetősége a mi kezünkben van. A tanulók nagy része jobban teljesített, van, akinek eredménye stagnál, s van, aki nem jutott előbbre.

Hiszem, hogy a türelem, a továbbra is személyre szabott figyelem eredményt mutat majd. Munkánk folytatásához az adja az erőt, hogy a hozzáadott pedagógiai érték többeknél már nemcsak látható, hanem ténylegesen mérhető is. A diákok folyamatosan fogadták el, hogy a fejlesztő foglalkozások az ő érdekükben történnek, a ráfordított többletidő hozadéka ugyan nem azonnal érzékelhető, de hosszú távon minden résztvevőnek javára lesz.

Kovácsné Nagy Mária

magyar-ének-zene-pályaorientáció szakos tanár

nevelési igazgatóhelyettes

BGSZC Szász Ferenc Kereskedelmi Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája

